

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านนักศึกษา คุณลักษณะครูพี่เลี้ยง สภาพแวดล้อมทางคลินิก
กับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล
วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

นางสาว นิตยา ขงภูมิพุกธา

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา

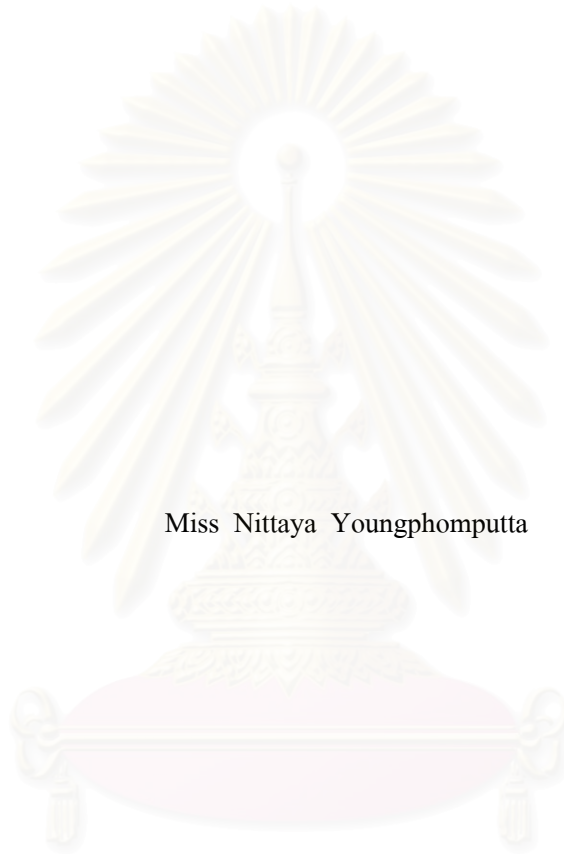
คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2543

ISBN 974-13-0938-4

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

RELATIONSHIPS BETWEEN STUDENT FACTORS, PRECEPTORSHIP
CHARACTERISTIC, CLINICAL ENVIRONMENT AND HAPPINESS IN CLINICAL
LEARNING OF NURSING STUDENT, NURSING COLLEGES UNDER
THE JURISDICTION OF THE MINISTRY OF PUBLIC HEALTH

Miss Nittaya Youngphomputta

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Science in Nursing Education

Faculty of Nursing

Chulalongkorn University

Academic Year 2000

ISBN 974-13-0938-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านนักศึกษา คุณลักษณะครูพี่เลี้ยง
สภาพแวดล้อมทางคลินิก กับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุข
ของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

โดย

นางสาวนิตยา ขงภูมิพุทธา

สาขาวิชา

การพยาบาลศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชาดา รัชชกุล

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็น
ส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.จินตนา ยูนิพันธุ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ พ.ต.ต.หญิง ดร.พวงเพ็ญ ชุณหปราณ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา รัชชกุล)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ)

นิตยา ขงภูมิพุทธา : ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านนักศึกษา คุณลักษณะครูพี่เลี้ยง สภาพแวดล้อมทางคลินิกกับการเรียนภาคปฏิบัติต่ออย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข. (RELATIONSHIPS BETWEEN STUDENT FACTORS, PRECEPTORSHIP CHARACTERISTIC, CLINICAL ENVIRONMENT AND HAPPINESS IN CLINICAL LEARNING OF NURSING STUDENT, NURSING COLLEGES UNDER THE JURISDICTION OF THE MINISTRY OF PUBLIC HEALTH) อ. ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.สุชาติ รัชชกุล , 104 หน้า. ISBN 974-13-0938-4.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเรียนภาคปฏิบัติต่ออย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล และหาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านนักศึกษา คุณลักษณะครูพี่เลี้ยง สภาพแวดล้อมทางคลินิก กับการเรียนภาคปฏิบัติต่ออย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2,3,4 วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวง สาธารณสุข จำนวน 385 คน ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบวัดทัศนคติต่อวิชาชีพ การพยาบาล แบบสอบถามคุณลักษณะครูพี่เลี้ยง แบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางคลินิก และแบบวัดการเรียนภาคปฏิบัติต่ออย่างมีความสุขของ นักศึกษาพยาบาล ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและมีค่าความเที่ยง เท่ากับ .86, .93, .89 และ .89 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ร้อยละของคะแนนเฉลี่ย ความเบ้ ความโด่งค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นตอน

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. นักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีคะแนนการเรียนภาคปฏิบัติต่ออย่างมีความสุขก่อนไปทางข้างน้อยกว่าค่าเฉลี่ย
2. ปัจจัยด้านนักศึกษาได้แก่ จำนวนปีที่ศึกษา ทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาล ปัจจัยคุณลักษณะครูพี่เลี้ยง ปัจจัยสภาพแวดล้อมทางคลินิก มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับการเรียนภาคปฏิบัติต่ออย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล ($r = .123, .474, .486$ และ $.598$ ตามลำดับ) ส่วนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับการเรียนภาคปฏิบัติต่ออย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล

3. ปัจจัยที่สามารถร่วมกันพยากรณ์การเรียนภาคปฏิบัติต่ออย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือสภาพแวดล้อมทางคลินิก ทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาล และคุณลักษณะครูพี่เลี้ยง โดยสามารถ ร่วมกันพยากรณ์การเรียนภาคปฏิบัติต่ออย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาลได้ร้อยละ 44.1 ($R^2 = .441$) ได้สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานดังนี้

$$\hat{Z}_y = .408*Z_{ENV} + .221*Z_{ATTI} + .191*Z_{PRE}$$

สาขาวิชา...การพยาบาลศาสตร์.....

ปีการศึกษา.....2543.....

ลายมือชื่อนิติศ.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

##4277572736 :MAJOR NURSING EDUCATION

KEY WORK: PRECEPTORSHIP CHARACTERISTIC/CLINICAL ENVIRONMENT/HAPPINESS
CLINICAL LEARNING

NITTAYA YOUNGPHOMPUTTA: RELATIONSHIPS BETWEEN STUDENT FACTORS, PRECEPTORSHIP CHARACTERISTIC, CLINICAL ENVIRONMENT AND HAPPINESS IN CLINICAL LEARNING OF NURSING STUDENT, NURSING COLLEGES UNDER THE JURISDICTION OF THE MINISTRY OF PUBLIC HEALTH. THESIS ADVISOR: ASSIST. PROF. SUCHADA RATCHUKULEd.D. 104 pp.ISBN 974-13-0938-4.

The purposes of this research were to study the happiness in clinical learning of nursing student and to determine the relationships between student factors, preceptorship characteristic, clinical environment and happiness in clinical learning of nursing student and to search for variables that would be able to predict the happiness in clinical learning of nursing student. The subjects consisted of 385 nursing students. Selected by stratified random sampling. The research instruments were 4 sets of questionnaires developed by the researcher and were tested for content validity and the reliability by cronbach's alpha coefficient were .86, .93, .89 and .89 The statistical techniques utilized in data analysis were mean, standard deviation, maximum and minimum score, skewness, kurtosis, Pearson's product moment correlation and stepwise multiple regression analysis.

Major findings were as follows:

1. Most of nursing students had happiness in clinical learning less than the mean score.
2. There were positively significant relationship between academic year, attitude toward nursing profession, preceptorship characteristic, clinical environment and happiness in clinical learning of nursing student at the .05 level (r =.123, .474 and .598) . There was no relationship between learning achievement and happiness in clinical learning of nursing student
3. Factors that could significantly predicts the happiness in clinical of nursing student were clinical environment, attitude toward nursing profession and preceptors characteristic at the .05 level. The predictors accounted for 44.1 percent (R² = .441) of the variance.

The predcitors equation in standard score from the analysis was as follow:

$$\hat{Z}_y = .408*Z_{ENV} + .221*Z_{ATTI} + .191*Z_{PRE}$$

Field of study.....Nursing Education.....

Student's signature.....

Academic year ...2000.....

Adivisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความช่วยเหลือและความเมตตาเป็นอย่างยิ่ง จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชาดา รัชชกุล อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ข้อคิดเห็น คำแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆด้วยความเอาใจใส่ และเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยด้วยดี เสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกมีความสุขและซาบซึ้งในพระคุณของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ พ.ต.ต. หึง ดร. พวงเพ็ญ ชุณหปราณ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริเดช สุชีวะ ที่กรุณาให้คำแนะนำเกี่ยวกับสถิติที่ใช้ในการวิจัย คณาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ ให้กับผู้วิจัยตลอดระยะเวลาของการศึกษา และขอกราบขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้สนับสนุนทุนอุดหนุนการวิจัยบางส่วนในครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 10 ท่าน ที่กรุณาให้คำแนะนำ และ ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัย ขอขอบคุณอาจารย์ คมสัน แก้วระยะ ที่กรุณาให้คำแนะนำการใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูล และขอขอบคุณอาจารย์พยาบาล ทุกท่าน อำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนขอขอบคุณนักศึกษาพยาบาล กลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการวิจัยเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่เปลื้อง ขงภูมิพุกธา และพี่ๆทุกท่านที่สนับสนุนด้านการเงิน และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา ขอขอบคุณ คุณเสรี ทองมา ที่กรุณาช่วยพิมพ์วิทยานิพนธ์ และอำนวยความสะดวกในการเดินทางเก็บรวบรวมข้อมูล และขอขอบคุณกัลยณมิตรทุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจ ทำให้ผู้วิจัยมีความมุ่งมั่นจนประสบความสำเร็จในครั้งนี้

คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอบอบแด่ คุณพ่อบก ขง ภูมิพุกธา ผู้ล่วงลับ คณาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทความรู้และทุกๆท่านที่ให้ความร่วมมือในการวิจัย ครั้งนี้

นิตยา ขงภูมิพุกธา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ฌ
สารบัญแผนภูมิ	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 ปัญหาการวิจัย	5
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย	5
1.4 สมมุติฐานการวิจัย	7
1.5 ขอบเขตการวิจัย	7
1.6 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	8
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
2.1 การจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ	13
2.1.1 จุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ	13
2.1.2 หลักในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ	14
2.1.3 การจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข	15
2.2 แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความสุข	15
2.2.1 ทฤษฎีการเรียนรู้	15
2.2.2 แนวคิดการเรียนรู้ที่มีความสุข	16
2.2.3 องค์ประกอบการเรียนรู้ที่มีความสุข	19
2.2.4 การจัดการเรียนการสอนอย่างมีความสุข	21

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2.3 ทศนคติต่อวิชาชีพพยาบาล	22
2.3.1 ความหมายของทศนคติ	22
2.3.2 องค์ประกอบของทศนคติ	22
2.3.3 ทศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล	23
2.4 ครูพี่เลี้ยง	28
2.4.1 ความหมายครูพี่เลี้ยง	28
2.4.2 คุณลักษณะครูพี่เลี้ยง	29
2.5 สภาพแวดล้อมทางคลินิก	31
2.5.1 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ	32
2.5.2 สภาพแวดล้อมทางจิตใจและสังคม	34
2.6 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	38
3 วิธีดำเนินการวิจัย	43
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	43
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	44
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	49
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	50
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	51
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	59
5.1 สรุปผลการวิจัย	60
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	61
5.3 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป.....	67
รายการอ้างอิง	70
ภาคผนวก	77
ภาคผนวก ก. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	78
ภาคผนวก ข. หนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิและหนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูล.....	80
ภาคผนวก ค. สถิติที่ใช้ในการวิจัย	85
ภาคผนวก ง. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	90
ภาคผนวก จ. การเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาลจำแนกรายข้อ	100
ประวัติผู้เขียน	104

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	44
2	จำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง และร้อยละของประชากร จำแนกตามจำนวนปีที่ศึกษา	52
3	คะแนนสูงสุด คะแนนต่ำสุด ค่าเฉลี่ย คะแนนเต็ม ร้อยละของค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ และความโค้งของตัวแปรต้น	53
4	คะแนนสูงสุด คะแนนต่ำสุด ค่าเฉลี่ย คะแนนเต็ม ร้อยละของค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ และความโค้ง ของการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล จำแนกโดยรวมและรายด้าน	55
5	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านนักศึกษา คุณลักษณะครูพี่เลี้ยง สภาพแวดล้อมทางคลินิก กับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล	56
6	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (B) และคะแนนมาตรฐาน (Beta) ทดสอบนัยสำคัญของคะแนนมาตรฐาน ของตัวพยากรณ์ ทั้งหมดกับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษา	57
7	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (B) และคะแนนมาตรฐาน (Beta) ทดสอบนัยสำคัญของคะแนนมาตรฐาน ของตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสู่ สมการถดถอยกับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล	58
8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ และความโค้ง ของการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล จำแนกรายข้อ	100

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่

หน้า

1 กรอบแนวคิดการวิจัย

42

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหา

สภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป จากความเจริญรุดหน้าของการสื่อสาร เทคโนโลยี และการเผชิญกับภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ทำให้สังคมอยู่ในภาวะเครียดเกิดการแข่งขันและมีการเลือกคุณภาพการบริการมากขึ้นในทุกสาขาอาชีพรวมทั้งด้านการศึกษาด้วย จึงได้มีการพัฒนาการศึกษาโดยยึดหลักให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ทุกคนทุกองค์กรทุกสถาบันในสังคมไทย ต้องมีบทบาทในการพัฒนาการศึกษาสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน คือ ให้นักเรียนคนไทย เป็นบุคคลที่ “เก่ง ดี และมีความสุข” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540) ทั้งนี้เพราะการจัดการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศ จึงต้องมีการพัฒนาให้ผู้เรียนมีความสมดุลทั้งด้านสติปัญญา จิตใจและสังคม ผู้เรียนจึงจะมีการเรียนรู้อย่างมีความสุข

การเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์เป็นการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมบุคลากรทางด้าน การพยาบาล ซึ่งเป็นวิชาชีพที่มีลักษณะเฉพาะ เป็นการปฏิบัติในรูปแบบของการให้บริการแก่นมนุษย์ ดังนั้นการเรียนการสอนจึงเป็นวิชาชีพที่มีการปฏิบัติเป็นแกนกลาง (Practice-oriented Discipline) ทำให้การศึกษาพยาบาลประกอบด้วย 2 ส่วนสำคัญคือ ภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ การเรียน ภาคทฤษฎีเป็นการเรียนการสอนในชั้นเรียนเป็นส่วนใหญ่มุ่งให้ความรู้ในเนื้อหาวิชา หลักการและ วิธีการปฏิบัติต่างๆควบคู่ไปกับการปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาล และเป็นการเรียน การสอนที่เตรียมให้ผู้เรียนมีความรอบรู้ มีความสามารถและมีความพร้อมที่จะไปให้บริการ การพยาบาลกับผู้ป่วย ส่วนการเรียนภาคปฏิบัติ เน้นการนำวิชาการต่างๆที่เรียนรู้จากชั้นเรียนนำมา ปฏิบัติในการให้การพยาบาลแก่ผู้รับบริการ เป็นการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง โดยผู้เรียนได้เห็น ได้ สังเกตได้ทดลองปฏิบัติกับผู้ป่วยจริง (สมคิด รักษาสัตย์ และประนอม โอทกานนท์, 2525) การศึกษาภาคปฏิบัติถือว่าเป็นหัวใจของการศึกษาวิชาชีพการพยาบาล เพราะเป็นการนำความรู้ ภาคทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ในการพยาบาลแก่ผู้ป่วยทำให้นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้ทั้งทางสติปัญญา ทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ และทักษะการปฏิบัติการพยาบาล

การศึกษาภาคปฏิบัติเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ทดสอบความรู้เนื้อหาทางทฤษฎีที่ได้เรียนรู้ ค้นพบวิธีการปฏิบัติงานที่ไม่ขัดแย้งกับหลักการ ซึ่งถือเป็นความรู้ใหม่ของผู้เรียนด้วยตนเอง ในขณะที่เดียวกันการเรียนภาคปฏิบัติก็ทำให้นักศึกษาพยาบาลมีปัญหาจากการเรียนได้เช่นกัน ดังสะท้อนให้เห็นจากการที่นักศึกษา มีความกังวล เบื่อหน่าย ไม่เตรียมพร้อมในการฝึกปฏิบัติงาน ในหอผู้ป่วย (วงจินต์ เพชรพิเชษฐเชิธร และคนอื่นๆ, 2536; จินตนา ลิละไกรวรรณ และคนอื่นๆ, 2542) โดยปกติแล้วการฝึกปฏิบัติงานเป็นภาวะเครียดของนักศึกษาอย่างหนึ่งที่บั่นทอนความสุข

ในการเรียน ดังจะเห็นได้จากศึกษาสุขภาพจิตของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีสุขภาพจิตไม่ดี คิดเป็นร้อยละ 52.5 มีปัญหาสุขภาพจิตเล็กน้อยร้อยละ 34.3 และสุขภาพจิตดีเพียงร้อยละ 13.1 (เบญจพร แก้วมีศรี, 2539) และจากการศึกษาการรับรู้ความวิตกกังวลของนักศึกษาพยาบาลในการฝึกปฏิบัติผลการศึกษาพบว่า สิ่งที่ทำให้นักศึกษาเกิดความวิตกกังวลสูงสุดคือกลัวความผิดพลาดในการให้การพยาบาลผู้ป่วย วิตกกังวลต่อการสังเกตและการประเมินผลการฝึกปฏิบัติงานของอาจารย์ (Kleehammer, Hart and Keck, 1990 :183-187)

นอกจากความเครียดที่เกิดจากการฝึกให้บริการพยาบาลผู้ป่วยแล้ว การฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วยต้องมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลมากมาย เช่น อาจารย์พยาบาล ครูพี่เลี้ยง ทีมการพยาบาลผู้ป่วยและญาติ เป็นต้น ทำให้เกิดปัญหาที่บั่นทอนการเรียนรู้ของนักศึกษา ดังผลการศึกษาสภาพปัญหาที่พบจากการฝึกภาคปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล พบว่าอันดับแรกเป็นปัญหาที่เกิดจากครูพี่เลี้ยงซึ่งเป็นหัวหน้าฝึก และพยาบาลประจำการประจำสถานที่ฝึกภาคปฏิบัติ มักใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล อันดับรองลงมาเกิดจากแพทย์ใช้อารมณ์มากกว่าเหตุผล ไม่รับฟังความคิดเห็นของนักศึกษา และสภาพแวดล้อมของหอผู้ป่วยทำให้นักศึกษาอยากทำงานน้อยลง (อรทิพา ส่องศิริ, 2537:49-50) สัมพันธภาพที่เกิดขึ้นระหว่างนักศึกษาพยาบาลกับครูพี่เลี้ยงทำให้เกิดความเครียด ซึ่งความเครียดเป็นปัญหาทางสุขภาพจิตที่สำคัญที่สุด เพราะความเครียดทำให้นักศึกษาไม่มีความสุขในการเรียน (วิระ ไชยสุขศรี, 2533 :173) การที่นักศึกษขาดความสุขในการเรียน จะส่งผลเสียตามมามากมาย ได้แก่ ความรู้สึกอ่อนโยนเอื้ออาทรหายไป ความเห็นอกเห็นใจต่อกันและกันเสื่อมไป ความจริงใจ ซื่อสัตย์และอดทนน้อยลงไป ความขยัน หมั่นเพียรและความตั้งใจลดถอยลงไป ความรักในความเป็นมนุษย์ของตนสูญไป และความรักต่อเพื่อนมนุษย์และสิ่งแวดล้อมหมดไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540)

ความสุขเป็นสิ่งที่ทุกคนแสวงหา และพยายามที่จะให้ตนเองและผู้เป็นที่รักได้รับความสุข ดังคำอวยพรแรกๆที่ให้แก่กันคือ “ขอให้มีความสุข” เมื่อเราปรารถนาให้ผู้ที่เป็นที่รักมีความสุข โดยเฉพาะพ่อแม่ทุกคนย่อมอยากให้ลูกทุกคนมีความสุข ครูอาจารย์ต่างก็อยากให้ลูกศิษย์ของตนร่าเริงแจ่มใส และมีความสุข อับบร่าฮัม ลินคอน ได้กล่าวไว้ว่า ทุกคนต้องเรียนรู้ และต้องการความสนุกสนานจากการเรียนรู้ ไม่ว่าเขาจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่ (อับบร่าฮัม ลินคอน อ่างในบูรณชัย ศิริมหาสาร, 2540) แม้ในทางศาสนา พระพยอมกัลยาโณ ได้ใช้คำว่า การฟังธรรมด้วยความสนุกสนานทำให้ไม่เบื่อหน่าย เกิดเจตคติที่ดี หรือมีฉันทะต่อการเรียน เพราะบทเรียนมีความน่าสนใจเร้าความรู้สึกของผู้เรียน เมื่อเรียนแล้วผู้เรียนมีความสุข (พระพยอมกัลยาโณ อ่างในบูรณชัย ศิริมหาสาร, 2540)

การเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาจะเกิดขึ้นได้เมื่อนักศึกษาได้รับการยอมรับว่าเป็นมนุษย์คนหนึ่งที่มีหัวใจ มีความรู้สึก ความคิด และสามารถพัฒนาตนเองไปสู่ศักยภาพ

ทางความคิด และสติปัญญา มีสุขภาพจิตที่ดี และมีความหวังในชีวิต มีความรักและภูมิใจในตนเอง รู้จักปรับตัวได้ทุกที่ทุกเวลา รู้จักตัวเอง เห็นคุณค่าของชีวิตและความเป็นมนุษย์ของตน ได้เลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ เพื่อจะได้ค้นพบความสามารถของตนเอง ซึ่งซ่อนเร้นรอการพัฒนาอยู่ มีกำลังใจที่จะต่อเติมความฝันของตนให้สมบูรณ์ ได้มีโอกาสเพื่อเรียนอย่างลึกซึ้งและกว้างไกล สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยปัจจัยสำคัญคือครู โดยครูต้องให้ความเมตตา จริตใจ และอ่อนโยนต่อนักศึกษาทุกคน โดยทั่วถึง เข้าถึงความรู้สึกละเอียดอ่อน ความคิดอันไร้ขอบเขต และความฝันอันกว้างไกลของนักศึกษาแต่ละคน การเรียนสนุกแปลกใหม่ จูงใจให้ติดตามและเข้าใจ ให้อยากค้นหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองในสิ่งที่สนใจ รู้จักคิดและพัฒนาความคิดจากความรู้ที่ได้รับ ขยายลงไปสู่ความรู้ใหม่ เกิดความอยากรู้อยากเห็น สิ่งที่เรียนรู้สามารถนำมาใช้ได้ในชีวิตประจำวัน สามารถประยุกต์ใช้ได้ในสภาพความเป็นจริง เกิดประโยชน์และมีความหมายต่อตัวเขา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540) ดังนั้นจึงเห็นว่าการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขเป็นการเรียนรู้ที่ต้องประกอบไปด้วยปัจจัยที่เกี่ยวข้องกันคือ ปัจจัยด้านนักศึกษาและปัจจัยด้านผู้สอน และมีสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้เป็นปัจจัยเสริม

ปัจจัยด้านนักศึกษาที่มีผลต่อการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล มีผู้ศึกษาพบว่าจำนวนปีที่ศึกษามีความสัมพันธ์กับสุขภาพจิตของนักศึกษาพยาบาล (เบญจพร แก้วมีศรี, 2539) เนื่องจากเมื่อนักศึกษามีจำนวนปีที่ศึกษามากขึ้น จะมีวุฒิภาวะมากขึ้น ย่อมมีการปรับตัวเรียนรู้ แสวงหาวิธีปฏิบัติเพื่อให้ตนเอง เกิดความมั่นคงและพึงพอใจ (จินตนา ยูนิพันธุ์, 2527) และการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ผู้เรียนและผู้สอนมีความเป็นกัลยาณมิตรกันมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และทัศนคติระหว่างผู้เรียนและผู้สอน จะทำให้นักศึกษาพยาบาลมีการเรียนรู้อย่างมีความสุข และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น (จันทร์รัตน์ วงศ์อารีย์สวัสดิ์, 2542) นักศึกษาที่มีความสุขในการปฏิบัติงานจะมีแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าระดับความสามารถจริง (เอนกกุล ศรีแสง, 2522) ทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาลเป็นสมรรถนะที่จำเป็นที่สุด เพราะจะทำให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่ มีความกระตือรือร้นที่จะช่วยเหลือผู้อื่น มีความรับผิดชอบในหน้าที่ และสนใจที่จะพัฒนาการพยาบาล มีความพอใจในชีวิตการศึกษา มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความสุขในการเรียน (พัฒน์วดี เสรินทวัฒน์ และจรรย์วัตร คมพักษณ์, 2531; รัตนา ทองสวัสดิ์, 2537; วันทนา ถิ่นกาญจน์, 2539)

ส่วนปัจจัยด้านผู้สอน โดยเฉพาะครูพี่เลี้ยง (Preceptor) มีส่วนสำคัญที่จะทำให้ นักศึกษาเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขเหมือนกัน โดยปกติแล้วในการฝึกภาคปฏิบัติ นักศึกษาจะอยู่ภายใต้การนิเทศของครูพี่เลี้ยง ซึ่งจากการศึกษาพบว่านักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่2 ได้รับการนิเทศจากอาจารย์พยาบาลประมาณร้อยละ 51-75 นักศึกษาชั้นปีที่3 และ4 ได้รับร้อยละ 25 นอกนั้นจะได้รับการนิเทศจากครูพี่เลี้ยงเนื่องจากอาจารย์พยาบาล ไม่ได้นิเทศการฝึกปฏิบัติงานเวรบาย และเวรเด็กของนักศึกษาพยาบาล (อารีวรรณ กลั่นกลิ่น, 2529; สุวดี ชูสุวรรณ, 2538) ครูพี่เลี้ยง (Preceptor) คือ

พยาบาลประจำการที่มีความชำนาญ มีประสบการณ์สูงในการปฏิบัติในวิชาชีพการพยาบาลได้รับการแต่งตั้งจากหน่วยงานและสถาบันการศึกษาให้ทำหน้าที่ในการจัดการสอนงานอย่างเป็นทางการในสภาพที่เป็นจริงทางคลินิกให้แก่นักศึกษาพยาบาล ช่วยให้นักศึกษามีความรู้ ทักษะ และทักษะในการพยาบาลเพิ่มขึ้น รวมทั้งแนะนำ ดูแลให้ปรับตัวตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับอย่างเหมาะสม (ธานี กล่อมใจ, 2542) จากการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่พยาบาลที่ปฏิบัติการพยาบาลในโรงพยาบาลที่สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ทำให้พยาบาลประจำการที่ปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยทุกคนมีบทบาทในการเป็นครูพี่เลี้ยง (Preceptor) ให้กับนักศึกษาพยาบาลที่ขึ้นฝึกปฏิบัติงาน (สถาบันพระบรมราชชนก, 2539) ในการศึกษาภาคปฏิบัติ ครูพี่เลี้ยงช่วยให้นักศึกษามีที่ปรึกษาทำให้เกิดความอบอุ่นได้ประสบการณ์ที่ดี รวมทั้งสัมพันธ์ภาพเชิงบวกในวิชาชีพพยาบาล (ไพลิน นุฑลกิจ, 2541) เพราะการเรียนในภาคปฏิบัติต้องใช้ผู้ที่ทำหน้าที่คอยนิเทศอย่างใกล้ชิด สอนให้ความรู้คำแนะนำ ให้ความช่วยเหลือและจัดประสบการณ์ต่างๆ ตลอดจนให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติการพยาบาลได้ทันที ดังนั้นหากไม่มีอาจารย์พยาบาล ครูพี่เลี้ยงจึงเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดในการเรียนภาคปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลมากที่สุด (อัมพร กุลเวชกิจ, 2537)

คุณลักษณะครูพี่เลี้ยง เป็นแบบอย่างให้นักศึกษาเกิดการเลียนแบบ การที่ครูพี่เลี้ยงให้ความสนใจใส่ใจให้นักศึกษา ปฏิบัติกับนักศึกษาด้วยความอบอุ่นเอื้ออาทร มีความเห็นอกเห็นใจช่วยเหลือและส่งเสริมนักศึกษาให้ได้แสดงความคิดเห็น สามารถปฏิบัติการพยาบาลได้ ช่วยให้นักศึกษาเกิดความพึงพอใจ คลายความเครียดและวิตกกังวล ส่งผลให้นักศึกษามีความสุขในการปฏิบัติงานสามารถพัฒนาบทบาทการเป็นพยาบาลที่ดีต่อไป (วารุณี เกตุอินทร์, 2542: 24) นักการศึกษาพยาบาลให้ความเห็นว่านักศึกษาส่วนใหญ่ที่ประสบความสำเร็จในการศึกษาภาคปฏิบัติมีแรงจูงใจภายนอกคือ ลักษณะอาจารย์ที่มีความรู้ มีมนุษยสัมพันธ์และมีบุคลิกภาพดี (Davidhizarand and McBride, 1985: 284-290 อ้างในวารุณี เกตุอินทร์, 2542) คุณลักษณะครูพี่เลี้ยงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึง จึงต้องมีการกำหนดคุณลักษณะครูพี่เลี้ยงไว้เพื่อให้พยาบาลประจำการได้พัฒนาคุณลักษณะเหล่านี้ให้เกิดขึ้นกับตัวเอง พาร์สัน (Parson, 1995) กล่าวถึงคุณลักษณะที่สำคัญของครูพี่เลี้ยง ซึ่งกำหนดโดยนักศึกษาพยาบาลมีดังนี้ เป็นผู้ที่มีความเข้าใจดูแลเอาใจใส่ เป็นผู้ที่อบอุ่น มีความสุภาพ ยุติธรรม มีความยืดหยุ่น สม่่าเสมอ เป็นผู้ที่กระตือรือร้น สามารถจูงใจและเคารพในศักดิ์ศรีของผู้อื่น นอกจากนี้ยังต้องเป็นผู้ที่เชี่ยวชาญทางคลินิก ออกทน มีอารมณ์ขัน และมีความสามารถในการสอน

นอกจากปัจจัยด้านผู้เรียนและผู้สอนแล้วยังมีปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางคลินิก ซึ่งนับว่ามีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลเป็นอย่างยิ่ง เพราะการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย ต้องใช้ทักษะและความสามารถหลายประการ นักศึกษาต้องประสบปัญหาในด้านต่างๆ ซึ่งล้วนมีผลกระทบต่อร่างกายและจิตใจทั้งสิ้น บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในแหล่งฝึกปฏิบัติงาน ทำให้นักศึกษาเกิดความเครียดไม่อยากฝึกปฏิบัติงาน เกิดความเหนื่อยหน่าย เฉื่อยชา ไม่สนใจตนเองและ

สิ่งแวดล้อม (สมศรี เชื้อหิรัญ และคนอื่นๆ, 2521) ซึ่งสภาพแวดล้อมทางคลินิกคือ ลักษณะภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการฝึกภาคปฏิบัติ ของนักศึกษาพยาบาลที่เป็นจริงบนหอผู้ป่วย แบ่งเป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมทางจิตใจและสังคม สภาพแวดล้อมทางกายภาพได้แก่สภาพหอผู้ป่วย เครื่องมือเครื่องใช้ตลอดจนเอกสารตำรา สื่อทางการศึกษา สิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพของหน่วยงาน สภาพแวดล้อมทางจิตใจและสังคม ได้แก่ พฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์ บรรยากาศกลุ่มเพื่อน และบรรยากาศของทีมการพยาบาล

การเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข นับว่าเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนาที่จะให้เกิดขึ้น เพราะจะทำให้ นักศึกษามีความอ่อนโยนเอื้ออาทร เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน มีความรักในตนเอง ผู้อื่น และสิ่งแวดล้อม กระตือรือร้นในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยพัฒนาให้วิชาชีพมั่นคงและก้าวหน้าต่อไป ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาหาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ทำให้ นักศึกษาเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขได้แก่ ปัจจัยด้านนักศึกษา คุณลักษณะครูพี่เลี้ยง และสภาพแวดล้อมทางคลินิก

ปัญหาการวิจัย

1. การเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขเป็นอย่างไร
2. ปัจจัยด้านนักศึกษา คุณลักษณะครูพี่เลี้ยง สภาพแวดล้อมทางคลินิก มีความสัมพันธ์กับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขหรือไม่
3. ปัจจัยด้านนักศึกษา คุณลักษณะครูพี่เลี้ยง สภาพแวดล้อมทางคลินิก สามารถร่วมกันพยากรณ์การเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขได้หรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านนักศึกษา คุณลักษณะครูพี่เลี้ยง สภาพแวดล้อมทางคลินิก กับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ร่วมกันพยากรณ์การเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

แนวเหตุผลและสมมุติฐานการวิจัย

ปัจจัยด้านนักศึกษา

จำนวนปีที่ศึกษามีความสัมพันธ์กับสุขภาพจิตของนักศึกษาพยาบาล (เบญจพร แก้วมีศรี, 2539) เมื่อนักศึกษามีจำนวนปีที่ศึกษามากขึ้น จะมีภูมิตกภาวะมากขึ้น ย่อมมีการปรับตัวเรียนรู้ แสวงหาวิธีปฏิบัติเพื่อให้ตนเอง เกิดความมั่นคงและพึงพอใจ

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ได้ขึ้นอยู่กับตัวแปรทางด้านสติปัญญาอย่างเดียว แต่ขึ้นอยู่กับตัวแปรที่มีความเกี่ยวข้องกับสติปัญญาด้วย การเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ผู้เรียนและผู้สอนมีความเป็นกัลยาณมิตรกัน มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และทัศนคติระหว่างผู้เรียนและผู้สอน จะทำให้นักศึกษาพยาบาลมีการเรียนรู้อย่างมีความสุข และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น (จันทร์รัตน์ วงศ์อารีย์สวัสดิ์, 2542) นักศึกษาที่มีความสุขในการปฏิบัติงาน จะมีแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้เป็นอย่างมาก นักศึกษาที่มีแรงจูงใจในการเรียนย่อมมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าระดับความสามารถจริง (เอนกกุล ศรีแสง, 2522)

ทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาล เป็นสมรรถนะที่จำเป็นที่สุด เพราะจะทำให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มที่ มีความกระตือรือร้นที่จะช่วยเหลือผู้อื่น มีความรับผิดชอบในหน้าที่ และสนใจที่จะพัฒนาตนเอง มีความพอใจในการศึกษา และมีความสุขในการเรียน (พัฒน์วดี เสรินทวัฒน์ และจริยวัตร คมพักษณ์, 2531 วันทนา ถิ่นกาญจน์, 2539 และรัตนา ทองสวัสดิ์, 2537)

จากผลการศึกษาดังกล่าวดังนั้นปัจจัยด้านนักศึกษา เกี่ยวกับ จำนวนปีที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาลน่าจะมีความสัมพันธ์ทางบวก กับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล

คุณลักษณะครูพี่เลี้ยง

คุณลักษณะครูพี่เลี้ยง มีความสำคัญให้นักศึกษายึดถือเป็นแบบอย่าง การที่ครูพี่เลี้ยงสนใจใฝ่ใจนักศึกษา ปฏิบัติกับนักศึกษาด้วยความอบอุ่น เอื้ออาทร มีความเห็นอกเห็นใจ ช่วยเหลือและส่งเสริมให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็น ความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาล จะช่วยให้นักศึกษาเกิดความพึงพอใจ คลายความเครียดและวิตกกังวล มีความสุขในการปฏิบัติงาน และพยายามพัฒนาบทบาทการเป็นพยาบาลที่ดีต่อไป (วารุณี เกตุอินทร์, 2542 :24) นักศึกษาส่วนใหญ่ที่ประสบความสำเร็จในการศึกษาภาคปฏิบัติ มีแรงจูงใจภายนอกคือ ลักษณะของอาจารย์ที่มีความรู้ มีมนุษยสัมพันธ์และมีบุคลิกภาพดี (Davidhizard and McBride, 1985:284-290 อ้างในวารุณี เกตุอินทร์, 2542) คุณลักษณะครูพี่เลี้ยงจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึง เพราะครูพี่เลี้ยงจะเป็น ตัวแบบให้นักศึกษาพยาบาลเกิดการเลียนแบบ

จากผลการศึกษาดังกล่าวดังนั้นคุณลักษณะครูที่เลี้ยงน่าจะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล

สภาพแวดล้อมทางคลินิก

บรรยากาศและสิ่งแวดลอมในแหล่งฝึกปฏิบัติงาน ทำให้นักศึกษาเกิดความเครียด ไม่อยากฝึกปฏิบัติงานรู้สึกเหนื่อยหน่าย เฉื่อยชา ไม่สนใจตนเองและสิ่งแวดลอม (สมสร เชื้อหิรัญ และคนอื่นๆ, 2521)ความเครียดทำให้นักศึกษาไม่มีความสุขในการเรียน และในทางตรงกันข้ามหากสภาพแวดล้อมในการฝึกปฏิบัติงานดี ทำให้นักศึกษาพึงพอใจ ไม่รู้สึกเครียด น่าจะส่งผลให้นักศึกษามีความสุขในการเรียนภาคปฏิบัติได้

จากผลการศึกษาดังกล่าวดังนั้นสภาพแวดล้อมทางคลินิกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล

จากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่บทพจนดังกล่าวผู้วิจัยจึงตั้งสมมุติฐานการวิจัยดังนี้

1. ปัจจัยด้านนักศึกษา คุณลักษณะครูที่เลี้ยง สภาพแวดล้อมทางคลินิกมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข
2. ปัจจัยด้านนักศึกษา คุณลักษณะครูที่เลี้ยง และสภาพแวดล้อมทางคลินิก สามารถร่วมกันพยากรณ์การเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต หรือเทียบเท่า ปีการศึกษา 2543 ชั้นปีที่ 2,3,4 ที่เรียนภาคปฏิบัติการพยาบาล ของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นวิทยาลัยที่มีนักศึกษารอบทั้ง 4 ชั้นปี
2. ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย
 - 2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยด้านนักศึกษา คุณลักษณะครูที่เลี้ยง สภาพแวดล้อมทางคลินิก
 - 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล หมายถึง การรับรู้หรือความรู้สึกของนักศึกษาพยาบาลที่แสดงออกถึงความพึงพอใจ ความตั้งใจ มีความกระตือรือร้นในการเรียนและการฝึกภาคปฏิบัติ โดยประเมินการรับรู้หรือความรู้สึกได้จากแบบวัดการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540) ครอบคลุม 6 ประการดังนี้

1) **การสร้างความรักและศรัทธา** หมายถึง นักศึกษารับรู้หรือรู้สึกที่อาจารย์เข้าใจวัตถุประสงค์ของการเรียนภาคปฏิบัติอย่างแท้จริง ทุ่มเทพาพาหน้าในการสอนในคลินิก พยายามถ่ายทอดความรู้และจงใจให้นักศึกษามีความกระตือรือร้นแสวงหาความรู้ในการปฏิบัติการพยาบาล มีความเป็นกัลยาณมิตร รับรู้ความทุกข์ให้ความช่วยเหลือรวมทั้งยินดีเมื่อนักศึกษาประสบความสำเร็จในการปฏิบัติการพยาบาล จนนักศึกษาเกิดความรักและศรัทธาในวิชาชีพพยาบาล

2) **เห็นคุณค่าของการเรียนรู้** หมายถึง นักศึกษารับรู้หรือรู้สึกที่อาจารย์ให้นักศึกษาเรียนรู้ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลตามความสนใจและความถนัด โดยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ การฝึกภาคปฏิบัติ อาจารย์สอนเนื้อหาการปฏิบัติการพยาบาลได้กระชับ เข้าใจง่าย มีความสัมพันธ์กับสิ่งที่นักศึกษาได้เรียนในภาคทฤษฎี สามารถนำไปให้การพยาบาลกับผู้ป่วยได้จริง และมีประโยชน์ต่อการดูแลสุขภาพของตนเอง

3) **เปิดประตูธรรมชาติ** หมายถึง นักศึกษารับรู้หรือรู้สึกที่อาจารย์จัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ ให้ปฏิบัติกับผู้ป่วยในแหล่งฝึกที่เป็นสถานการณ์จริง อาจารย์นำความรู้ใหม่ๆ มาช่วยเสริมการเรียนการสอน มีโอกาสได้พบสมาชิกทีมสุขภาพที่มีความชำนาญเฉพาะสาขาต่างๆ และเปิดโอกาสให้มีกิจกรรมสัมผัสกับชุมชน หรือผู้รับบริการ

4) **มุ่งมั่นและมั่นคง** หมายถึง นักศึกษารับรู้หรือรู้สึกที่ การเรียนภาคปฏิบัติทำให้เกิดความรู้สึกเต็มใจให้การพยาบาลกับผู้อื่น ยอมรับข้อดีและข้อบกพร่องในการปฏิบัติการพยาบาลของตนได้ กล้ารับคำวิจารณ์และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไข สามารถควบคุมอารมณ์ได้ มีความมั่นใจ กล้าตัดสินใจ และแสดงออกถึงการแก้ไขปัญหาต่างๆอย่างมีเหตุผล

5) **ดำรงรักษามิตรจิต** หมายถึง นักศึกษารับรู้หรือรู้สึกที่ การเรียนภาคปฏิบัติทำให้มีความรู้สึกเป็นมิตรและจริงใจกับทุกคน ปฏิบัติต่อผู้อื่นด้วยความสุภาพอ่อนโยน รู้ขีดความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลของตนเอง ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลในทีมสุขภาพ มีความอดกลั้นเสียสละและให้โอกาสผู้อื่น ทำงานร่วมกับทีมสุขภาพ โดยไม่มีอคติมองผู้อื่นในแง่ดี รู้จักรอมชอมยอมรับเหตุผลและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

6) **ชีวิตที่สมดุล** หมายถึง นักศึกษารับรู้หรือรู้สึกว่าการเรียนภาคปฏิบัติทำให้มีความสุขทั้งทางกายและทางใจ ความสุขทางกายก็คือนักศึกษารับรู้ว่าได้รับการป้องกันให้ปลอดภัยในการฝึกปฏิบัติการพยาบาล มีที่พักที่สะอาดสงบ มีความปลอดภัยทั้งในชีวิตและทรัพย์สิน ได้รับประทานอาหารที่สะอาดและปริมาณเพียงพอกับความต้องการของร่างกาย ความสุขทางใจคือ นักศึกษารู้สึกประสบความสำเร็จในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลและเป็นที่ยอมรับว่ามีความสามารถ มีผลงานเป็นที่พึงพอใจของทีมสุขภาพ ผู้ป่วยและญาติ และรู้สึกว่าสามารถเรียนรู้ในการฝึกปฏิบัติ ให้เกิดความเชี่ยวชาญและเป็นพยาบาลที่ดีได้

ปัจจัยด้านนักศึกษา หมายถึง จำนวนปีที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะคิดต่อวิชาชีพ การพยาบาล

1) **จำนวนปีที่ศึกษา** หมายถึง ระยะเวลาในการศึกษาวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 2,3 และ 4

2) **ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน** หมายถึง คะแนนเฉลี่ยสะสมรวม (GPA) ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2543

3) **ทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาล** หมายถึง ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้สึกรู้สึก ความเชื่อหรือความตั้งใจในการปฏิบัติการพยาบาลในคลินิกของนักศึกษาพยาบาลต่อวิชาชีพการพยาบาล ซึ่งเกิดจากประสบการณ์การเรียนรู้ในขณะที่ปฏิบัติงาน และจากการศึกษาในสถาบันการศึกษาพยาบาลซึ่งมีทั้งความรู้สึกรู้สึกทั้งทางบวกและทางลบ สามารถวัดได้จากแบบวัดทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาล ที่พัฒนาโดย พัฒนาคี เสรินทวัฒน์ และจริยาวัตร คมพยัคฆ์ (2531) ครอบคลุมถึงความรู้สึก ความคิดและสภาพที่เป็นจริง 4 ด้านคือ ด้านค่านิยมทางสังคม ด้านลักษณะวิชาชีพ ด้านการปฏิบัติงาน และด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน

คุณลักษณะครูพี่เลี้ยง หมายถึง คุณสมบัติของพยาบาลประจำการที่มีความชำนาญ มีประสบการณ์สูงในการปฏิบัติวิชาชีพการพยาบาล ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากหน่วยงานและสถาบันการศึกษาให้ทำหน้าที่ในการจัดการสอนงานอย่างเป็นทางการในหอผู้ป่วยให้แก่ นักศึกษาพยาบาล ช่วยให้นักศึกษามีความรู้ ทักษะคิด และทักษะในการพยาบาลเพิ่มขึ้น รวมทั้งแนะนำ ดูแลการปรับตัวตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับอย่างเหมาะสม ตามการรับรู้และความรู้สึกของนักศึกษาพยาบาลที่ได้ฝึกปฏิบัติงานบนตึกผู้ป่วยโดยประเมินจากแบบสอบถาม คุณลักษณะครูพี่เลี้ยงซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากแนวคิดคุณลักษณะครูพี่เลี้ยงของ Stuart-Siddall and Haberlin (1983) Myrick and Barrett (1992) และ Parson (1995) ในคุณลักษณะ 5 ด้านดังนี้

1) **ด้านบุคลิกภาพ** หมายถึง ครูที่เลี้ยงแสดงกิริยาและวาจาที่สุภาพ มีความอดทนในการทำงานร่วมกับนักศึกษา มีความกระตือรือร้น ยืดหยุ่นในการฝึกปฏิบัติการพยาบาล และมีอารมณ์ขันในการทำงาน

2) **ด้านความเต็มใจในการเป็นครูที่เลี้ยง** หมายถึง ครูที่เลี้ยงแสดงถึงการเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและดูแลนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง แสวงหาประสบการณ์จากผู้ป่วยที่หลากหลายให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติ ปลูกฝังทัศนคติที่ดีและความมีคุณค่าของวิชาชีพการพยาบาล

3) **ด้านทักษะการสื่อสาร** หมายถึง ครูที่เลี้ยงแสดงความสามารถในการสื่อสารได้ถูกต้องรวดเร็ว แก้ไขข้อขัดแย้งในปัญหาที่เกิดขึ้นได้เหมาะสม โน้มน้าวให้นักศึกษาต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง ให้เกียรติและคำนึงถึงศักดิ์ศรีของนักศึกษาในขณะที่ฝึกปฏิบัติการพยาบาล

4) **ด้านความชำนาญทางคลินิก** หมายถึง ครูที่เลี้ยงสามารถให้การพยาบาลผู้ป่วยด้วยความชำนาญมีความรู้และทักษะเฉพาะทาง ใช้เวลาทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และนำผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลอย่างเหมาะสม

5) **ด้านความสามารถในการสอน** หมายถึง ครูที่เลี้ยงสามารถมอบหมายงานให้นักศึกษาได้เหมาะสม มีวิธีการสอนที่กระตุ้นให้นักศึกษาสนใจศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมด้วยตนเอง และประเมินผลการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาอย่างยุติธรรม

สภาพแวดล้อมทางคลินิก หมายถึง ลักษณะแวดล้อมภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการเรียนภาคปฏิบัติบนหอผู้ป่วยที่ช่วยให้นักศึกษาพยาบาลเรียนรู้ภาคปฏิบัติอย่างมีความสุข แบ่งเป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสภาพแวดล้อมทางจิตใจและสังคม

1) **สภาพแวดล้อมทางกายภาพ** หมายถึง สภาพหอผู้ป่วย และสิ่งอำนวยความสะดวกในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลโดย สภาพหอผู้ป่วยคือ ขนาด แสงสว่าง อากาศ เสียง และอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ภายในหอผู้ป่วย สิ่งอำนวยความสะดวกคือ หนังสือตำรา ห้องประชุม ห้องน้ำ ห้องอาหารและน้ำดื่ม

2) **สภาพแวดล้อมทางจิตใจและสังคม** หมายถึง พฤติกรรมกานินเทศของอาจารย์บรรยาภาสกลุ่มเพื่อน และบรรยาภาสในทีมการพยาบาล

พฤติกรรมกานินเทศของอาจารย์ คือ พฤติกรรมของอาจารย์ในการมอบหมายงานให้นักศึกษาได้เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ การเรียน ภาคปฏิบัติ ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่แล้วในหอผู้ป่วยให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนมากที่สุด ติดตามให้ คำแนะนำ ให้การพยาบาลผู้ป่วยร่วมกับนักศึกษา เปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินผลการ ฝึกปฏิบัติโดยยึดเป้าหมายและหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้

บรรยากาศกลุ่มเพื่อน คือ ลักษณะภายในกลุ่มเพื่อนของนักศึกษาพยาบาลที่แสดงออกในรูปของการช่วยเหลือกัน มีการพูดคุยซักถามปัญหาในการปฏิบัติงาน มีการปลอบใจและให้กำลังใจซึ่งกันและกัน

บรรยากาศในทีมการพยาบาล คือ ลักษณะการทำงานของบุคลากรทุกระดับในทีมการพยาบาล ให้การช่วยเหลือและให้คำแนะนำเสนอแนะวิธีแก้ปัญหาคารพยาบาล ร่วมสร้างบรรยากาศในหอผู้ป่วยให้มีความเป็นกันเองและเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติการพยาบาล

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2,3,4 ปีการศึกษา 2543 ของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

อาจารย์ หมายถึง อาจารย์พยาบาลจากวิทยาลัยพยาบาลทำหน้าที่สอนในคลินิก

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาภาคปฏิบัติอย่างมีคุณภาพเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข
2. นำไปประยุกต์ใช้ในการกำหนด และพัฒนาคุณลักษณะครูพี่เลี้ยงของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุขต่อไป
3. เป็นแนวทางสำหรับการค้นคว้าวิจัย เกี่ยวกับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาลต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านนักศึกษา คุณลักษณะครูที่เลี้ยงและสภาพแวดล้อมทางคลินิกกับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุข ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำเสนอสาระเป็นลำดับดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ
 - 1.1 จุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ
 - 1.2 หลักในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ
 - 1.3 การจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข
2. แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความสุข
 - 2.1 ทฤษฎีการเรียนรู้
 - 2.2 แนวคิดการเรียนรู้ที่มีความสุข
 - 2.3 องค์ประกอบการเรียนรู้ที่มีความสุข
 - 2.4 การจัดการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความสุข
3. ทักษะดีต่อวิชาชีพการพยาบาล
 - 3.1 ความหมายของทักษะดี
 - 3.2 องค์ประกอบของทักษะดี
 - 3.3 ทักษะดีต่อวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล
4. ครูที่เลี้ยง
 - 4.1 ความหมายครูที่เลี้ยง
 - 4.2 คุณลักษณะครูที่เลี้ยง
5. สภาพแวดล้อมทางคลินิก
 - 5.1 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ
 - 5.2 สภาพแวดล้อมทางจิตใจและสังคม
 - 5.2.1 พฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์
 - 5.2.2 บรรยากาศกลุ่มเพื่อน
 - 5.2.3 บรรยากาศในที่ทำการพยาบาล

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. การจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ

1.1 จุดมุ่งหมายของการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ (สมคิด รักษาสัตย์ และ ประนอม โอทกานนท์, 2533)

การจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติส่วนใหญ่จะยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student Center) เป็นการเรียนรู้จากสภาพเหตุการณ์ที่เป็นจริง ผู้เรียนได้เห็น ได้สังเกต ได้สัมผัสและทดลอง ปฏิบัติกับผู้ป่วย ช่วยเสริมการเรียนการสอนภาคทฤษฎีและพัฒนาผู้เรียนในเรื่องต่างๆดังนี้

1.1.1 ฝึกความรู้ที่ได้ศึกษามาไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาลและการจัดการด้านสุขภาพอนามัยในสภาพที่เป็นจริง เพื่อเสริมความรู้ความเข้าใจในข้อความรู้ทางทฤษฎี

1.1.2 ได้ทดลองและทดสอบข้อความรู้และทฤษฎีต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มั่นใจได้ว่าเป็นสิ่งที่ทำได้จริง หรือเป็นวิธีที่ยึดถือปฏิบัติได้ต่อไป

1.1.3 เสริมสร้างทักษะที่จำเป็นให้แก่ผู้เรียน ทักษะที่สำคัญคือ ทักษะการปฏิบัติ ทักษะการคิดการวิเคราะห์ ทักษะการใช้ข้อมูลและเหตุผลในการตัดสินใจ โดยเฉพาะในการแก้ปัญหา ทักษะในการสื่อความหมายทั้งในด้านการเขียนการพูด นอกจากนี้ผู้เรียนมีโอกาสฝึกทักษะในการทำงานเป็นทีมอีกด้วย

1.1.4 ช่วยเพิ่มหรือขยายขอบข่ายความรู้ความสามารถและประสบการณ์การทำงานให้กับผู้เรียนได้กว้างขวางลึกซึ้ง เป็นแหล่งช่วยสร้างและพัฒนาทัศนคติต่อวิชาชีพและต่อการปฏิบัติงานในทางที่ถูกต้องเหมาะสมยิ่งขึ้น

1.1.5 เสริมสร้างความมั่นใจในความรู้และการปฏิบัติให้แก่ผู้เรียน ช่วยกระตุ้นให้เกิดความคิดริเริ่ม และความปรารถนาที่จะปรับปรุงแก้ไขวิธีการปฏิบัติงานของตนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

1.1.6 ผู้สอนสามารถประเมินพัฒนาการของผู้เรียนว่าอยู่ในระดับใด หรือทำให้เกิดความมั่นใจในความรู้ ความสามารถในการปฏิบัติการของผู้เรียนได้

สรุปได้ว่าจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติคือ พัฒนานักศึกษาพยาบาลให้มีความสามารถในด้านทักษะการพยาบาล ซึ่งรวมไปถึงทักษะในการตัดสินใจ การผสมผสานความรู้ พื้นฐาน และความรู้ในศาสตร์อื่นๆที่เกี่ยวข้อง นำมาใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล

1.2 หลักในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ

การจัดการเรียนการสอนในคลินิกจะบรรลุเป้าหมาย จะต้องมียุทธศาสตร์ในการดำเนินงานดังนี้ (สมคิด รักษาสัตย์ และประนอม โอทกานนท์, 2533 : 3)

1.2.1 ต้องมีการวางแผนและเตรียมการสอนที่ดี เริ่มตั้งแต่มีการกำหนดให้เด่นชัดลงไปว่าต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือมีพัฒนาการในเรื่องใด จะมีแผนและวิธีการเรียนการสอนอย่างไร จะใช้วิธีการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างไร

1.2.2 การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนการสอนภาคปฏิบัติให้ชัดเจน กล่าวคือ ต้องสร้างหรือปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนในด้านใด เป้าหมายจะช่วยให้การวางแผนการจัดการเรียนการสอนได้ถูกทิศทาง

1.2.3 มีข้อตกลงและมีการเตรียมการร่วมกันว่าจะใช้แนวคิดหรือทฤษฎีใดเป็นแกนนำในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ

1.2.4 มีการเตรียมการในด้านสถานที่และทรัพยากรอื่นที่จำเป็น เพื่อให้สอดคล้องและสนับสนุน แผนการดำเนินการ และเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ

1.2.5 สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอน โดยทำความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของผู้สอน การมีส่วนร่วมของผู้เรียน กระบวนการและวิธีการทำงานร่วมกัน

1.2.6 มีการบริหารจัดการที่ดีเริ่มตั้งแต่ขั้นเตรียมการ ขั้นปฏิบัติ ขั้นประเมินผล รวมถึงการใช้ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ

1.2.7 เสริมสร้างบรรยากาศที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะ การสร้างบรรยากาศที่ดียังเป็นสิ่งเร้าที่สำคัญต่อการเรียนรู้การปฏิบัติงาน ตลอดจนความคิดความรู้สึกในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสมให้กับผู้เรียน โดยมุ่งที่องค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง เช่น ด้านการจัดสภาพแวดล้อม การจัดหาแหล่งข้อมูลที่ทันสมัย เป็นต้น

1.2.8 มีการเตรียมตัวผู้สอนในเรื่องต่างๆเช่น การเลือกใช้เทคนิควิธีการสอนกับพฤติกรรมที่ต้องการสร้างหรือพัฒนา การนิเทศขณะฝึกปฏิบัติงาน การแสดงบทบาทผู้สอนในการพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานของผู้เรียน

กล่าวสรุปได้ว่า หลักในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ ผู้เรียนและผู้สอนต้องมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน มีการวางแผนร่วมกันกำหนดจุดมุ่งหมาย ขั้นตอนการฝึกปฏิบัติ ตลอดจนการประเมินผลการฝึกปฏิบัติงาน ผู้สอนต้องมีการจัดเตรียมสถานที่ ทรัพยากรที่จำเป็น และเตรียมตนเองในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

1.3 การจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข (สถาบันพระบรมราชชนก, 2537)

กระทรวงสาธารณสุขได้จัดระบบการศึกษา เป็นการศึกษาแบบหน่วยกิจ ในระบบทวิภาค ปีการศึกษาหนึ่งๆ แบ่งออกเป็น 2 ภาคการศึกษาปกติ และการศึกษาภาคฤดูร้อน นักศึกษาจะเริ่มเรียนภาคปฏิบัติครั้งแรกวิชาแนวคิดพื้นฐานและหลักการพยาบาล ในการศึกษาภาคฤดูร้อนของชั้นปีที่ 1 หรือ ในภาคการศึกษาที่ 1 ของชั้นปีที่ 2 ขึ้นอยู่กับลักษณะการจัดการศึกษาของวิทยาลัยพยาบาลแต่ละแห่ง และใน 1 ภาคการศึกษาจะเรียนภาคปฏิบัติ สลับกับการเรียนภาคทฤษฎีตลอดไปจนจบการศึกษาชั้นปีที่ 4

การจัดให้นักศึกษาเรียนภาคปฏิบัติ จะเป็นการจัดให้นักศึกษาได้เรียนรู้จากสภาพจริงทั้งในโรงพยาบาลและชุมชน การเรียนภาคปฏิบัติใน โรงพยาบาลจัดให้นักศึกษาชั้นฝึกปฏิบัติงานในตึกผู้ป่วยในและตึกผู้ป่วยนอก โดยมีอาจารย์พยาบาลจากวิทยาลัยพยาบาลเป็นผู้นิเทศการฝึกปฏิบัติ ตึกละ 1-2 คน การนิเทศของอาจารย์พยาบาลจะเป็นการนิเทศในเวรเช้า ส่วนในเวรบ่ายและเวรดึกเป็นการนิเทศของครูพี่เลี้ยงประจำตึก ซึ่งเป็นพยาบาลประจำการที่วิทยาลัยพยาบาลเป็นผู้แต่งตั้งให้บุคคลนั้นๆเป็นครูพี่เลี้ยงอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร หรือได้รับมอบหมายอย่างไม่เป็นลายลักษณ์อักษรจากหัวหน้าตึกให้เป็นครูพี่เลี้ยง ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นพยาบาลหัวหน้าเวร ในการเรียนภาคปฏิบัติในชุมชนจะมีอาจารย์พยาบาลติดตามนิเทศ วิชาละ 1-3 คน โดยต้องออกนิเทศนักศึกษาตามแหล่งฝึกในชุมชน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเขตรับผิดชอบของสถานีอนามัย และมีหัวหน้าสถานีอนามัยเป็นผู้นิเทศร่วม

ดังนั้นสรุปได้ว่า การเรียนภาคปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข มุ่งเน้นให้นักศึกษาได้ฝึกปฏิบัติงานควบคู่ไปกับภาคทฤษฎี โดยมีอาจารย์พยาบาลและครูพี่เลี้ยงเป็นผู้นิเทศ เพื่อให้นักศึกษาเกิดความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาล สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมั่นใจและถูกต้อง

2. แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความสุข

2.1 ความหมายของการเรียนรู้ มีผู้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ดังนี้

จินตนา ยูนิพันธุ์ (2527 :13) กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางจิตวิทยาที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล โดยเริ่มต้นจากการถูกกระตุ้นด้วยสิ่งเร้า จนกระทั่งบุคคลนั้นมีการตอบสนองกลับไปสู่สิ่งแวดล้อมภายนอก

Cronbach (1989 อ้างใน อารี พันธุ์มณี, 2534) ให้ความหมายการเรียนรู้ว่า เป็นการแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลง อันเป็นผลเนื่องมาจากประสบการณ์ที่แต่ละคนได้ประสบมา

สุพรรณพิมพ์ นิ่มสอาด (2539:10) ให้ความหมายว่าการเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร อันเป็นผลมาจากประสบการณ์การฝึกหัดการปฏิบัติ การกระทำจริงจะด้วยวิธีการที่จงใจหรือไม่จงใจก็ตาม หรือเป็นการเปลี่ยนพฤติกรรม จำแนกเป็น 3 ด้าน คือ

- 1) พฤติกรรมทางความรู้ คือ การเปลี่ยนจากไม่รู้เป็นรู้
- 2) พฤติกรรมทางทักษะ คือการเปลี่ยนจากทำไม่เป็นให้ทำเป็น
- 3) พฤติกรรมทางทัศนคติ คือการเปลี่ยนจากความรู้สึกไม่ชอบให้ชอบหรือจากชอบเป็นไม่ชอบ

Bloom (1976) กล่าวว่า เมื่อเกิดการเรียนรู้ในแต่ละครั้งจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นถึง 3 ประการ จึงเรียกว่าเป็นการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ คือ

- 1) การเปลี่ยนแปลงด้านความรู้ ความคิด ความเข้าใจ (Cognitive Domain)
- 2) การเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์ความรู้สึก (Effective Domain)
- 3) การเปลี่ยนแปลงด้านการเคลื่อนไหวของร่างกายหรือทักษะ (Psychomotor Domain)

สรุปได้ว่า การเรียนรู้หมายถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนที่ค่อนข้างถาวร อันเป็นผลมาจากประสบการณ์การฝึกปฏิบัติ จะด้วยวิธีการจงใจหรือไม่ก็ตาม การเปลี่ยนพฤติกรรมจะเปลี่ยนใน 3 ด้านคือ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านทัศนคติ

2.1 แนวคิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข

แนวคิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข เป็นแนวคิดของนักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาโดยได้ร่วมกันค้นหาทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุขที่เหมาะสมกับสังคมไทย และสอดคล้องกับนโยบายการศึกษาของชาติ ที่ต้องการให้ผู้เรียนเป็นคน เก่ง ดี และมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2540: 4-31) ซึ่งได้ดำเนินการโดยการนำแนวคิดและทฤษฎีในการพัฒนาคุณภาพการเรียนของนักการศึกษาหลายๆคน ทั้งในและต่างประเทศมาประยุกต์กับจุดประสงค์พื้นฐานของการศึกษา โดยที่ต้องการให้ผู้เรียนมีการพัฒนาด้านการคิด การวิเคราะห์ มีแรงจูงใจ กระตือรือร้น ใฝ่รู้ สนใจติดตามบทเรียนและอยากแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง จนได้แนวคิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข ซึ่งแนวคิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขประกอบด้วย 6 ประการ คือ การสร้างความรักและศรัทธา เห็นคุณค่าของการเรียน เปิดประตูสู่ธรรมชาติ มุ่งมาดและมั่นคง ดำรงรักษ์ไม่ตรีจิต และชีวิตที่สมดุล

2.2.1 การสร้างความรักและศรัทธา

การสร้างความรักและศรัทธาเป็นการเรียนรู้บนฐานแห่งความรักและความศรัทธาของผู้เรียนที่มีต่อผู้สอนและวิชา ถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จำเป็น เพราะเมื่อ

ผู้เรียนเกิดความรักและสนใจต่อบทเรียนและครูผู้สอน ทำให้เกิดความรักและความเข้าใจตรงกัน ในระหว่างผู้สอนและผู้เรียนด้วยกัน ก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขได้ แนวคิดหลักของการสร้างความรักและศรัทธามีดังนี้

1) การเรียนรู้บนพื้นฐานของความรัก กระทำได้โดยผู้สอนทำความเข้าใจให้เกิดขึ้นและตรงกันระหว่างตัวผู้สอนกับวิชาที่สอน ผู้สอนกับผู้เรียน ทั้งนี้ควรมีความเข้าใจในธรรมชาติของมนุษย์ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออก ยอมรับในสภาพที่ผู้เรียนเป็นอยู่ ให้กำลังใจ จริงใจ อุดหนุน ยุติธรรม ให้ความช่วยเหลือผู้เรียนเมื่อมีโอกาส ใช้เหตุผลไม่ใช่อารมณ์

2) บทเรียนสนุกและน่าสนใจ เป็นสิ่งที่จูงใจให้ผู้เรียนตื่นตัวกระตือรือร้น สนใจ ใฝ่รู้ในการเรียน ซึ่งผู้สอนสามารถกระทำได้โดยมีการเตรียมการก่อนสอน กำหนดการสอนล่วงหน้า กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ให้ชัดเจน จัดทำแผนการสอนที่ต่อเนื่อง เนื้อหาไม่ซ้ำซ้อน มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเองและประเมินผู้เรียนด้วยกัน มีการรายงานผลความก้าวหน้าของการเรียน จัดช่วงเวลาเรียนให้มีความยืดหยุ่นเหมาะสมกับบทเรียน และได้สัดส่วนของวิชาต่อสัปดาห์ สร้างบรรยากาศในการเรียนที่ผ่อนคลาย แทรกอารมณ์ขันให้ผู้เรียนได้แสดงออก แลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น กระตุ้นให้เกิดการคิด สรุปและจับประเด็นที่สำคัญได้ ฝึกการแก้ปัญหาพิจารณาให้เหตุผล รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันและเป็นแบบอย่างที่ดีของผู้เรียนด้วย

3) การส่งเสริมความสนใจและสร้างความผูกพัน ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนรักการเรียน โดยทำความรู้จักกับผู้เรียน จดจำสิ่งเล็กๆ น้อยๆ เกี่ยวกับผู้เรียนได้ ติดตามถามข่าวคราวในวาระต่างๆ รักษามิตรภาพและความลับของผู้เรียน ให้ความสำคัญ เอาใจใส่ผู้เรียนอย่างทั่วถึงและพูดแนะนำในเชิงสร้างสรรค์

2.2.2 เห็นคุณค่าการเรียนรู้

แนวคิดนี้ช่วยให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าในการเรียนรู้และชอบเรียนในสิ่งที่มีคุณค่าต่อผู้เรียนเอง ตรงตามความสนใจและไม่ยากเกินไป แนวการดำเนินงานสามารถทำได้โดย

1) ทำให้การเรียนมีความหมาย มีเนื้อหาสาระกระชับ มีความกระจำง่ายต่อการทำความเข้าใจ มีตัวอย่างที่ชัดเจนเร้าใจให้คิดและติดตาม อธิบายได้ไม่คลุมเครือ

2) ผู้สอนเข้าใจในธรรมชาติของผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษเฉพาะตัวและมีจุดอ่อนที่ต้องการความช่วยเหลือ มีความสนใจ ความถนัด ความคิดความชอบ และความต้องการแตกต่างกัน

3) ผู้สอนเสนอบทเรียนที่มีความหมายมีความเป็นรูปธรรมให้เกิดจินตนาการของผู้เรียน สามารถนำไปใช้ได้จริง ให้โอกาสผู้เรียนได้รับความสำเร็จในผลงานเป็นที่ยอมรับจนเกิดความรักและเห็นคุณค่าของสิ่งที่เรียน

2.2.3 เปิดประตูสู่ธรรมชาติ

แนวคิดนี้เน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนโดย

- 1) ให้บทเรียนในห้องเรียนมีความน่าสนใจ เร้าความคิด มีกิจกรรมที่หลากหลาย ผู้เรียนได้สัมผัสของจริงและสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้
- 2) มีบทเรียนนอกห้องเรียนมาช่วยเสริมการเรียนรู้ เพื่อได้สังเกตเปรียบเทียบสิ่งที่พบเห็น ได้ข้อคิดที่แตกต่างจากการเรียนในห้องเรียน
- 3) นำธรรมชาติมาเป็นส่วนหนึ่งของบทเรียน โดยการจัดให้มีการศึกษานอกสถานที่ เชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญภายนอกมาสนทนาแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกัน จัดโครงการเยี่ยมสถานที่ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียน
- 4) เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วม ร่วมมือส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น มีกิจกรรมที่สัมพันธ์กับชุมชน

2.2.4 มุ่งมาดและมั่นคง

เน้นให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเอง ยอมรับจุดดีจุดด้อยของตนเอง ไม่ดูถูกตนเอง ไม่โทษคนรอบข้าง ใจกว้างและพร้อมจะปรับปรุงแก้ไขตนเอง กล้ารับฟังคำวิจารณ์เกี่ยวกับตนเอง แล้วนำไปพัฒนาและปรับปรุง ควบคุมอารมณ์ได้ รู้สึกภาคภูมิใจและไม่คิดว่าชีวิตของตนเองเป็นสิ่งที่ไร้ค่า คุณสมบัติเหล่านี้จะเพิ่มพูนและพัฒนาได้ในตัวผู้เรียน ต้องมีผู้ช่วยเหลือแนะนำและให้โอกาส ผู้สอนจะเป็นผู้ที่สัมผัสความแตกต่างของผู้เรียนและสามารถหล่อหลอมสิ่งดีๆ ให้เกิดแก่ผู้เรียนได้ นอกจากนี้เมื่อผู้เรียนมีความมั่นใจย่อมจะกล้าเผชิญสภาวะต่างๆอย่างแน่วแน่ กล้าตัดสินใจและแสดงออกอย่างมีเหตุผลพอที่จะแก้ปัญหาต่างๆ ได้อย่างเหมาะสมเกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข

2.2.5 ดำรงรักษาไม่ตรีจิต

จากแนวคิดที่ว่ามนุษย์เป็นสัตว์สังคม มีสัญชาตญาณของการอยู่ร่วมกันเป็นหมู่เป็นพวก ไม่ชอบอยู่โดดเดี่ยว แต่อีกด้านของสมองก็อัดแน่นไปด้วยความคิดเกี่ยวกับตัวเอง ผู้เรียนจะแสดงพฤติกรรมออกมาให้รู้ว่าการคิดถึงแต่ตัวเองจะค่อย ๆ ลดลง สถาบันการศึกษาจะเป็นแหล่งช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เห็นประโยชน์ของส่วนรวมด้วย โดยผู้สอนมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ การอยู่ร่วมกับเพื่อน ด้วยการร่วมจัดกิจกรรมต่างๆพร้อมไปกับเรียนรู้วิถีรักษาไม่ตรีจิตมิตรภาพต่อเพื่อนๆ รู้จักการรวมขอมอะลุ่มอล่วย รู้จักแบ่งปันรู้จักรอคอยและการให้อภัย ผู้เรียนควรจะได้เรียนรู้ว่าคนเราแม้จะคิดต่างกันแต่ถ้ามีจุดหมายปลายทางอันเดียวกัน ยอมรับฟังซึ่งกันและกัน ช่วยกันคิดช่วยกันทำ เห็นความสำคัญของคนและกัน มีความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่น รู้จักประมาณตน ไม่มุ่งเอาชนะ ทำงานร่วมกัน โดยไม่อคติ อดทนอดกลั้น ให้อภัยและให้โอกาส ยอมรับเหตุผลและความเปลี่ยนแปลง สร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน สื่อความคิดและความรู้สึกด้วยความสุภาพอ่อนโยน ให้เกียรติ มีความจริงใจและให้กำลังใจแก่กันและกันแล้วความสำเร็จย่อมจะอยู่ไม่ไกลความสุขก็จะอยู่แค่เอื้อม

2.2.6 ชีวิตที่สมดุล

แนวคิดและหลักการรักษาสมดุลของชีวิตคือการปรับตัวเองให้อยู่ในความพร้อมพอดี รู้ขีดจำกัดของความปรารถนาส่วนตน มีการประพฤติปฏิบัติที่ตรงตาม ตำราวมไม่หลงตัวเองขณะเดียวกันไม่ดูถูกตัวเอง จุดมุ่งหมายของชีวิต คือความสุขทั้งทางใจ และทางกาย ความสุขทางใจจะเกิดขึ้นเมื่อ ได้รับการยอมรับว่ามีความสามารถ ชมเชยว่าเป็นคนดี ประสบความสำเร็จในสิ่งที่ทำ รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่า มีการเรียนที่นำไปสู่ความสำเร็จ สามารถเรียนเพื่อให้รู้ (Learn to Know) นั่นคือ รู้ได้ชัด รู้ให้กระจ่าง ในสิ่งที่ไม่เคยรู้ ไม่เคยเห็น และไม่เคยสัมผัส เรียนเพื่อให้เชี่ยวชาญ (Learn to Do) คือต้องฝึกฝนจนสามารถทำได้ เข้าใจขั้นตอน และสามารถแสดงให้ดูเป็นตัวอย่างได้ เรียนเพื่อให้เป็น (Learn to Be) คือ เข้าใจธรรมชาติของสิ่งนั้น รู้ระบบการคิดและการปฏิบัติอย่างผู้ที่อยู่ในวิชาชีพนั้น ตลอดจนมีความรับผิดชอบในผลงานของตนเอง

ดังนั้นกล่าวสรุปได้ว่าแนวคิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขเกิดจากการรวบรวมแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ต่างๆที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย มาเป็นทฤษฎีใหม่ซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย ที่มุ่งให้เด็กไทย เก่ง ดี และมีความสุขในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข นี้ไปเป็นกรอบในการศึกษาว่าการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขจะมีความสัมพันธ์กับปัจจัยใดบ้าง

2.3 องค์ประกอบการเรียนรู้อย่างมีความสุข

นอกจากแนวคิดการเรียนรู้อย่างมีความสุขของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติแล้ว ยังมีนักการศึกษาได้ให้ความเห็นว่าการเรียนรู้อย่างมีความสุขได้นั้น ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบอื่นๆดังต่อไปนี้ด้วย (กิตยวดี บุญเชื้อ และคนอื่นๆ, 2540 : 7-22)

2.3.1 ผู้เรียนแต่ละคนได้รับการยอมรับว่าเป็นมนุษย์คนหนึ่งที่มีหัวใจและสมอง ผู้เรียนเหล่านี้ควรจะมีสิทธิที่จะเป็นตัวของเขาเองที่ไม่เหมือนใคร มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีความคิด มีความสนใจในสิ่งต่างๆ มีความรู้สึกรัก โกรธ เสียใจ ดีใจ เช่นเดียวกับผู้ใหญ่ มีความสามารถเฉพาะตัว มีจุดเด่นจุดด้อยที่แตกต่างไปจากคนอื่น มีสิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติจากผู้ใหญ่อย่างมนุษย์คนหนึ่งที่สำคัญที่สุดคือ ผู้เรียนมิใช่ทาสรองรับอารมณ์ของใคร เขาควรมีโอกาสเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจของเขา พ่อแม่ ครู ควรจะเป็นเพียงผู้ชี้แนะ ให้คำปรึกษาไม่ใช่ผู้ออกคำสั่ง ไม่ใช่ผู้บังคับการตัดสินใจเลือกเรียนเพื่อการดำเนินชีวิตควรเป็นสิทธิโดยชอบธรรมของเขา

2.3.2 ครูมีความเมตตาจริงใจและอ่อนโยนต่อผู้เรียนทุกคนโดยทั่วถึง มีความเข้าใจในทฤษฎีแห่งพัฒนาการตามธรรมชาติของผู้เรียนทุกคน เข้าถึงความรู้สึกละเอียดอ่อน ความคิดอันไร้ขอบเขตและความฝันอันกว้างไกลของผู้เรียนแต่ละคน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สานฝันดำเนินไปตามความใฝ่ฝันนั้นจนบรรลุเป้าหมายของชีวิต ครูควรให้ความเอาใจใส่ต่อผู้เรียนทุกคน โดยเท่าเทียมกันไม่เลือกชั้นวรรณะ ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง มีความยุติธรรม สม่ำเสมอ และวางตน

เป็นแบบอย่างที่ดีมีอารมณ์มั่นคง แจ่มใส มีสำนึกของการเป็นผู้ให้มีการเตรียมตัวเพื่อการสอนให้มีคุณภาพอยู่เสมอ เสียสละ อดทน มุ่งมั่นที่จะช่วยผู้เรียนให้รู้จักตัวเอง รู้จักแก้ปัญหาและเรียนรู้ที่จะนำตัวเองไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง อย่างมีสติและเพียบพร้อมด้วยคุณธรรม

ผู้เรียนจะมีความสุขเมื่อได้เรียนกับครูที่เข้าใจเขา ร่วมคิดไปกับเขา สามารถ จูงใจเขาให้ตื่นตัวไปกับบทเรียนสนุกกับกิจกรรมแต่ละขั้นตอน มีกำลังใจแสวงหาความรู้ใหม่ๆ มาแลกเปลี่ยนกัน รักในสิ่งที่เรียนต่อเพื่อน ต่อครู และต่อธรรมชาติที่แวดล้อมให้มีศรัทธาต่อการดำรงชีวิตและให้รู้จักสร้างความหวังเพื่ออนาคตของตน ผู้สอนจึงต้องมีความรู้พื้นฐานในเรื่องต่างๆ มากพอที่จะถ่ายทอดให้ผู้เรียนได้ตามวัยของเขา และผู้สอนต้องมีวิธีการในการถ่ายทอดความรู้ในรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งขึ้นอยู่กับสภาวะวุฒิภาวะของผู้เรียน นอกจากนี้ผู้สอนต้องมีใจที่รักในความเป็นครู รักในสิ่งที่สอน และรักผู้เรียน มีจิตสำนึกในบทบาทหน้าที่ของตน

2.3.3 ผู้เรียนเกิดความรักและภาคภูมิใจในตนเอง รู้จักปรับตัวได้ทุกที่ทุกเวลา เห็นคุณค่าของชีวิตและความเป็นมนุษย์ของตน ได้รับความหมายของการมีชีวิตอยู่ ยอมรับทั้งจุดดีจุดด้อยของตนเองและคิดหาวิธีปรับปรุงแก้ไข เข้าใจธรรมชาติที่มีการเปลี่ยนแปลง รู้จักปรับตนเองให้อยู่ในสภาพแวดล้อมได้โดยไม่เสียสุขภาพจิต มีความเกรงใจและให้เกียรติผู้อื่น มีเหตุผลใจกว้างพร้อมดำเนินชีวิตในบทบาทผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบได้

2.3.4 ผู้เรียนแต่ละคนได้มีโอกาสเลือกเรียนตามความถนัดและความสนใจ เพื่อให้เขาได้ค้นพบความสามารถของตนเอง มีกำลังใจต่อเติมความฝันให้สมบูรณ์ ได้รับรู้วิทยาการแขนงต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ มุ่งมั่นใฝ่ใจ รู้เคล็ดลับในการทำสิ่งต่างๆ ให้ประสบผลสำเร็จ เรียนจนรู้จักและเข้าใจวิธีคิด สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้เข้ากับตัวเองได้อย่างกลมกลืนและสร้างสรรค์เพื่อความสุขของตนเองและคนรอบข้าง

2.3.5 บทเรียนสนุก แปลกใหม่ จูงใจให้ติดตามและเร้าใจให้อยากค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองในสิ่งที่สนใจ รู้จักคิดและขยายวงความคิดไปสู่ความรู้ใหม่ๆ ให้ลึกซึ้งเพิ่มเติมเกิดความภาคภูมิใจตื่นตัวในข้อค้นพบใหม่ๆ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ สามารถถ่ายทอดไปสู่ผู้อื่นด้วยความภาคภูมิใจ รักการเรียน มีระบบการเรียน เห็นประโยชน์ของการเรียนที่ไม่ใช่มีขีดจำกัดเฉพาะในห้องเรียนเท่านั้นแต่มีความสัมพันธ์กับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ความเป็นไปในชีวิตและปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตในแต่ละท้องถิ่น

2.3.6 สิ่งที่เรียนรู้สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ตามสภาพที่เป็นจริงในสังคมเกิดประโยชน์และมีความหมายต่อตัวเขา ทั้งยังสามารถพยากรณ์คาดคะเน ตั้งข้อสมมุติฐานอันจะนำไปสู่การค้นคว้า สืบเสาะหาความจริง วิเคราะห์สภาพการณ์อย่างสมเหตุผล มีความคิดเป็นของตนเองมีจุดยืนที่แน่นอน เชื่อมมั่นในตนเองพอที่จะไม่ตกเป็นเหยื่อของใคร รู้จักดำเนินชีวิตอย่างมีคุณค่า สามารถให้ความช่วยเหลือและแนะนำผู้อื่นเมื่อเขาเติบโตขึ้น

กล่าวได้ว่าการเรียนรู้ที่มีความสุขนั้นเป็นการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ เน้นการเรียนการสอนที่ผู้สอนมีความเมตตา กรุณา จริงใจ ผู้เรียนเกิดความรักและมีความสุขกับการเรียนเพราะสิ่งที่เรียนรู้เป็นสิ่งที่นำไปใช้ในการดำเนินชีวิตได้จริง

2.4 การจัดการเรียนการสอนให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความสุข

จุดมุ่งหมายที่ต้องการให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนนั้น จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยปัจจัยวิธีการเรียนการสอนด้วย ซึ่ง กิติยวดี บุญเชื้อ และคนอื่นๆ (2540 : 21) ได้ศึกษาพบว่าการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความสุขในการเรียนควรเป็นดังนี้

2.4.1 บทเรียนเริ่มจากง่ายไปหายาก โดยคำนึงถึงวุฒิภาวะและความสามารถในการยอมรับของผู้เรียนแต่ละวัย มีความต่อเนื่องของเนื้อหาวิชาและขยายวงกว้างไปสู่แขนงความรู้อื่นๆ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจของชีวิตและโลกรอบตัว

2.4.2 วิธีการเรียนสนุก ไม่น่าเบื่อ สามารถตอบสนองความสนใจใคร่รู้ มีการนำเสนอที่เป็นธรรมชาติไม่ยึดเยียดหรือกดดัน เนื้อหาไม่มากเกินไปจนเกิดความล้าและไม่น้อยจนหมดความสนใจ

2.4.3 ทุกขั้นตอนของการเรียนรู้มุ่งพัฒนาและเสริมสร้างกระบวนการคิดในแนวต่างๆ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีระบบจากการประมวลข้อมูลเหตุผลต่างๆ

2.4.4 แนวการเรียนรู้สัมพันธ์และสอดคล้องกับธรรมชาติ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับความงามรอบตัว บทเรียนมีไม่จำกัดสถานที่ เวลา ทุกคนมีสิทธิเรียนรู้เท่าเทียมกัน

2.4.5 มีกิจกรรมหลากหลาย สนุก ชวนให้เกิดความสนใจต่อบทเรียนนั้นๆ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม มีภาษาที่จูงใจ นุ่มนวล ให้กำลังใจ และเป็นไปในเชิงสร้างสรรค์

2.4.6 สื่อที่ใช้ประกอบการเรียนเร้าใจให้เกิดการเรียนรู้ เข้าใจตรงเป้าหมาย มุ่งให้เรียนจนรู้ชัด เรียนจนทำได้ และเรียนเพื่อที่จะทำเป็น

2.4.7 การประเมินผลมุ่งเน้นพัฒนาการของผู้เรียนในภาพรวมมากกว่าจะพิจารณาจากผลการสอบทางวิชาการ และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประเมินผลตัวเองด้วย

กล่าวโดยสรุปว่า การเรียนรู้ที่มีความสุขของผู้เรียนสามารถเกิดขึ้นได้ในผู้เรียนทุกระดับไม่เฉพาะแต่นักศึกษาพยาบาลเท่านั้น การเรียนรู้ที่มีความสุขจะเกิดขึ้นได้โดยผ่านทางกระบวนการเรียนการสอนที่ผู้สอนและผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์กันในทางบวก มีความเข้าใจกัน ตระหนักรู้และพยายามเข้าใจธรรมชาติของบุคคลที่มีความแตกต่างกัน มีความเป็นเอกลักษณ์แต่ละคน ผู้สอนจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการนั้นๆมากที่สุด ผู้สอนเป็นผู้สนับสนุนส่งเสริม แนะนำช่วยเหลืออำนวยความสะดวกแก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้สึกรักเรียน กระตือรือร้นที่จะแสดงออกซึ่งความคิดที่สร้างสรรค์อย่างอิสระตามขอบเขตที่

กำหนดไว้ โดยใช้พลังความสามารถที่มีอยู่แสดงออกให้เป็นที่ประจักษ์ เรียนรู้อย่างมั่นใจและมีความสุขในสภาวะแวดล้อมที่เหมาะสม

3. ทฤษฎีต่อวิชาชีพการพยาบาล

3.1 ความหมายของทัศนคติ

ทัศนคติเป็นตัวแปรเชิงสมมุติ (Hypothetical variable) เพราะทัศนคติวัดไม่ได้จากการกระทำหรือพฤติกรรมอันใดอันหนึ่งของบุคคล แต่ทัศนคติเป็นนามธรรมที่ใช้เรียกกลุ่มของการกระทำหรือพฤติกรรมหลายอย่าง นักจิตวิทยาและนักศึกษาก็ให้ความหมายไว้ ดังนี้

Anastasi (1976) ให้คำนิยามของทัศนคติว่า หมายถึง ความโน้มเอียงที่จะ แสดงออกว่าชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งต่างๆ ทัศนคติไม่สามารถเห็นได้โดยตรง แต่สามารถสรุปสันนิษฐานจากพฤติกรรมภายนอกทั้งที่ต้องใช้ภาษาและไม่ต้องใช้ภาษา

ปราณี รามสูตร (2528) ให้ความหมายของทัศนคติ หมายถึง ความเข้าใจ ความเห็น ความรู้สึก และความเชื่อของบุคคลที่มีต่อสิ่งของ บุคคล หรือสถานการณ์เป็นอย่างไร อันมีอิทธิพลต่อการแสดงออกของบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้นๆ หรือเหตุการณ์นั้นๆ

ลัดดา กิติวิภาต (2532) ให้ความหมายดังนี้ ทัศนคติ เป็นความคิดที่มีอารมณ์เป็นส่วนประกอบ ซึ่งทำให้เกิดความพร้อมที่มีปฏิกิริยาได้ตอบในทางบวกหรือทางลบต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด

จากความหมายต่าง ๆ ข้างต้น กล่าวได้ว่า ทัศนคติ หมายถึง สภาวะความพร้อมทางจิตใจ ความรู้สึก อารมณ์ ความชอบหรือไม่ชอบ ความพอใจหรือไม่พอใจของบุคคลและมีแนวโน้มที่จะตอบสนองในทางสนับสนุน หรือต่อต้านของแต่ละบุคคล ที่มีต่อบางสิ่งบางอย่าง ซึ่งอาจเป็นบุคคล สิ่งของ และสถานการณ์ต่าง ๆ

ดังนั้นทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาล คือ ความรู้สึก ความเชื่อ หรือความตั้งใจพอใจในการปฏิบัติการพยาบาลในคลินิกของนักศึกษาพยาบาลต่อวิชาชีพการพยาบาล ซึ่งเกิดจากประสบการณ์การเรียนรู้ในขณะที่ปฏิบัติงานและจากการศึกษาในสถาบันการศึกษาพยาบาล

3.2 องค์ประกอบของทัศนคติ (Attitude Component)

นักการศึกษาได้จำแนกองค์ประกอบของทัศนคติไว้ 3 ส่วน (Triandis, 1971) ดังนี้

3.2.1 องค์ประกอบด้านความรู้ความคิด (Cognitive Component) เป็นความเชื่อของบุคคลเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งของ บุคคล หรือสถานการณ์ต่าง แล้วนำมาพิจารณาว่าสิ่งนั้นดีหรือไม่ดี ถูกหรือผิด พึงปรารถนาหรือไม่พึงปรารถนา

3.2.2 องค์ประกอบทางด้านความรู้สึก (Affective Component) เป็นอารมณ์หรือความรู้สึกกับความคิดที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน ประกอบด้วยการประเมินความรู้สึก

ความชอบหรือการตอบสนองทางอารมณ์ที่มีต่อบุคคลหรือสิ่งของ โดยจะออกมาในลักษณะของความชอบไม่ชอบ มีความรู้สึกในทางที่ดีหรือไม่ดี องค์ประกอบทางด้านความรู้สึกจึงแบ่งเป็น 2 ประเภท คือความรู้สึกทางบวกและความรู้สึกทางลบ องค์ประกอบนี้สำคัญที่สุดเพราะเป็นศูนย์กลางของทัศนคติเนื่องจากความรู้สึกจะเกี่ยวข้องกับการกระทำ

3.2.3 องค์ประกอบทางด้านพฤติกรรม (Behavior Component) เป็นความพร้อมที่จะกระทำ เป็นพฤติกรรมภายนอกของบุคคลที่แสดงออกโดยตรงต่อสิ่งของหรือบุคคล มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านความรู้ความคิดและองค์ประกอบด้านความรู้สึก เราจึงอนุมานทัศนคติของบุคคลได้จากสิ่งที่พูดหรือกระทำเสมอ

ดังนั้นจะเห็นว่า องค์ประกอบด้านความรู้ความคิด ด้านความรู้สึก และด้านพฤติกรรม เป็นส่วนประกอบพื้นฐานของทัศนคติ และองค์ประกอบนี้จะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับความรู้สึกของบุคคลที่จะบอกออกมาในรูปของความสุหรือความทุกข์ ยินดีหรือไม่ยินดี

3.3 ทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล

นักศึกษาพยาบาลเมื่อเข้าศึกษาในวิชาชีพพยาบาล ย่อมมีความรู้สึก ความเชื่อ ความตั้งใจ ความพอใจ ความชอบหรือไม่ชอบในวิชาชีพการพยาบาล เหล่านี้เกิดจากประสบการณ์การเรียนรู้ มีการพัฒนาการตั้งแต่เด็ก จนถึงขณะกำลังศึกษา ซึ่งต้องมีความสัมพันธ์ติดต่อกับผู้อื่น ถ่ายถอดแบบอย่างจากสถานการณ์หนึ่งไปสถานการณ์หนึ่ง เพื่อตอบสนองความต้องการของนักศึกษาเอง ดังนั้นการเกิดทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลจะได้มาจากการจัดหมวดหมู่ของข้อมูล การตัดสินใจภาพพจน์ และบรรทัดฐานของสังคมของวิชาชีพการพยาบาล ประกอบด้วย 4 ด้านดังนี้ (พัฒน์วดี เสรินทวัฒน์ ,2527)

3.3.1 ด้านการยอมรับจากสังคม

การสร้างภาพลักษณ์มีความสำคัญสำหรับทุกสาขาอาชีพ ภาพลักษณ์ที่ดีจะทำให้ได้รับความสนใจ ความเชื่อถือและการยอมรับ ในทางตรงข้าม ถ้าภาพลักษณ์ของวิชาชีพเป็นไปในทางลบ สังคมอาจจะไม่ให้การยอมรับในคุณค่า ไม่เป็นที่ดึงดูดใจให้ผู้คนเข้ามาศึกษาในวิชาชีพ และยังบั่นทอนขวัญและกำลังใจของบุคคลที่อยู่ในวิชาชีพด้วย วิชาชีพการพยาบาลในปัจจุบัน เป็นที่ยอมรับของสังคมมากขึ้น ภาพพจน์ของพยาบาลในสายตาของสังคมปัจจุบันดีขึ้นจากอดีต ซึ่งแต่เดิมนั้นคนส่วนใหญ่คิดว่าพยาบาลเป็นผู้ช่วยแพทย์และคอยรับคำสั่งแพทย์เท่านั้น ปัจจุบันสังคมเริ่มยอมรับว่าพยาบาลมีบทบาทเป็นตัวของตัวเองในการให้การดูแลผู้ป่วยหรือให้บริการด้านสาธารณสุขมากขึ้น

วิชาชีพการพยาบาลได้รับการพัฒนาขึ้นตามลำดับ พยาบาลวิชาชีพได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถทางการพยาบาล ตามมาตรฐานการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีสถานภาพทางสังคมเป็นที่ยอมรับว่าเท่าเทียมกับผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาอื่นๆ

คนทั่วไปมักจะรับรู้ว่าคุณที่ฉลาดจะได้เรียนแพทย์ ส่วนคนที่ไม่ฉลาดจะได้เรียนพยาบาล จะเห็นว่าภาพพจน์ของวิชาชีพการพยาบาลในสายตาของคนทั่วไป คือวิชาชีพไม่อิสระรับผิดชอบสูง ทำงานหนัก ขาดแรงจูงใจ ค่าตอบแทนไม่คุ้มค่า เสี่ยงต่อการติดโรค ช่วงเวลาทำงานไม่เอื้ออำนวยกับชีวิตครอบครัว ดังนั้นพยาบาลจึงควรสร้างภาพพจน์ของวิชาชีพ โดยปฏิบัติการพยาบาลเต็มความสามารถและดูแลผู้ป่วยอย่างเต็มที่ มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงบทบาทที่ต่างออกไปในทิศทางเพื่อแสดงบทบาทอิสระของวิชาชีพ มีการพัฒนาความรู้ทางการพยาบาลด้วยการวิจัยที่จะค้นคว้าหาคำตอบในการดูแลผู้ป่วยที่ดีมากขึ้น และสาธิตการทำสิ่งต่างๆ ให้กว้างขวางหลายรูปแบบวิธีการจะทำให้บุคคลในสังคมเห็นการพยาบาลเป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า

3.3.2 ลักษณะวิชาชีพ

วิชาชีพการพยาบาลเป็นทั้งวิทยาศาสตร์และศิลปะซึ่งต้องนำหลักการทางวิทยาศาสตร์ มาประยุกต์ใช้ในการให้บริการทางด้านสุขภาพอนามัยแก่ผู้ป่วยและประชาชนโดยทั่วไป วิชาชีพการพยาบาลมีการปฏิบัติงานที่แตกต่างกับวิชาชีพอื่น เป็นงานบริการสังคมที่ต้องปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับ สวัสดิภาพและความปลอดภัยของชีวิตมนุษย์ ทั้งในส่วนที่เป็นรายบุคคล ครอบครัว ชุมชน ไม่ว่าสภาวะปกติ หรือสภาวะเจ็บป่วย ซึ่งต้องการการดูแลเอาใจใส่ ทั้งด้าน ร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคมทั้งนี้เพื่อคงไว้ซึ่งสุขภาพอันดี การพยาบาลจึงเป็นวิชาชีพที่มีภาระงานหนักต้องเสียสละ อย่างมากพบเห็นแต่สิ่งไม่สวยงาม พบแต่คนที่มีความทุกข์เป็นส่วนใหญ่

Mauksch and David อธิบายถึงลักษณะเฉพาะหรือข้อกำหนดของวิชาชีพการพยาบาลไว้ดังนี้ (อ้างถึงใน สิวลี ศิริโล, 2534)

1) เป็นการให้บริการแก่สังคม ในด้านช่วยดำรงรักษาสุขภาพอนามัยที่ดีของมนุษย์ การปฏิบัติการพยาบาลจึงต้องอาศัยความรู้ความชำนาญทางวิทยาศาสตร์ ความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ การพิจารณาไตร่ตรอง ทบทวนและควบคุมลักษณะของการปฏิบัติหน้าที่อยู่เสมอ

2) เป็นการปฏิบัติต่อตัวมนุษย์โดยตรง เป็นการปฏิบัติแบบตัวต่อตัวระหว่างพยาบาลกับผู้ป่วย ดังนั้นความเข้าใจในธรรมชาติของมนุษย์ในฐานะสิ่งมีชีวิตจิตใจและคุณค่าจึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดและเป็นพื้นฐานของจริยธรรม

3) วิชาชีพการพยาบาลเป็นการปฏิบัติต่อธรรมชาติของบุคคลที่แตกต่างกัน กระบวนการของการพยาบาลเป็นความพยายามที่จะเข้าใจมนุษย์ ในลักษณะของบุคคลแต่ละคนที่มีความแตกต่างกัน บุคคลแต่ละคนมีลักษณะเฉพาะตัวการเข้าไปสัมผัสต่อผู้ป่วยแต่ละคนจึงต้องอาศัยการวางแผนการพยาบาล การปฏิบัติและการประเมินผลของวิชาการพยาบาลที่พื้นขอบเขตของทฤษฎี ซึ่งต้องอาศัยการสังเกตบุคลิกลักษณะของผู้ป่วยแต่ละคน

4) เป็นการปฏิบัติที่เข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับผู้ป่วย การเข้าไปสัมผัส รับรู้และมีส่วนร่วมในประสบการณ์ชีวิตของผู้ป่วย เข้าใจในบุคลิกลักษณะ ความคิด ความเชื่อ และ รูปแบบ

ของชีวิตของผู้ป่วย ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้สึกเชื่อถือและลดช่องว่างความรู้สึกแปลกหน้าระหว่างพยาบาลกับผู้ป่วยลง

5) เป็นการปฏิบัติ ที่อาศัยรูปแบบความสัมพันธ์แบบร่วมมือระหว่างพยาบาลกับผู้ป่วย พยาบาลจะต้องทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการเก็บข้อมูลจากผู้ป่วยหรือการให้คำแนะนำเพื่อเลือกแนวทางตัดสินใจแก่ผู้ป่วย โดยคำนึงถึงสิทธิของผู้ป่วย ความเป็นมนุษย์ของผู้ป่วย ความรู้ทัศนคติ ตลอดจนถึงความเชื่อของผู้ป่วยด้วยผู้ป่วยควรมีส่วนร่วมในการออกความเห็นและตัดสินใจ

6) ต้องอาศัยรูปแบบความสัมพันธ์ที่ใช้ศิลปะของการเอื้ออาทร (Caring) การปฏิบัติหน้าที่ของพยาบาลต้องอาศัยความเข้าใจอย่างลึกซึ้งต่อตัวผู้ป่วย การเคารพในศักดิ์ศรีสิทธิ อารมณ์ความรู้สึกของผู้ป่วย ความสัมพันธ์ดังกล่าวอาจแสดงออกทางคำพูด การสัมผัส กิริยาท่าทาง รวมถึงการดูแลถึงสีหน้าแววตาของพยาบาลที่แสดงต่อผู้ป่วย

7) เป็นการให้บริการตอบสนองต่อความต้องการความช่วยเหลือของบุคคลแต่ละคน ไม่ว่าจะเป็นความทุกข์ที่เกิดจากโรคภัยไข้เจ็บ หรือความทุกข์ทางด้านจิตใจพยาบาลต้องสามารถรู้ว่าตนควรปฏิบัติอย่างไรต่อความต้องการความช่วยเหลือของบุคคลแต่ละคน

8) ความสัมพันธ์ระหว่างพยาบาลกับผู้ป่วยเป็นความสัมพันธ์ที่อาศัยความเข้าใจในความรู้สึกซึ่งกันและกัน การเรียนรู้ซึ่งกันและกันความสัมพันธ์ก่อให้เกิดผลก้าวหน้าในทางที่ดี ภายในขอบเขตของจริยธรรม

9) วิชาชีพการพยาบาลจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับมนุษย์ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่สุด กระบวนการพยาบาลเป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการค้นหาปัญหา การแก้ปัญหาและการปฏิบัติหน้าที่ ผสมผสานกับมนุษยธรรม ศิลปะ ความชำนาญ ความรู้เกี่ยวกับภาวะของความเป็นมนุษย์ จะช่วยทำให้พยาบาลสามารถอธิบายถึงสภาพและลักษณะเฉพาะของผู้ป่วยแต่ละคน รวมถึงการตัดสินใจเลือกวิธีการปฏิบัติต่อผู้ป่วยได้อย่างเหมาะสม

10) มีพื้นฐานความเชื่อสำคัญในเรื่องคุณค่า ลักษณะเฉพาะตัว ศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ของแต่ละบุคคลที่ไม่อาจจะแทนที่กันได้ พยาบาลต้องรู้จักและตระหนักในตนเอง จึงจะสามารถตระหนักและเข้าใจในตัวบุคคลอื่นได้

กล่าวสรุปได้ว่า ลักษณะงานในวิชาชีพตามการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลคือ พยาบาลต้องทำงานทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มีงานรับผิดชอบมาก ทำให้เกิดความเครียดของพยาบาลทั้งดีและไม่ดี ส่วนที่ดีคือ การดูแลและช่วยให้ผู้ป่วยมีอาการดีขึ้น มีความรู้สึกพึงพอใจที่ได้ทำงานนี้ ส่วนที่ไม่ดีที่สำคัญ คือ เรื่องของการปรับตัวในเรื่องของความตาย การปรับตัวจากความรู้สึกสูญเสีย สิ่งที่น่าสนใจที่สุดของการพยาบาลในภาพพจน์ของนักศึกษา คือ การทำงานร่วมกับบุคคลในทีมสุขภาพที่ให้ความช่วยเหลือ มีความสุภาพ และมีสัมพันธภาพที่ดี

3.3.3 ด้านการปฏิบัติงาน

พยาบาลเป็นบุคลากรทางสาธารณสุขที่มีขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบ กว้างขวาง และเป็นบุคลากรในทีมสุขภาพที่ต้องให้บริการกับผู้ป่วยตลอด 24 ชั่วโมง ต้องทำงานร่วมกับบุคลากรทางการแพทย์อื่น ๆ ในการดูแลผู้ป่วยทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม รวมทั้งการแนะนำผู้ป่วยและญาติในการส่งเสริมสุขภาพอนามัย ป้องกันโรค ไข้หวัดใหญ่ ไข้หวัดตามฤดูกาล การดูแลพยาบาลผู้ป่วยยังเป็นบทบาทหลักที่สำคัญของพยาบาล เพราะเป็นบทบาทเฉพาะของวิชาชีพ มีเทคนิคการปฏิบัติงานที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ผู้อื่นไม่สามารถปฏิบัติงานแทนได้ พยาบาลจึงจำเป็นต้องฝึกปฏิบัติบทบาทในการดูแลพยาบาลผู้ป่วยเป็นสำคัญ เพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพอนามัยที่ดีและเพื่อรักษาเอกลักษณ์ของวิชาชีพไว้

การปฏิบัติงานของพยาบาล สังคมมองว่าพยาบาลยังขาดความเมตตา กรุณา ตลอดจนถึงความนุ่มนวลที่พึงมีให้แก่ผู้กำลังเจ็บป่วย ซึ่งสภาพดังกล่าวอาจเกิดจากสาเหตุส่วนหนึ่งคือการรับรู้ของพยาบาลต่อสภาวะแวดล้อมต่างๆ ในการทำงานเป็นไปในทางที่ทำให้พยาบาลรู้สึกว่าตนไม่ได้รับผลตอบแทนจากการทำงานอย่างเต็มที่เท่าที่ควร การปฏิบัติงานของพยาบาลต้องปฏิบัติงานในเวรกลางคืน ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ร่างกายควรจะได้พักผ่อนนอนหลับ จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้สุขภาพจิตและสุขภาพกายทรุดโทรมง่าย นอกจากนี้การปฏิบัติงานในวิชาชีพการพยาบาลยังเป็นงานหนัก และก่อให้เกิดความเครียดต่อผู้ปฏิบัติงานสูง

การที่จะหล่อหลอมให้นักศึกษาพยาบาลเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติของการเป็นพยาบาลที่ดี การจัดกระบวนการเรียนการสอนและประสบการณ์วิชาชีพที่เหมาะสมให้กับนักศึกษา จึงเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจากการเรียนภาคปฏิบัติเป็นประสบการณ์ตรงที่นักศึกษาจะได้เรียนรู้ จากการปฏิบัติจริง ซึ่งนักศึกษาจะต้องพบกับปัญหาต่างๆ ในการฝึกปฏิบัติซึ่งได้แก่ สภาพความเจ็บป่วย ความเครียด ความวิตกกังวลของผู้ป่วยและญาติตลอดจนการที่ต้องเข้าเวรกลางคืนต้องอดหลับอดนอน เหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่อาจก่อให้เกิดความเครียดและปัญหาด้านการปรับตัวและด้านการเรียนของนักศึกษา

3.3.4 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงาน ผู้ป่วย และญาติ

วิชาชีพการพยาบาล มีการทำงานร่วมกันกับบุคลากรในทีมสุขภาพ เพื่อการดูแลผู้ป่วยอย่างมีคุณภาพ มนุษย์สัมพันธ์เป็นตัวเชื่อมที่จะช่วยให้งานด้านบริการของโรงพยาบาลมีประสิทธิภาพดีขึ้นก่อให้เกิดความร่วมมือในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านสุขภาพอนามัย ไปในทางที่เหมาะสม ก่อให้เกิดวัตถุประสงค์และแรงกระตุ้นในกลุ่มคน และช่วยส่งเสริม ให้กลุ่มคนมีความปรารถนาจะทำงานร่วมกันให้สำเร็จเป็นการนำเอาบุคคลมาทำงานร่วมกัน อย่างมีประสิทธิภาพ มีความสามัคคีกัน โดยได้รับความพึงพอใจทั้งในด้านเศรษฐกิจ จิตใจและสังคม

ลักษณะที่ดีของมนุษย์สัมพันธ์ที่พยาบาลพึงพัฒนาให้เกิดขึ้นในระหว่างบุคลากร ควรมีดังนี้ (ธิดา จิวถนอม, 2528)

1) พยายามกับแพทย์ รู้จักเคารพต่อหน้าที่ของกันและกัน และกัน ยอมรับ ในสถานภาพใช้มารยาทที่ทำให้เกียรติเป็นมิตรต่อกัน มีความปรารถนาดีและส่งเสริมซึ่งกันและกัน เพื่อให้การทำงานมีผลสำเร็จสูง เอื้อเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความมุ่งหมายร่วมกันเพื่อรักษาผลประโยชน์ของผู้ป่วยพยายามทำหน้าที่ของตนในฐานะสมาชิกคนหนึ่งในทีมสุขภาพอนามัย

2) พยายามกับผู้ป่วย พยายามรักษาไว้ซึ่งความเป็นที่พึงแก่ผู้ป่วย เข้าใจเห็นใจ และให้อภัยแก่อารมณ์ต่างๆของผู้ป่วย ให้ความเคารพในสิทธิมนุษยชนของผู้ป่วยโดยเสมอหน้ากัน ปฏิบัติต่อผู้ป่วยด้วยกิริยาจาก น้ำมือและน้ำใจที่ดี ตระหนักถึงความสำคัญของผู้ป่วยว่าเป็นบุคคลสำคัญที่สุดในอาชีพนี้ ดื่มนรับผู้มาใช้บริการอย่างเต็มใจทำให้ผู้ป่วยเกิดความไว้วางใจ และมีความศรัทธาเชื่อถือในฐานะที่พยายามเป็นผู้มีมนุษยธรรม มรรยาทดี มีความรับผิดชอบ

3) พยายามกับพยาบาล มีความรู้สึกเป็นสมาชิกร่วมหมู่คณะ ไม่มีการแบ่งชั้นวรรณะในระหว่างสมาชิกพยาบาล เคารพในหน้าที่ความรับผิดชอบของกันและกัน ช่วยสร้างสรรและส่งเสริมทั้งด้านส่วนตัว และปฏิบัติหน้าที่ที่มีจุดมุ่งหมายร่วมกัน มีความสามัคคี ร่วมมือซึ่งกันและกัน

4) พยายามกับเจ้าหน้าที่อื่น ๆ รู้จักเคารพต่อหน้าที่ของกันและกัน ติดต่oprสานงานกันด้วยดีระหว่างหน่วยงานนั้นๆ มีอัธยาศัยไมตรีที่ดีต่อกันมีจุดมุ่งหมายตรงกัน ในการจรรโลงคุณภาพของบริการและร่วมมือกันในการสร้างมาตรฐาน ชื่อเสียงอันดีแก่หน่วยงานของตนมั่นคงในมรรยาทของมิตรที่ดีทั้งต่อหน้าและลับหลัง

5) ความคาดหวังของผู้ป่วย กลุ่มวิชาชีพ และประชาชนทั่วไป ถึงลักษณะพยาบาลนั้นมีลักษณะสำคัญคือ การเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีสามารถติดต่อประสานงานร่วมมือกับผู้ร่วมงานทั้งวิชาชีพเดียวกันและวิชาชีพอื่น มีความรู้ มีวิจารณญาณในการตัดสินใจ เป็นพยาบาลที่มีคุณธรรมจริยธรรม ผู้ที่มาติดต่อกับพยาบาลต่างก็คาดหวังว่าจะได้รับการต้อนรับอันมิตร เขาต้องการพบพยาบาลที่มีความสุภาพ พุดจาไพเราะอ่อนหวาน และส่งเสริมให้กำลังใจแก่ผู้ป่วย

ในการฝึกภาคปฏิบัติ นักศึกษาพยาบาลจะต้องฝึกปฏิบัติงานจริงกับผู้ป่วยจึงต้องปฏิบัติตามลักษณะงานของวิชาชีพการพยาบาล ทำงานร่วมกับบุคลากรหลายระดับทำให้ประสบกับปัญหาความแตกต่างของคนสถานที่ ระยะเวลาในการทำงานและลักษณะของผู้ป่วย ในบางครั้งนักศึกษาต้องปฏิบัติงานบางอย่างที่ๆ ที่ยังไม่ได้เรียนทฤษฎีมาก่อน จึงทำให้นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน

นักศึกษาพยาบาลที่เข้าศึกษาในสถาบันการศึกษาพยาบาล จะมีทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาลแตกต่างกันไป ทัศนคติของบุคคลที่เข้ามาในวิชาชีพการพยาบาล จำแนกได้ 3 ประเภท ดังนี้ (ทัศนาศ นุญทอง, 2533)

ประเภทที่ 1 กลุ่มบุคคลที่เข้ามาในวิชาชีพการพยาบาลโดยที่ตนเองมีความรู้สึกไม่ชอบวิชาชีพนี้ แต่พ่อแม่ผู้ปกครองสนับสนุนให้เข้าศึกษา บางรายอาจบังคับให้บุตรหลานเข้ามาเรียน เนื่องจากเห็นความสำคัญและประโยชน์ของวิชาชีพ แต่ผู้เข้าศึกษาเองไม่ชอบและทัศนคติไม่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาล บุคคลกลุ่มนี้จะมีความรู้สึกฝืนใจ ขาดแรงจูงใจและขาดความสุขในการเรียน

ประเภทที่ 2 กลุ่มบุคคลที่เข้ามาในวิชาชีพนี้โดยไม่มีทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาล ทั้งในทางบวกและทางลบ ไม่เคยมีความรู้สึกใดๆเกี่ยวข้องกับวิชาชีพการพยาบาล เพราะไม่เคยเห็นมาก่อนว่าลักษณะงานเป็นอย่างไรทราบเพียงแต่ว่าการพยาบาล คือ ผู้ทำงานในโรงพยาบาลให้บริการผู้ป่วย แต่ไม่ทราบในรายละเอียดว่าบริการผู้ป่วยนั้นจะต้องปฏิบัติอย่างไร มีอะไรบ้าง บางคนอาจนึกถึงแต่เรื่องการฉีดยา วัดความดันโลหิต ซึ่งถือว่าเป็นงานที่มีเกียรติ รวมทั้งเรื่องแบบสีขาวสะอาดสะอาด คึงดูดี ทำให้เข้ามาในวิชาชีพการพยาบาลแต่เมื่อเข้ามาแล้วถึงตระหนักในความเป็นจริงหลายอย่างซึ่งตนเองไม่ทราบมาก่อนเกี่ยวกับลักษณะงานพยาบาล เช่น การอาบน้ำ เช็ดตัว ทำความสะอาดผู้ป่วยเพื่อให้สุขสบาย ป้อนอาหาร และอื่น ๆ อีกหลายอย่าง ซึ่งตนเองไม่ได้คาดคิด เมื่อได้มาพบลักษณะงานดังกล่าวแล้วจึงตระหนักว่าไม่เหมาะสมกับตนเอง ในกรณีเช่นนี้หากบุคคลสามารถปรับตัวปรับใจมองเห็นคุณค่าความเป็นจริงได้ก็จะอยู่ในวิชาชีพโดยไม่ฝืนใจ ถ้าปรับไม่ได้เพราะไม่ยอมรับความจริงก็จะหาทางศึกษาในวิชาชีพอื่น

ประเภทที่ 3 กลุ่มบุคคลที่เข้ามาในวิชาชีพการพยาบาลด้วยความสมัครใจคือ ชอบวิชาชีพนี้ต้องการจะเป็นพยาบาลโดยความรู้สึกส่วนตัว ที่เห็นความสำคัญและคุณค่าของการประกอบวิชาชีพซึ่งได้ช่วยเหลือผู้อื่นบุคคลกลุ่มนี้จะอยู่ในวิชาชีพด้วยความสุข มีความเต็มใจที่จะปฏิบัติงานไม่ทอดอ

โดยสรุปแล้ว ทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลเป็นไปในทางบวกและลบ นักศึกษาพยาบาลที่มีทัศนคติไม่ดีต่อวิชาชีพก็จะฝืนใจเรียน ขาดแรงจูงใจในการเรียน ไม่มีความสุขในการเรียน ตรงกันข้ามกับนักศึกษาที่มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาลจะเรียนอย่างมีความสุข และกลุ่มที่เข้ามาโดยไม่มีทัศนคติทั้งในด้านดีและด้านลบ จะต้องขึ้นอยู่กับการจัดการเรียนการสอนว่าจะทำให้นักศึกษามีทัศนคติในทางให้เรียนอย่างมีความสุขหรือไม่มีความสุข

4. ครูพี่เลี้ยง (Preceptor)

4.1 ความหมายของครูพี่เลี้ยง

มีนักการศึกษาพยาบาลหลายคนได้ให้ความหมายของครูพี่เลี้ยงแตกต่างกันไปดังนี้ Morrow (1984) ให้ความหมายของครูพี่เลี้ยง คือ พยาบาลประจำการในคลินิกที่มีประสบการณ์ ทำหน้าที่เป็นผู้สอน ผู้ให้คำปรึกษาและชี้แนะแนวทาง เป็นตัวแบบและสนับสนุนให้

พยาบาลผู้ฝึกหัด (Novice) มีการพัฒนาเฉพาะแต่ละบุคคล เพื่อเข้าสู่บทบาทใหม่ตามกรอบเวลาและวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้

Gardiner and Martin (1985 cited in Myrick and Barrett, 1992:366) กล่าวว่า ครูพี่เลี้ยงคือพยาบาลประจำการที่ทำหน้าที่เป็นตัวแทนเป็นผู้สอน เป็นที่ปรึกษาและเป็นแหล่งทรัพยากรบุคคลสำหรับนักศึกษาพยาบาลระดับปริญญาตรี ในการฝึกปฏิบัติในคลินิก

Parson (1995:1) กล่าวว่าครูพี่เลี้ยงคือพยาบาลประจำการที่มีความชำนาญด้านการปฏิบัติการพยาบาล มีความเต็มใจแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับนักศึกษาพยาบาลตลอดเวลา

ยูพาพิน ศรีโพธิ์งาม (2538:87) ให้ความหมายว่า ครูพี่เลี้ยง คือพยาบาลวิชาชีพที่มีประสบการณ์ในแต่ละหน่วยงานทำหน้าที่สอนงานแก่พยาบาลจบใหม่หรือแก่นักศึกษาพยาบาล โดยทำการสอนแบบรายบุคคล

ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า ครูพี่เลี้ยง หมายถึง พยาบาลประจำการที่มีความชำนาญ มีประสบการณ์สูงในการปฏิบัติการพยาบาล ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากหน่วยงานวิทยาลัยพยาบาล ให้ทำหน้าที่ในการจัดการสอนงานอย่างเป็นทางการในสภาพที่เป็นจริงทางคลินิกให้แก่ นักศึกษาพยาบาล ช่วยให้นักศึกษามีความรู้ ทักษะและทักษะในการพยาบาลเพิ่มขึ้น รวมทั้งแนะนำ ดูแล ให้ปรับตัวไปตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับอย่างเหมาะสม

4.2 คุณลักษณะของครูพี่เลี้ยง

คุณลักษณะของครูพี่เลี้ยงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึง เพราะครูพี่เลี้ยงจะเป็นตัวแทนให้นักศึกษาพยาบาลเกิดการเลียนแบบ จึงต้องมีการกำหนดคุณลักษณะของครูพี่เลี้ยงไว้ เพื่อให้พยาบาลประจำการได้พัฒนาคุณลักษณะเหล่านี้ให้เกิดขึ้นกับตนเอง คุณลักษณะของครูพี่เลี้ยง ได้มีผู้กำหนดและทำการวิจัยไว้ คือ

Hitchings (1989) กล่าวถึงคุณลักษณะของครูพี่เลี้ยง ว่าจะต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์การปฏิบัติการพยาบาลอย่างน้อย 1 ปี มีความสนใจต่อการเป็นครูพี่เลี้ยง และได้รับการมอบหมาย ให้ดูแลนักศึกษาพยาบาลขณะที่ขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลในคลินิก ถ้าเวรไหนไม่มี ครูพี่เลี้ยงที่ได้รับการแต่งตั้งอย่างเป็นทางการขึ้นปฏิบัติงาน ให้พยาบาลประจำการที่ปฏิบัติงานในเวรนั้นเป็นครูพี่เลี้ยง โดยความรับผิดชอบตามตำแหน่งได้ทันที

Myrick and Barrett (1992) ทำการสำรวจเกณฑ์ในการคัดเลือกพยาบาลประจำการ ทำหน้าที่ครูพี่เลี้ยงให้กับนักศึกษาพยาบาลในประเทศแคนาดา ผลการสำรวจพบว่าครูพี่เลี้ยงควรมีลักษณะ 8 ประการ ดังนี้

- 1) มีทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล
- 2) มีความสามารถการปฏิบัติการในคลินิก
- 3) ยึดมั่นต่อบทบาทครูพี่เลี้ยง

4) มอบหมายงาน ได้เหมาะสมกับผู้ศึกษา

5) มีทักษะการประเมินผล

6) มีทักษะในการใช้กระบวนการพยาบาล

7) มีความสามารถในการขจัดความขัดแย้ง

8) สามารถประยุกต์ใช้ผลการวิจัยทางการพยาบาลในการปฏิบัติการในคลินิก

ส่วนParson (1995) ได้ศึกษาถึงคุณลักษณะที่มีคุณภาพของครูพี่เลี้ยง ซึ่งกำหนดโดยนักศึกษาพยาบาล มีดังนี้

1) เป็นผู้ที่มีความเข้าใจ (Empathetic)

2) ดูแลเอาใจใส่ (Caring)

3) เป็นผู้ที่อบอุ่น (Warm)

4) เป็นผู้ที่สุภาพ ยุติธรรม (Fair)

5) มีความยืดหยุ่น (Flexible)

6) มีความสม่ำเสมอ (Consistent)

7) เป็นผู้ที่กระตือรือร้น (Enthusiatic)

8) สามารถจูงใจและเคารพในศักดิ์ศรีของผู้อื่น (Motive and Respectful)

9) มีอารมณ์ขัน (A Sense of Humour)

10) อดทน (Patience)

11) เป็นผู้เชี่ยวชาญทางคลินิก (Clinical Expertise)

12) มีความสามารถในการสอน (Teaching Ability)

อุดมรัตน์ สงวนศิริธรรม (2535) เสนอคุณลักษณะของครูพี่เลี้ยงไว้ดังนี้ คือ

1) เป็นพยาบาลระดับวิชาชีพ วุฒิปริญญาตรีขึ้นไป มีประสบการณ์ในการทำงาน มีความรู้ ทักษะที่ดีต่อวิชาชีพ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและสนใจที่ถ่ายทอดความรู้สู่ผู้อื่น

2) มีความชำนาญในการปฏิบัติการพยาบาล

3) มีทักษะในการสอนการพยาบาลในคลินิก

4) ใช้เวลาทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

5) มีทักษะความเป็นผู้นำ

6) สามารถเผชิญปัญหาและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้

7) แสดงพฤติกรรมที่ทำให้เกิดภาพพจน์ที่ดีของวิชาชีพ

8) มีความประพฤติดีทั้งด้านส่วนตัวและการทำงาน

9) มีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร

10) เต็มใจที่จะเป็นครูพี่เลี้ยง

นอกจากนี้ Stuart-Siddall and Haberlin (1983) กำหนด คุณลักษณะของครูพี่เลี้ยงไว้คือ

- 1) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานร่วมกับนักศึกษาพยาบาล
- 2) เคยใช้ระบบครูพี่เลี้ยงกับบุคลากรอื่น
- 3) มีความอดทนในการทำงานร่วมกับนักศึกษาพยาบาล
- 4) รู้จักวิธีการสอนบุคคล ใช้การยกตัวอย่างหรือเป็นแบบอย่างที่ดี
- 5) มีความสนใจในการศึกษา
- 6) บุคลิกดี
- 7) ปฏิบัติงานประจำวัน ได้ดี
- 8) มีความรู้และทักษะในสาขาที่เชี่ยวชาญเฉพาะ
- 9) มีการศึกษาหาความรู้อย่างต่อเนื่อง
- 10) มีความเต็มใจในการที่จะมีส่วนร่วมในการสอนนักศึกษาพยาบาล
- 11) เข้าใจจุดมุ่งหมายและเป้าประสงค์ของการศึกษาด้วยระบบครูพี่เลี้ยง
- 12) มีความเห็นสอดคล้องกับการทำงานที่มุ่งให้เกิดพฤติกรรมที่ฝ่ายการศึกษาพยาบาลต้องการ
- 13) มีความผูกพันที่จะยกการศึกษาพยาบาลให้สูงขึ้น
- 14) มีการวางแผนการประเมินผลความต้องการตามเนื้อหาการเรียนรู้
- 15) มีความสามารถที่จะชักจูงนักศึกษาพยาบาลให้ค้นพบตนเองช่วยเหลือ

ตนเองได้ และไปสู่เป้าหมายตามที่ตั้งจุดหมายไว้ด้วยตนเอง

จากคุณลักษณะครูพี่เลี้ยงที่ได้มีการศึกษาพบว่า มีผู้ให้คุณลักษณะครูพี่เลี้ยงไว้หลากหลาย ซึ่งมีทั้งที่เหมือนและแตกต่างกัน ดังนั้นเพื่อให้เกิดความชัดเจนมากขึ้นในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจึงจัดหมวดหมู่คุณลักษณะครูพี่เลี้ยงออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้ ด้านบุคลิกภาพ ด้านความเต็มใจในการเป็นครูพี่เลี้ยง ด้านทักษะการสื่อสาร ด้านความชำนาญทางคลินิก และด้านความสามารถในการสอน

5. สภาพแวดล้อมในคลินิก

เป็นที่ทราบกันดีว่า สภาพแวดล้อมมีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนพัฒนาการของมนุษย์ ซึ่ง Jones, (1947 อ้างใน วิวัน แข่งคุ้ม, 2542) ได้ให้ความหมายของสภาพแวดล้อมไว้ว่า หมายถึง ทุกสภาวะการณ์ที่อยู่รอบตัวบุคคล และมีอิทธิพลต่อพัฒนาการ และพฤติกรรมของบุคคล หรือกลุ่มชน

Walsh (1973 อ้างใน สำเนาวัจขจรศิลป์ 2538) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมหมายถึง ความกดดันซึ่งบุคคลเกิดความรู้สึกเมื่ออยู่ในสภาพแวดล้อม บุคคลกับสิ่งแวดล้อมมีความสอดคล้องกัน ย่อมก่อให้เกิดผลในทางบวก หรือก่อให้เกิดความพึงพอใจให้แก่บุคคล

Moos (1976) ได้จำแนกสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการเรียนการสอน เป็น 2 ประเภท คือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Physical Environment) และสภาพแวดล้อมทางจิตใจและสังคม (Physical and Social Environment) ซึ่งการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติส่วนใหญ่จัดในหอผู้ป่วย ดังนั้นสภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเรียนการสอนจึงเป็นสภาพแวดล้อมทางคลินิกแบ่งได้ดังนี้

5.1 สภาพแวดล้อมทางกายภาพ

สภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง สภาพแวดล้อมตามธรรมชาติ และสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น เช่น สภาพห้องเรียน ขนาด และลักษณะของห้องเรียน แสงสว่าง อากาศถ่ายเท ความร้อน หนาวในห้องเรียน เก้าอี้สำหรับนั่งเรียน ตลอดจน โสตทัศนูปกรณ์ต่างๆที่อยู่ในหอผู้ป่วยเนื่องจากหอผู้ป่วย เป็นห้องปฏิบัติการหรือห้องเรียนของนักศึกษาพยาบาลในการเรียนภาคปฏิบัติ

สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดีช่วยให้เกิดความสุข ทั้งด้านร่างกายและจิตใจของนักศึกษาพยาบาล ก่อให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนรู้ (สุชาดา รัชชกุล, 2537) สภาพแวดล้อมทางกายภาพของห้องเรียนโดยทั่วไปควรมีลักษณะดังนี้ (ศูนย์พัฒนาการศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย ทบวงมหาวิทยาลัย , 2529:47)

- 1) ความเหมาะสมของแสงสว่างในห้องเรียน
- 2) การถ่ายเทอากาศในห้องเรียน
- 3) ความสะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อยของห้องเรียน
- 4) ปริมาณของเสียงและสิ่งรบกวนอื่นๆที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียน
- 5) ห้องเรียนได้รับการตกแต่งให้อยู่ในสภาพที่ส่งเสริมบรรยากาศการเรียน
- 6) อุปกรณ์เหมาะสมต่อการเรียน
- 7) มีโต๊ะเก้าอี้เพียงพอ เหมาะสมอยู่ในสภาพที่ใช้การได้
- 8) มีเนื้อที่สำหรับจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสม
- 9) สภาพห้องเรียนเหมาะสมต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 10) มีวัสดุอุปกรณ์การสอนเพียงพอ
- 11) วัสดุอุปกรณ์อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งานได้

ในด้านสถานที่เรียนบนหอผู้ป่วยนั้น อาจจะขึ้นกับความเหมาะสมของแต่ละหน่วยงาน โดยทั่วๆ ไปมักจะจัดดังนี้ (สมคิด รักษาสัตย์ และประนอม โอทกานนท์ , 2525: 67-69)

- 1) เป็นห้องเรียนประจำตึกใช้ในการเรียนการสอนบนหอผู้ป่วย เป็นห้องเล็กๆ นักศึกษาได้ประมาณ 10-15 คน อากาศถ่ายเทได้สะดวก ไม่มีเสียงรบกวน

2) มุมใดมุมหนึ่งของตึก ถ้าไม่มีห้องเรียนประจำ อาจารย์ต้องตัดแปลงพิจารณา ให้สามารถดำเนินการสอน ได้ตรงตามวัตถุประสงค์โดยไม่มีอุปสรรคหรือสิ่งรบกวน เช่น คนเดินผ่าน กลิ่นเหม็น ความอับชื้น เป็นต้น

3) ข้างเคียงผู้ป่วย กรณีที่ต้องการศึกษาผู้ป่วยอย่างใกล้ชิดหรือสาธิตการพยาบาล บางอย่าง

4) ตึกอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

สมคิด รักษาสัตย์ และประนอม โอทกานนท์ (2525) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับ ปัญหาสถานที่เรียนและเครื่องมือ เครื่องใช้บนหอผู้ป่วย ดังนี้

1) สภาพภายในตึกผู้ป่วยไม่เอื้ออำนวยต่อการสอน การจัดเตียงผู้ป่วยแออัดขาด สภาพที่จะใช้สำหรับการเรียนการสอน

2) บนหอผู้ป่วยมิใช่ห้องเรียนแต่เป็นสถานการณ์จริง จึงมีเสียงรบกวนจากการ ปฏิบัติงาน ญาติผู้ป่วย มีบรรยากาศและสถานที่ไม่เอื้ออำนวย

3) เครื่องมือ เครื่องใช้ขาดแคลนไม่อยู่ในสภาพที่ดี ไม่ครบถ้วน ชำรุดเสียหาย ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการจัดการเรียนการสอนมาก

เพื่อให้การศึกษากาปฏิบัติบรรลุเป้าหมาย ควรมีสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ดี ได้แก่ อุปกรณ์และเครื่องใช้จำเป็นสำหรับการบริการอย่างเพียงพอ และพร้อมที่ใช้ได้ทุกเวลาจึงจะ เกิดความคล่องตัวและรวดเร็วในการปฏิบัติงาน ช่วยให้นักศึกษาพยาบาลได้มองเห็นแนวทางปฏิบัติ ที่สอดคล้องกับทฤษฎี จนเกิดความคิดในการจัดระบบความรู้และการนำไปใช้ โดยเฉพาะขั้นตอน การปฏิบัติ ซึ่งต้องผ่านการวิเคราะห์ในด้านข้อจำกัดและแนวทางที่นำไปปฏิบัติ สิ่งที่ดีว่าเป็นหัวใจของการสอนในหอผู้ป่วย คือ การจัดการเรียนการสอนบนหอผู้ป่วยโดยมุ่งให้นักศึกษาได้คิดค้น ริเริ่มตัดแปลงอุปกรณ์เท่าที่มีหรือเท่าที่จะหาได้ นำมาใช้กับผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจาก ข้อจำกัดด้านจำนวนอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการช่วยเหลือผู้ป่วยมิใช่เพียงพอ (สมคิด รักษาสัตย์ และประนอม โอทกานนท์, 2525)

ดังนั้นกล่าวสรุปได้ว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง สภาพทั่วไปของ หอผู้ป่วย ได้แก่ สภาพ ขนาด และลักษณะของหอผู้ป่วย รวมถึงแสงสว่าง เสียง อากาศ จำนวน อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ และความสอดคล้องกับภาคทฤษฎีในการนำอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ ไปปฏิบัติการพยาบาล สิ่งอำนวยความสะดวกต่อการปฏิบัติงานและต่อการเรียนรู้บนหอผู้ป่วย ในเรื่องสถานที่ หนังสือ ตำรา น้ำดื่ม และที่พักผ่อน ความพร้อมในสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพเหล่านี้จะช่วยทำให้นักศึกษาพยาบาลเกิดการเรียนรู้มากที่สุดในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลใน คลินิก ตลอดจนความคล่องตัวและรวดเร็วในการฝึกปฏิบัติงาน อันจะส่งผลการเพิ่มพูนประสบการณ์และทักษะในด้านอื่น ๆ

5.2 สภาพแวดล้อมทางจิตใจและสังคม

สภาพแวดล้อมทางจิตใจและสังคม แยกออกจากกันได้ยาก กลุ่มบุคคลที่ถือว่าเป็นสภาพแวดล้อมที่สำคัญและมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติกรพยาบาล ในการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติจะกล่าวถึง 3 ประการคือ พฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์ บรรยากาศกลุ่มเพื่อน และบรรยากาศในการทำงานของทีมการพยาบาล

5.2.1 พฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์

การฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาลเป็นการปฏิบัติจริงต่อชีวิตผู้ป่วย ต้องคำนึงถึงสิทธิเสรีภาพ และศีลธรรมจรรยาทางสังคมด้วย ดังนั้น ในการฝึกงานทางคลินิก สถาบันการศึกษาจะต้องเตรียมอาจารย์ที่จะเป็นผู้นิเทศนักศึกษาในคลินิก เพื่อให้การเรียนของนักศึกษาปลอดภัยต่อผู้ป่วย เกิดความรู้ความเชื่อมั่นในตัวเองและมีมารยาทที่เหมาะสมต่อผู้ป่วย (พวงเพ็ญ ชุณหปราณ, 2533) อาจารย์นิเทศมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือ แนะนำ สอน กระตุ้น ส่งเสริม ร่วมปฏิบัติ จรรโลงใจให้ความเป็นอิสระเพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ และพัฒนาทักษะด้านต่างๆตามความต้องการของสถาบันและของนักศึกษาอย่างเต็มที่ ขณะฝึกปฏิบัติงานในตึกผู้ป่วยอาจารย์จัดให้นักศึกษาได้เรียนรู้ในสิ่งที่ถูกต้อง นำความรู้ที่ได้ศึกษามาไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ป่วย เรียนรู้แนวทางที่จะปรับปรุงแก้ไขส่วนที่ผิดหรือบกพร่องและช่วยให้ได้เรียนรู้ในสิ่งใหม่ๆ นอกเหนือไปจากที่ได้เรียนในห้องเรียน (สมคิด รักษาสัตย์ และประนอม โอทกานนท์, 2525)

พฤติกรรมที่สำคัญของอาจารย์นิเทศประจำตึก มีดังต่อไปนี้ คือ

1) การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักศึกษาพยาบาล ได้แก่ การมอบหมายงาน มอบหมายผู้ป่วยให้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบทำให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ ได้โดยตรงจากการลงมือปฏิบัติ ถือว่าเป็นประสบการณ์ตรง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ นักศึกษา อาจารย์นิเทศจะต้องพยายามใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ใน ตึกผู้ป่วยให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ให้มากที่สุด งานของอาจารย์ในด้านนี้ จะเริ่มตั้งแต่การกำหนดจุดมุ่งหมายว่า ต้องการให้นักศึกษาได้เรียนรู้ได้พัฒนาทักษะและความสามารถในการเรื่องใด โดยเฉพาะ จุดมุ่งหมายควรสอดคล้องกับความรู้ความสามารถพื้นฐานของนักศึกษาและลักษณะงานหรือประสบการณ์ที่พบในแหล่งฝึกปฏิบัติงาน จุดมุ่งหมายที่อาจารย์กำหนดนั้นจะถูกนำมาใช้เป็นเครื่องชี้ทิศทางของการดำเนินงาน โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับการเลือกสรรกิจกรรม การเลือกผู้ป่วยที่จะมอบหมายให้ นักศึกษาศึกษา และให้การพยาบาลตลอดจนการเลือกวิธีการทดสอบว่านักศึกษาได้รับ ประสบการณ์และมี การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่มุ่งหวังหรือไม่ มีสิ่งใดที่ควรจะได้รับ การทบทวนเพื่อหาทางแก้ไขปรับปรุงบ้าง

2) การนิเทศการฝึกปฏิบัติงานในตึกผู้ป่วย ภายหลังจากที่ได้จัดประสบการณ์และมอบหมายงานให้นักศึกษาแล้ว อาจารย์นิเทศจะต้องติดตามให้คำแนะนำหรือชี้แนวทางต่างๆ เพื่อให้นักศึกษาเกิดทักษะทั้งในด้านการปฏิบัติและการใช้ความคิดได้อย่างเต็มที่ ตามลักษณะของการ

นิเทศ โดยสรุปจะเห็นได้ว่าการนิเทศนั้นไม่ใช่เป็นการตรวจงานเมื่องานเสร็จสิ้นลงเพื่อหาจุดบกพร่อง แต่เป็นการช่วยนักศึกษาให้เรียนรู้ ได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนเต็มที่ ช่วยให้นักศึกษามีพัฒนาการในทิศทางที่ต้องการ นอกจากนี้อาจารย์นิเทศควรสร้างสัมพันธภาพที่ดี เป็นผู้สร้างบรรยากาศที่อบอุ่น มีความเข้าใจนักศึกษา ละเว้นการกระทำที่จะทำให้ ผู้เรียนเกิดความกลัว ความตื่นเต้น ความเครียดหรือมีความกังวลเกินกว่าความจำเป็น เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นอุปสรรคต่อ การเรียน การสอนในศึกผู้ป่วย อาจารย์และนักศึกษาควรจะต้องทำงานร่วมกัน เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการดูแลที่ดี มีคุณภาพ อาจารย์จะต้องใช้กลวิธีและศิลป์ที่จะช่วยนักศึกษาได้เรียนรู้ปัญหาของตน หาทางแก้ไขปัญหอย่างเหมาะสมด้วยความเข้าใจและเห็นอกเห็นใจ

3) การประเมินผลการปฏิบัติ อาจารย์และนักศึกษาควรร่วมกันทำการประเมินผล โดยยึดเป้าหมายและหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ วิธีประเมินผลอาจใช้หลายๆ วิธีร่วมกัน เช่น การสังเกต การสอบถาม การให้ทดลองทำ การบันทึกพฤติกรรม การบันทึก สังคมมิติ การตรวจสอบสิ่งที่ต้องปฏิบัติ การทดสอบหลังปฏิบัติงาน และการเขียนประเมินผลการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ เช่น นักศึกษามีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปในทางใดบ้าง ได้เรียนรู้อะไรเพิ่มเติม สิ่งที่ยากจะเรียนรู้มีอะไรบ้าง สิ่งที่ต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงและสิ่งใดเป็นอุปสรรคต่อการเรียนในศึกผู้ป่วยบ้าง เป็นต้น ในการประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ในศึกผู้ป่วยที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมาย

4) การจัดการสอนในศึกผู้ป่วย การจัดการสอนลักษณะนี้เป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมและขยายขอบเขตการเรียนรู้ ตลอดจนประสบการณ์ในขอบข่ายที่ต้องการ เป็นกิจกรรมที่จะต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับบุคคลหรือกลุ่มบุคคล

กล่าวโดยสรุปได้ว่า พฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์ เป็นการกระทำหรือการแสดงออกของอาจารย์พยาบาลต่อนักศึกษาพยาบาล ที่จะช่วยให้นักศึกษาพยาบาลเกิดการเรียนรู้ ในขณะที่ปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วย ประกอบด้วยขั้นตอนการวางแผน กิจกรรมการนิเทศและการสอน ตั้งแต่การมอบหมายงาน การประชุมปรึกษา การสอบ การอธิบาย การให้ความช่วยเหลือ ซึ่งแนะนำสนับสนุนให้กำลังใจ ยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคลรวมทั้งเป็นผู้สร้างบรรยากาศที่อบอุ่น และเป็นแบบอย่างที่ดี และการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ จะทำให้นักศึกษาเรียนภาคปฏิบัติได้อย่างมีความสุข

5.2.2 บรรยากาศกลุ่มเพื่อน

ในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ กลุ่มเพื่อนมีความสำคัญมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มเพื่อนที่ฝึกปฏิบัติในหอผู้ป่วยเดียวกัน เพราะกลุ่มเพื่อนมีการเกื้อหนุนทางอารมณ์และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน บรรยากาศของกลุ่มเพื่อนจะสังเกตจากพฤติกรรมของกลุ่มคือความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหรือแตกแยก (พันทิพา อุทัยสุข, 2523) ดังต่อไปนี้

1) ธรรมชาติการทำงานของกลุ่ม ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีปฏิสัมพันธ์กันดี มีความร่วมมือและส่งเสริมซึ่งกันและกัน

2) ปทัสถานของกลุ่ม เช่น กลุ่มมีการกำหนดแบบแผนของงาน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน

3) กลุ่มมีการทำงานเป็นระบบ ถ้ากลุ่มไม่มีระบบการทำงานที่ดี สมาชิกกลุ่มจะต้องปรับปรุงระบบให้ดีขึ้น และหากสมาชิกมีปัญหาแรงจูงใจต่อการทำงานก็ลดน้อยลง

4) การรวมกันของกลุ่ม ถ้ากลุ่มไม่ยอมรับความแตกต่างของสมาชิกในแง่ต่างๆ ทางสังคม สมาชิกจะมีแรงจูงใจในการทำงานน้อย

5) ความคับข้องใจในกลุ่ม ความคับข้องใจของนักศึกษาอาจสืบเนื่องมาจากความกดดันในด้านต่างๆ โดยเฉพาะสภาพแวดล้อมในขณะนั้น ในด้านความเข้มงวดกดดันเกินไป หรือการเรียกร้องเกินกว่าเหตุ เมื่อแต่ละคนเกิดความคับข้องใจก็จะเป็นผลให้กลุ่มเกิดความรู้สึกคับข้องใจด้วย การที่กลุ่มมีความรู้สึกเช่นนี้จะทำให้กลุ่มต้องเสียเวลาและแรงงาน เพื่อแก้ปัญหาความกดดันอันสืบอันจากความคับข้องใจ ทำให้ความสนใจในการเรียนลดลง และเมื่อเป็นเช่นนี้การงานทั้งหลายก็หยุดชะงัก นักศึกษาก็ไม่มีความสุขในการเรียน

6) ความขัดแย้งและผลของความขัดแย้งที่มีต่อความสำเร็จของงาน กลุ่มที่มีความขัดแย้งกันอย่างรุนแรง ประสิทธิภาพการทำงานจะต่ำ ความสัมพันธ์ในกลุ่มก็คลอนแคลน การสื่อความหมายจะขาดหายไป ซึ่งจะกระทบกระเทือนถึงกิจกรรมต่างๆ ของนักศึกษาได้ ความขัดแย้งระยะสั้นๆ อาจมีประโยชน์ ซึ่งการขัดแย้งนั้นนำไปสู่กระบวนการตกลงกัน เปิดโอกาสให้มีการสื่อความหมาย เมื่อจัดการขัดแย้งได้แล้วจะเกิดความเข้าใจร่วมกัน ช่วยกันแก้ปัญหาและเกิดความกลมเกลียวกัน

7) ขวัญและกำลังใจของกลุ่ม หากขวัญและกำลังใจของกลุ่มดี สมาชิกช่วยกันทำงาน ช่วยกันแก้ปัญหาทุกอย่างจะผ่านไปด้วยดี

จะเห็นได้ว่า กลุ่มเพื่อนมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะการตัดสินใจด้วยกลุ่มจะมีน้ำหนักเป็นที่เชื่อถือและยอมรับแก่กลุ่มบุคคลอื่นๆ นอกเหนือจากสมาชิกกลุ่มด้วยตนเอง เนื่องจากการตัดสินใจด้วยกลุ่มเป็นการผสมผสานความคิดของหลายคนมารวมกันโดยปราศจากอคติของบุคคล นอกจากนี้กลุ่มยังเป็นเครื่องมือช่วยแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อเทียบกับการแก้ปัญหาโดยบุคคลคนเดียวเพราะกลุ่มสามารถหาข้อมูลได้มากกว่า มีประสบการณ์และความสามารถในการหาวิธีแก้ปัญหาหรือคำแนะนำต่าง ๆ อย่างหลากหลายให้เลือก และยังมี การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นรวมถึงถกเถียง อภิปรายกันเพื่อให้ได้วิธีการที่ถูกต้องและดีที่สุดอย่างมีเหตุผล กล่าวอีกนัยหนึ่งเป็นการระดมพลังสมองความคิดเห็นต่าง ๆ (กรองแก้ว ,2533)

การพัฒนาประสิทธิภาพของกลุ่มในสถานศึกษาเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะ มีแนวโน้มที่จะทำให้สมาชิกเกิดแรงจูงใจ และช่วยให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มที่มี ประสิทธิภาพมักจะมีลักษณะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เชื้อใจและไว้ใจกัน อาจารย์จะต้องคอยสร้างบรรยากาศที่น่าสบายใจ และให้กำลังใจในการทำงานของการ

ทำงานของกลุ่ม สนับสนุนให้นักศึกษาช่วยกันทำงานที่ไม่ใช่แข่งขันกัน แต่เปิดโอกาสให้มีการวางแผนร่วมกัน สมาชิกยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล กลุ่มมีเป้าหมายชัดเจนและคล้อยตามปทัสสถานของสถานศึกษา เมื่อมีการกระทำผิดพลาด จะไม่ใช้การตำหนิติเตียนหรือลงโทษ แต่จะช่วยกันแก้ปัญหา (พันทิพา อุทัยสุข, 2523)

จากที่กล่าวมานี้ พอสรุปได้ว่า บรรยากาศกลุ่มเพื่อน เป็นลักษณะภายในกลุ่ม เพื่อนนักศึกษาพยาบาลด้วยกันมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มีการเกื้อหนุนทางอารมณ์และปฏิสัมพันธ์ของกลุ่มแสดงออกในรูปของความตั้งใจที่จะช่วยเหลือ การพูดคุยซักถาม การปลอบใจและให้กำลังใจ การช่วยเหลือกัน การชี้แนะประสบการณ์ที่ผ่านมาแล้ว การร่วมกันศึกษาข้อมูลต่างๆ การร่วมกันแสดงความคิดเห็นและการยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล

5.2.3 บรรยากาศในทีมพยาบาล

ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการช่วยให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้ในภาคปฏิบัติและมีทักษะทางการปฏิบัติการพยาบาล นอกจากนักศึกษารุ่นพี่และอาจารย์พยาบาลแล้ว ยังมีพยาบาลประจำการที่มีส่วนช่วยให้นักศึกษาประสบผลสำเร็จในการฝึกปฏิบัติการ ช่วยแก้ปัญหา ในการปฏิบัติการพยาบาล และเป็นแบบพิมพ์สำหรับนักศึกษาพยาบาล ความคาดหวังของพยาบาลประจำการต่อนักศึกษา มีในด้านปฏิบัติการพยาบาลอย่างถูกต้องเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักศึกษา พยาบาลทุกคนต้องมีความเชื่อมั่นในการแนะนำนักศึกษา และมีส่วนช่วยทำให้บรรยากาศ ในหอผู้ป่วยมีความเป็นกันเอง มองเห็นว่าการดูแลผู้ป่วยเป็นสิ่งที่น่าสนใจศึกษามีความภาคภูมิใจ มีเกียรติและศักดิ์ศรีและมีความผูกพันกับวิชาชีพ (สุวรรณ สุธรรมนิรันดร์ ,2530)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า บรรยากาศในการทำงานของทีมพยาบาล หมายถึง ลักษณะการทำงานของพยาบาลที่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อนักศึกษาพยาบาล ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือ การชี้แนะ การสอนวิธีการแก้ปัญหา การช่วยสร้างบรรยากาศในหอผู้ป่วยให้มีความเป็นกันเอง และการเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติการพยาบาล บรรยากาศในการทำงานของทีมพยาบาลที่ดีจะทำให้นักศึกษาพยาบาลได้รับประสบการณ์ในการปฏิบัติการพยาบาล ช่วยส่งเสริมให้นักศึกษามีความมั่นใจในเรียนภาคปฏิบัติ และเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุข

6. รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุข

ลักษณะ อินทร์กลับ และคนอื่นๆ (2542) ศึกษาพฤติกรรมใฝ่รู้ทางการเรียน กับความรู้สึกเป็นสุขของนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 รู้สึกเป็นสุขในระดับปานกลาง ความรู้สึกเป็นสุขของนักศึกษาพยาบาลมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใฝ่รู้ทางการเรียน และเมื่อเปรียบเทียบความรู้สึกเป็นสุขกับพฤติกรรมการใฝ่รู้ทางการเรียน พบว่า ระดับความรู้สึกที่เป็นสุขที่แตกต่างกัน มีผลทำให้พฤติกรรมการใฝ่รู้ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลมีความแตกต่างกัน

จันทร์รัตน์ วงศ์อาริสวัสดิ์ (2542) ศึกษาผลของการประยุกต์ หลักการเรียนรู้ของซิกเคอร์ริงและแกมสัน ในการเรียนการสอนการพยาบาลจิตเวชต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล พบว่า การเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ผู้เรียนและผู้สอนมีความเป็นกัลยาณมิตรกัน มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และทัศนคติระหว่างผู้เรียนและผู้สอน จะทำให้นักศึกษาพยาบาลมีการเรียนรู้อย่างมีความสุข และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านนักศึกษา

ครุณี ชุณ หะวัต และคนอื่นๆ (2523) ได้ศึกษาทัศนคติและการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของนักศึกษาพยาบาลต่อวิชาชีพการพยาบาลในช่วงระยะเวลา 1 ปี โดยศึกษาในนักศึกษาพยาบาลปีที่ 1 ถึงปีที่ 4 โรงเรียนพยาบาล คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี ผลการศึกษาพบว่า ทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาปีที่ 1 ดีกว่าทุกชั้นปี เมื่อเปรียบเทียบการวัดทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาระหว่างต้นปีกับปลายปีการศึกษา พบว่าทัศนคติของนักศึกษาปีที่ 1, 2 และ 3 ไม่มีการเปลี่ยนแปลง ส่วนทัศนคติของนักศึกษาปีที่ 4 เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น เมื่อเปรียบเทียบระหว่างปลายปีที่ 1 กับต้นปีที่ 2 , ปลายปีที่ 2 กับต้นปีที่ 3 และปลายปีที่ 3 กับต้นปีที่ 4 พบว่ามีความแตกต่างกันแสดงว่าทัศนคติต่อวิชาชีพของนักศึกษาแต่ละชั้นปี มีลักษณะเฉพาะกลุ่มไม่มีความเกี่ยวข้องกัน

นันทนา น้าฝนและคนอื่นๆ (2524) ศึกษาเปรียบเทียบทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ผลการศึกษาพบว่า ทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาลมีความแตกต่างกันในแต่ละภาค และแต่ละชั้นปี เหตุผลที่ทำให้นักศึกษาเข้ามาศึกษาในวิชาชีพการพยาบาลมากที่สุดคือ สมัคร

ใจมาเรียนเอง เพราะรักวิชาชีพการพยาบาล รองลงมาคือ เป็นความประสงค์ของผู้ปกครอง และน้อยที่สุดคือ สมัครเรียนตามเพื่อน

เบญจพร แก้วมีศรี (2539) ศึกษาสุขภาพจิตของนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า นักศึกษามีสุขภาพจิตไม่ดีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 52.5 มีปัญหาสุขภาพจิตเล็กน้อยร้อยละ 34.3 และสุขภาพจิตดีเพียงร้อยละ 13.1 และตัวแปรระดับชั้นปีมีความสัมพันธ์กับสุขภาพจิตของนักศึกษาพยาบาล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางคลินิก

ประอรนุช ตุลยาทร (2526) ศึกษาสภาพแวดล้อมทางการศึกษาภาคปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาล โดยศึกษาจากความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัยพบว่า อาจารย์มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมทางการศึกษาภาคปฏิบัติที่สำคัญจากมากไปหาน้อย คือ การจัดให้มีการปฐมนิเทศ ซึ่งแจ้งแผนการจัดประสบการณ์ของหน่วยงานให้นักศึกษาพยาบาลทราบอย่างชัดเจน การใช้เครื่องมือในการรายงานผลการบันทึกและการปฏิบัติการพยาบาล บนหอผู้ป่วย มีห้องเรียนประจำตึก อาคารถ่ายเทสะดวก และไม่มีเสียงรบกวน ความคิดเห็นของนักศึกษาพยาบาลต่อสภาพแวดล้อมการศึกษาภาคปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลมากที่สุด คือ นักศึกษาปฏิบัติตนได้เหมาะสม และแต่งกายเป็นระเบียบเรียบร้อยตามที่สถาบันกำหนด รองลงมา คือ การจัดให้มีการปฐมนิเทศ และชี้แจงแผนการจัดประสบการณ์อย่างชัดเจน ที่พบน้อยคือ เรื่องสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

สมบัติ ไชยวัฒน์ (2531) ได้ศึกษาการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลต่อสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาภาคปฏิบัติกับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาภาคปฏิบัติในโรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาพยาบาลคิดว่าการขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลในคลินิกพยาบาลประจำการคอยจับผิดมากกว่าที่จะช่วยสอนการปฏิบัติงาน ไม่สนใจเมื่อนักศึกษาขึ้นฝึกปฏิบัติงานเหมือนกับนักศึกษาพยาบาลไม่มีส่วนร่วมในทีมการพยาบาล ปัญหาในด้านอุปกรณ์และสถานที่ คือ อุปกรณ์การรักษาพยาบาลในหอผู้ป่วยไม่เพียงพอ สวัสดิการไม่ดี เช่น ไม่มีน้ำดื่ม ห้องน้ำ และโต๊ะเก็บของใช้ส่วนตัวของนักศึกษา สถานที่ประชุมคับแคบ

กรรณิการ์ นำพั้ง (2538) ได้ศึกษาความพร้อมของฝ่ายบริการพยาบาลต่อการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลโรงพยาบาลทั่วไป ซึ่งตัวแปรหนึ่งที่ศึกษาคือ สิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพของหอผู้ป่วย ผลการวิจัยพบว่าด้านสิ่งอำนวยความสะดวกทางกายภาพของหอผู้ป่วย มีความพร้อมตามการรับรู้ของพยาบาลอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะความพร้อมในอุปกรณ์การรักษามีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ส่วนความพร้อมในสถานที่ฝึกปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะครูพี่เลี้ยง

พินิจ ปริชานนท์ (2531) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความวิตกกังวลในการฝึกปฏิบัติงาน ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพยาบาลทางห้องผ่าตัดของนักศึกษาพยาบาล ผลการศึกษาพบว่า ความวิตกกังวลในการฝึกปฏิบัติงานในห้องผ่าตัดศัลยกรรมของนักศึกษาพยาบาลไม่แตกต่างกัน ความพึงพอใจโดยภาพรวมทุกองค์ประกอบไม่แตกต่างกัน องค์ประกอบด้านคุณลักษณะส่วนตัวของครูพี่เลี้ยง พบว่านักศึกษาพยาบาลในกลุ่มระบบพี่เลี้ยงมีความพึงพอใจมากกว่านักศึกษาพยาบาลในระบบปกติ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการพยาบาลทางห้องผ่าตัด พบว่า ความรู้วิชาการห้องผ่าตัดของนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่มไม่แตกต่างกัน ส่วนพฤติกรรมการปฏิบัติงานในห้องผ่าตัดศัลยกรรม พบว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติระบบพี่เลี้ยงดีกว่าระบบปกติ ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีการใช้ระบบพี่เลี้ยงในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติวิชาการพยาบาลในสาขาต่าง ๆ และในการฝึกพยาบาลใหม่เพื่อเข้าสู่ตำแหน่งพยาบาลประจำการ

ปริดา ภิญ โย และคนอื่นๆ (2542) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างความสอดคล้องของคุณลักษณะของครูพี่เลี้ยงตามความคาดหวัง และการตอบสนองที่ได้รับ กับความสามารถปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพจบใหม่ ในโรงพยาบาลมหารชนครศรีธรรมราช จำนวนกลุ่มตัวอย่าง คือ พยาบาลวิชาชีพจบใหม่ และได้รับการดูแลจากครูพี่เลี้ยงภายใต้ระบบครูพี่เลี้ยง ผลการวิจัยพบว่า พยาบาลวิชาชีพจบใหม่ มีความคาดหวังเกี่ยวกับคุณลักษณะของครูพี่เลี้ยง ด้านคุณลักษณะทั่วไปและโดยรวมในระดับสูง คุณลักษณะด้านความสามารถทางคลินิกอยู่ในระดับสูงมาก ส่วนคุณลักษณะของครูพี่เลี้ยงด้านคุณลักษณะทั่วไป ความสามารถทางคลินิก และโดยรวมที่พยาบาลวิชาชีพจบใหม่ได้รับการตอบสนองอยู่ในระดับสูง ความสอดคล้องระหว่างความคาดหวังและการตอบสนองที่ได้รับมีความสัมพันธ์กับความสามารถในการปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพจบใหม่

6.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางคลินิก

Dunn and Hansford (1997) ศึกษาการรับรู้ของ นักศึกษาพยาบาลต่อสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ในหอผู้ป่วย ผลการวิจัยพบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างพยาบาลประจำการกับนักศึกษาพยาบาล มีอิทธิพลสูงสุดต่อการรับรู้ในสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ในหอผู้ป่วยของนักศึกษาพยาบาล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะครูพี่เลี้ยง

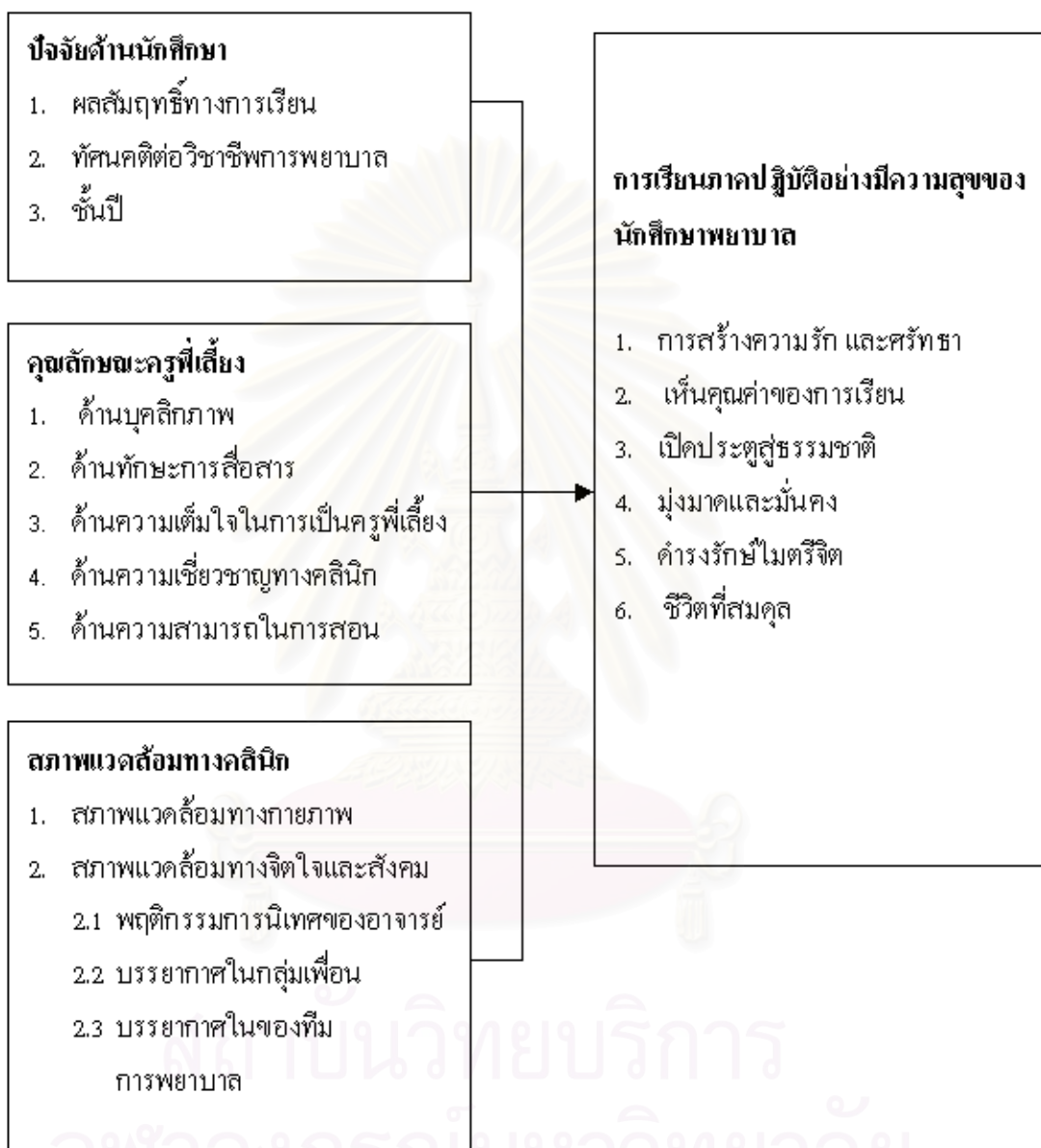
Ferguson (1996 : 49-61) ได้สำรวจความเชื่อมั่นของนักศึกษาพยาบาลหลังจากใช้ครูพี่เลี้ยงในการศึกษาภาคปฏิบัติ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อหาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาความเชื่อมั่นของนักศึกษาพยาบาล โดยใช้ครูพี่เลี้ยงเป็นผู้พัฒนาประสบการณ์เรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่า ครูพี่เลี้ยงได้บรรยายว่าการเป็นตัวแทน การสนทนากัน ความยึดมั่นผูกพัน การเคารพยำเกรงและการยอมรับ ล้วนมีความสัมพันธ์ต่อการพัฒนาความเชื่อมั่นในการปฏิบัติ การพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล

Byrd, Hood and Youtsey (1997 : 344-351) ได้ศึกษาการรับรู้ถึงปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ ในการเรียนรู้ร่วมกันของนักศึกษาพยาบาลและครูพี่เลี้ยง โดยศึกษาในครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 4 ผลการศึกษาพบว่า การให้และรับคำวิจารณ์ ความรู้ต่อกระบวนการเป็นครูพี่เลี้ยง ความสามารถทางคลินิกและความเข้ากันได้ ล้วนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ร่วมกันแตกต่างกัน ผู้วิจัยได้เสนอแนะให้นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญทางการพยาบาลได้รับรู้และควรบรรจุไว้ในโปรแกรมการปฐมนิเทศ เพื่อส่งเสริมให้มีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนการสอนร่วมกัน

Goldenberg et al (1997 : 303-310) ได้ทำการศึกษาผลของการใช้ระบบครูพี่เลี้ยงในการฝึกการปฏิบัติการพยาบาลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy) ของนักศึกษาพยาบาล กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลและครูพี่เลี้ยง ตอบแบบสอบถามหลังใช้ระบบครูพี่เลี้ยง ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาพยาบาลมีคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงขึ้นหลังจากใช้ระบบครูพี่เลี้ยง และครูพี่เลี้ยงมีคะแนนการรับรู้ความสามารถของตนเองไม่แตกต่างกัน แต่ถือว่าอยู่ในระดับสูงขึ้น ซึ่งชี้ชัดว่าครูพี่เลี้ยงมีความมั่นใจในบทบาทของตนเอง ผู้วิจัยได้เสนอให้มีการใช้โปรแกรมระบบครูพี่เลี้ยงอย่างต่อเนื่อง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านนักศึกษา คุณลักษณะครูที่เลี้ยง สภาพแวดล้อมทางคลินิกกับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตหรือเทียบเท่า ปีการศึกษา 2543 ชั้นปีที่ 2,3,4 ของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนกกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 35 แห่ง

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตหรือเทียบเท่า ปีการศึกษา 2543 ชั้นปีที่ 2,3,4 ของวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข ที่มีครบทั้ง 4 ชั้นปี จำนวน 28 แห่ง มีนักศึกษาจำนวน 7,864 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 คำนวณได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 380 คน (Yamane, T., 1970) ผู้วิจัยเพิ่มกลุ่มตัวอย่างเพื่อป้องกันการสูญหายของข้อมูลอีก 5% ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 400 คน สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1) แบ่งวิทยาลัยพยาบาลออกเป็น 4 กลุ่ม ตามที่ตั้งของวิทยาลัย ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ โดยการจำแนกวิทยาลัยที่มีนักศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตร ครบทั้ง 4 ชั้นปี

2) เลือกวิทยาลัยพยาบาลในแต่ละภาค ตามสัดส่วนของจำนวนวิทยาลัยใน 4 ภาค ภาคเหนือมี 5 วิทยาลัย ภาคใต้มี 5 วิทยาลัย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมี 7 วิทยาลัย ได้กลุ่มตัวอย่างภาคละ 1 วิทยาลัย แต่ในภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมี 11 วิทยาลัย ได้กลุ่มตัวอย่าง 2 วิทยาลัย รวมได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 5 วิทยาลัย ผู้วิจัยเลือกตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยวิธีจับฉลากรายชื่อวิทยาลัยทั้งหมดตามจำนวนของวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3) เลือกกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 ชั้นปีตามสัดส่วนของนักศึกษาแต่ละชั้นปีโดยเลือกตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีจับสลากเลขที่ของนักศึกษาให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามที่ต้องการ (ดังตารางที่1)

ตารางที่1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ภาค	ประชากร				วิทยาลัยพยาบาล	กลุ่มตัวอย่าง			
	จำนวนนักศึกษา (คน)					จำนวนนักศึกษา (คน)			
	ปี 2	ปี 3	ปี 4	รวม		ปี 2	ปี 3	ปี 4	รวม
ภาคเหนือ	210	656	729	1,595	วพบ. ลำปาง	11	33	37	81
ภาคตะวันออก	333	777	942	2,052	วพบ. สรรพสิทธิ	17	39	48	104
เนียงเหนือ					ประสงค์				
ภาคใต้	218	429	548	1,195	วพบ. สุราษฎร์ธานี	11	22	28	61
ภาคกลางและภาคตะวันออก	516	1,181	1,325	3,022	วพบ. กรุงเทพ	13	34	36	83
					วพ. พระปกเกล้า	13	26	32	71
					จันทบุรี				
					รวม	26	60	68	154
รวมทั้งสิ้น	1,277	3,043	3,544	7,864	รวมทั้งสิ้น	65	154	181	400

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามประกอบด้วย 4 ชุด คือ

ชุดที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยด้านนักศึกษา ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ จำนวนปีที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ส่วนที่ 2 แบบวัดทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาล ผู้วิจัยใช้แบบวัดทัศนคติต่อวิชาชีพ

การพยาบาลของ พัฒนาคี เสรินทวัฒน์และ จริยาวัตร คมพยัคฆ์ (2531) ซึ่งได้สร้างแบบวัดทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลจากทฤษฎีต่างๆ คือ ทฤษฎีการเสริมแรง ทฤษฎีการเรียนรู้ ทฤษฎีการขัดแย้งทางความคิด และทฤษฎีการตัดสินใจทางสังคม และใช้แบบวัดนี้กับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 1,2,3 และ 4 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล ตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือ ด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ .96

แบบวัดทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลนี้ครอบคลุมถึงความรู้สึก ความคิดและสภาพที่เป็นจริง 4 ด้าน คือ ด้านค่านิยมทางสังคม ด้านลักษณะวิชาชีพ ด้านการปฏิบัติงาน และด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ผู้ป่วยและญาติ ลักษณะแบบวัดเป็นแบบมาตราประเมินค่า (Likert Scale) 5 ระดับข้อความมีทั้งด้านบวกและด้านลบ ข้อความที่เป็นด้านบวก 27 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1,4,5,7,9,11,12,15,17-22,24,26,27,29,30,34,35,37-39,41-43 และ ข้อ ความ ที่ เป็น ด้าน ลบ 16 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2,3,6,8,10,13,14,16,23,25,28, 31-33,36,40 การให้ค่าคะแนนจึงขึ้นอยู่กับข้อความดังนี้

	ข้อความด้านบวก	ข้อความด้านลบ
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5 คะแนน	1 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	4 คะแนน	2 คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	3 คะแนน	3 คะแนน
เห็นด้วย	2 คะแนน	4 คะแนน
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1 คะแนน	5 คะแนน

ผู้วิจัยนำแบบวัดทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้เพราะเป็นการใช้วัดทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลและใช้กับนักศึกษาพยาบาลเหมือนกัน โดยผู้วิจัยนำเครื่องมือนี้ไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลจำนวน 60 คน หาค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้องภายในด้วย สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .86 หาค่าความสัมพันธ์รายข้อ (Corrected Item Total Correlation) พบว่ามีค่าความสัมพันธ์อยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ คือ .20 ขึ้นไปทุกข้อ ผู้วิจัยจึงนำแบบวัดทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างแล้วนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค อีกครั้ง ได้ค่าความเที่ยงของเครื่องมือเท่ากับ .86

ชุดที่ 2 แบบสอบถามคุณลักษณะครูพี่เลี้ยง เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการค้นคว้า ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาจัดหมวดหมู่คุณลักษณะครูพี่เลี้ยง จากแนวคิดคุณลักษณะครูพี่เลี้ยงของ Stuart-Siddall and Haberlin (1983) Myrick and Barrett (1992) และ Parson (1995) เนื้อหาแบบสอบถามครอบคลุม 5 ด้านคือ ด้านบุคลิกภาพครูพี่เลี้ยง ด้านความเต็มใจในการเป็นครูพี่เลี้ยง ด้านทักษะการสื่อสารของครูพี่เลี้ยง ด้านความชำนาญทางคลินิกของครูพี่เลี้ยง และด้านความสามารถในการสอนของครูพี่เลี้ยง ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประเมินค่า (Likert Scale) 4 ระดับ ดังนี้

มากที่สุด หมายถึง เมื่อนักศึกษาเห็นว่าข้อความนั้นครูพี่เลี้ยงแสดงพฤติกรรมตามที่ระบุบ่อยครั้งมากที่สุด

มาก	หมายถึง	เมื่อนักศึกษาเห็นว่าข้อความนั้นครูพี่เลี้ยงแสดงพฤติกรรมตามทีระบุบ่อยมาก
น้อย	หมายถึง	เมื่อนักศึกษาเห็นว่าข้อความนั้นครูพี่เลี้ยงแสดงพฤติกรรมตามทีระบุบ่อยครั้ง
น้อยที่สุด	หมายถึง	เมื่อนักศึกษาเห็นว่าข้อความนั้นครูพี่เลี้ยงแสดงพฤติกรรมตามทีระบุบ่อยครั้งที่สุด

เกณฑ์การให้คะแนนคุณลักษณะของครูพี่เลี้ยง มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

มากที่สุด	ให้	4	คะแนน
มาก	ให้	3	คะแนน
น้อย	ให้	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

ผู้วิจัยนำเครื่องมือให้อาจารย์ที่ปรึกษาผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและภาษา หลังจากนั้นนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 ท่าน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้สร้างแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้อย่างมีความสุข จำนวน 3 ท่าน อาจารย์พยาบาลที่มีประสบการณ์ในการสอนการพยาบาลในคลินิกอย่างน้อย 5 ปี จำนวน 4 ท่าน และพยาบาลประจำการที่มีประสบการณ์การเป็นครูพี่เลี้ยงจำนวน 3 ท่าน (ดังรายนามภาคผนวก ก) พิจารณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ สำนวนภาษา การเรียงลำดับข้อรายการ ตลอดจนข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุง ผู้วิจัยได้ถือเกณฑ์ความคิดเห็นตรงกันร้อยละ 80 ของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดเป็นเกณฑ์พิจารณาความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือ หลังจากนั้นผู้วิจัยปรับแก้แบบสอบถามให้สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิดังนี้

- 1) ด้านบุคลิกภาพครูพี่เลี้ยง รวมข้อคำถาม 2 ข้อรวมเป็น 1 ข้อ เนื่องจากข้อคำถามวัดในสิ่งเดียวกัน และเพิ่มข้อคำถาม 1 ข้อ เพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหา รวมมีข้อคำถามในด้านนี้คงเดิม 6 ข้อ
- 2) ด้านความเต็มใจในการเป็นครูพี่เลี้ยง ด้านทักษะการสื่อสารของครูพี่เลี้ยง ด้านความชำนาญทางคลินิก และด้านความสามารถในการสอน ปรับสำนวนภาษา และเรียงลำดับข้อรายการให้ต่อเนื่อง

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้กับศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 2,3 และ 4 ที่มีลักษณะเดียวกับประชากรแต่ไม่ได้รับการสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 คน แล้วจึงนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้องภายในด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบ

ถ้ามเท่ากับ .93 หากความสัมพันธ์รายข้อ (Corrected Item Total Correlation) พบว่ามีค่าความสัมพันธ์อยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ คือ .20 ขึ้นทุกข้อ ผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) อีกครั้งได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .93

ชุดที่ 3 แบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางคลินิก เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการค้นคว้า ตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทางคลินิกของ สมศรี สัจจะสกุลรัตน์ (2537) เนื้อหาแบบสอบถามครอบคลุม 2 ด้าน ได้แก่สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสภาพแวดล้อมทางจิตใจและสังคม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราประเมินค่า (Likert Scale) มี 5 ระดับ คือ

เห็นด้วยมากที่สุด	หมายถึง	เมื่อนักศึกษาเห็นด้วยมากที่สุดกับข้อความนั้นๆ
เห็นด้วยมาก	หมายถึง	เมื่อนักศึกษาเห็นด้วยมากกับข้อความนั้นๆ
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	เมื่อนักศึกษาไม่แน่ใจกับข้อความนั้นๆ
เห็นด้วยน้อย	หมายถึง	เมื่อนักศึกษาเห็นด้วยน้อยกับข้อความนั้นๆ
เห็นด้วยน้อยที่สุด	หมายถึง	เมื่อนักศึกษาเห็นด้วยน้อยที่สุดกับข้อความนั้นๆ

มีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
เห็นด้วยมาก	ให้	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้	3	คะแนน
เห็นด้วยน้อย	ให้	2	คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

ผู้วิจัยนำเครื่องมือให้อาจารย์ที่ปรึกษาผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และภาษา หลังจากนั้นนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 ท่าน ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิมพิจารณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ สำนวนภาษา การเรียงลำดับข้อรายการ ตลอดจนข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุง ผู้วิจัยได้ถือเกณฑ์ความคิดเห็นตรงกันร้อยละ 80 ของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดเป็นเกณฑ์พิจารณาความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือ หลังจากนั้นผู้วิจัยปรับแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิดังนี้

- 1) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ปรับสำนวนภาษา

2) ด้านสภาพแวดล้อมทางจิตใจและสังคม ตัดข้อคำถามออก 2 ข้อ จาก 18 ข้อ เหลือ 16 ข้อ เนื่องจากมีข้อคำถามที่ถามในประเด็นเดียวกันแล้ว

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้กับศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 2,3 และ 4 ที่มีลักษณะเดียวกับประชากรแต่ไม่ได้รับการสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 คน แล้วจึงนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้องภายในด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ .89 หาค่าความสัมพันธ์รายข้อ (Corrected Item Total Correlation) พบว่าข้อที่ 17 ที่มีค่าความสัมพันธ์ -0.73 จึงปรับแก้ไขสำนวนภาษาร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) อีกครั้งได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .89

ชุดที่ 4 แบบวัดการเรียนรู้ภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากคั่นคว่าเอกสารและตำรา โดยใช้ทฤษฎีและแนวคิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540) มีเนื้อหาครอบคลุม 6 ประการ คือ การสร้างความรักและศรัทธา เห็นคุณค่าการเรียนรู้ เปิดประตูสู่ธรรมชาติ มุ่งมั่นและมั่นคง ดำรงรัศมีไมตรีจิต และชีวิตที่สมดุล ลักษณะแบบวัดเป็นแบบมาตราประเมินค่า (Likert Scale) มี 4 ระดับ ดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	หมายถึง	เมื่อนักศึกษาเห็นด้วยมากที่สุดกับข้อความนั้นๆ
เห็นด้วยมาก	หมายถึง	เมื่อนักศึกษาเห็นด้วยมากกับข้อความนั้นๆ
เห็นด้วยน้อย	หมายถึง	เมื่อนักศึกษาเห็นด้วยน้อยกับข้อความนั้นๆ
เห็นด้วยน้อยที่สุด	หมายถึง	เมื่อนักศึกษาเห็นด้วยน้อยที่สุดกับข้อความนั้นๆ

เกณฑ์การให้คะแนนการเรียนรู้ภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล มีเกณฑ์การพิจารณาใช้ระดับคะแนนดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	ให้	4 คะแนน
เห็นด้วยมาก	ให้	3 คะแนน
เห็นด้วยน้อย	ให้	2 คะแนน
เห็นด้วยน้อยที่สุด	ให้	1 คะแนน

ผู้วิจัยนำเครื่องมือให้อาจารย์ที่ปรึกษาผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และภาษา หลังจากนั้นนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 ท่าน ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิชุดเดิม พิจารณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา ความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ สำนวนภาษา การเรียง

ลำดับข้อรายการ ตลอดจนข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุง ผู้วิจัยได้ถือเกณฑ์ความคิดเห็นตรงกัน ร้อยละ 80 ของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมดเป็นเกณฑ์พิจารณาความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือ หลังจากนั้น ผู้วิจัยปรับแก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิดังนี้

- 1) ด้านการสร้างความรักและศรัทธา ปรับรวมข้อคำถาม จาก 10 ข้อ เป็น 9 ข้อเนื่องจากข้อคำถามวัดในสิ่งเดียวกัน
- 2) ด้านเห็นคุณค่าการเรียน ด้านเปิดประตูสู่ธรรมชาติ ด้านมุ่งมั่นและมั่นคง ด้านดำรงรักษาไม่ตรีจิต และด้านชีวิตที่สมดุล ปรับสำนวนภาษา และการเรียงลำดับข้อรายการ

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้กับศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 2,3 และ 4 ที่มีลักษณะเดียวกับประชากรแต่ไม่ได้รับการสุ่มเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 คน แล้วจึงนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้องภายในด้วยสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ .89 หาค่าความสัมพันธ์รายข้อ (Corrected Item Total Correlation) พบว่าข้อที่ 3,14,23,30,31 ที่มีค่าความสัมพันธ์ .091, .137, .075, .164, .168 ตามลำดับ จึงปรับแก้ไขสำนวนภาษาร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้วิจัยจึงนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำมาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) อีกครั้งได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ .91

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไปยังผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยติดต่อประสานงานกับหัวหน้าฝ่ายวิจัยและประเมินผลของวิทยาลัยพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อกำหนดวันเวลาในการเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3. เดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามวันเวลาที่ได้นัดหมายไว้ดังนี้

- 3.1 ผู้วิจัยเข้าพบกับผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลเพื่อแนะนำตัว ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขออนุมัติเก็บรวบรวมข้อมูล

- 3.2 ผู้วิจัยติดต่อกับฝ่ายวิจัยและประเมินผลของวิทยาลัย เพื่อขอรายชื่อนักศึกษาแต่ละชั้นปี เพื่อเลือกตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่ายตามอัตราส่วนที่กำหนดไว้ และขออนุญาตพบนักศึกษาเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

- 3.3 ผู้วิจัยติดต่อกับหัวหน้าชั้นปีของนักศึกษาทั้ง 3 ชั้นปี ให้มาพร้อมกันและชี้แจงการตอบแบบสอบถาม มอบแบบสอบถามให้หัวหน้าแต่ละชั้นปี นำไปแจกให้นักศึกษาในชั้นตามที่ได้ระบุเลขที่ไว้ ให้อาจารย์ผู้สอนทำแบบสอบถาม 1 คืน เมื่อนักศึกษาตอบแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อย

ให้หัวหน้าแต่ละชั้นปีเก็บรวบรวมข้อมูลมาส่งคืนกับผู้วิจัยตามเวลาและสถานที่ที่ได้นัดหมายไว้ แต่วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี มีนักศึกษาที่ออกฝึกปฏิบัติงานนอกสถานที่ ผู้วิจัยจึงชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับแบบสอบถามผ่านทางอาจารย์ฝ่ายวิจัยของวิทยาลัยพยาบาล ให้ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูล และส่งกลับทางไปรษณีย์ให้ผู้วิจัย

4. รวบรวมและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละชุด พบว่ามีแบบสอบถามที่สมบูรณ์ 385 ชุด จากแบบสอบถาม 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 96.25 หลังจากนั้นนำข้อมูลไปวิเคราะห์ผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้นำมาหาค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC (Statistical Package for Social Sciences Personal Computer) ดังนี้

1. วิเคราะห์ปัจจัยด้านนักศึกษาได้แก่จำนวนปีที่ศึกษา ด้วยการหาค่าความถี่ และร้อยละ
2. วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยด้านนักศึกษาคุณลักษณะครูพี่เลี้ยง สภาพแวดล้อมทางคลินิก และการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล ด้วยการหาค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ความเบ้ (Skewness) และความโด่ง (Kurtosis)
3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านนักศึกษา คุณลักษณะครูพี่เลี้ยง สภาพแวดล้อมทางคลินิก และการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) และทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แล้วจึงแปลความหมายของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) โดยใช้เกณฑ์เปรียบเทียบดังนี้ (ประคอง วรรณสุด, 2542)

r +/- เท่ากับ .70-1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับสูง

r +/- เท่ากับ .30-.69 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง

r +/- เท่ากับ .01-.29 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ

4. วิเคราะห์ตัวแปรพยากรณ์การเรียนรู้อย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล โดยมี ปัจจัยด้านนักศึกษาได้แก่ จำนวนปีที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาล คุณลักษณะครูพี่เลี้ยง สภาพแวดล้อมทางคลินิก เป็นตัวร่วมพยากรณ์ โดยใช้คำสั่งการวิเคราะห์เอนเทอ (Enter) และวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นๆ (Stepwise Multiple Regression Analysis) แล้วนำค่าที่ได้มาสร้างสมการพยากรณ์ในรูปแบบคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ใช้ในการทดสอบที่ระดับ.05

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านนักศึกษา คุณลักษณะครูที่เลี้ยง สภาพแวดล้อมทางคลินิก กับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขจากกลุ่มตัวอย่าง 385 คน ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์เป็นลำดับขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์การแจกแจงความถี่และร้อยละของข้อมูลปัจจัยด้านนักศึกษาได้แก่ จำนวนปีที่ศึกษา

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์หาค่าสูงสุด ต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ และความโด่ง ของข้อมูลปัจจัยด้านนักศึกษา คุณลักษณะครูที่เลี้ยง สภาพแวดล้อมทางคลินิก และการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านนักศึกษา คุณลักษณะครูที่เลี้ยง สภาพแวดล้อมทางคลินิก กับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ระหว่างปัจจัยด้านนักศึกษา คุณลักษณะครูที่เลี้ยง สภาพแวดล้อมทางคลินิก กับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล

เพื่อความสะดวกในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในตารางต่างๆ ผู้วิจัยจึงกำหนดสัญลักษณ์แทนตัวแปรต่างๆดังนี้

class	แทน	จำนวนปีที่ศึกษา
GPA	แทน	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ATT	แทน	ทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาล
PRE	แทน	คุณลักษณะครูที่เลี้ยง
ENV	แทน	สภาพแวดล้อมทางคลินิก
HAP	แทน	การเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล
สัญลักษณ์ทางสถิติ		
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R ²	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์
Adjusted R ²	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เมื่อปรับแก้แล้ว

a	แทน	ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
B	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนดิบ
S.E _B	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของB
Beta	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติทดสอบที (t - Test)
F	แทน	ค่าสถิติทดสอบเอฟ (F - Test)
\hat{y}	แทน	การเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาลที่ได้จากการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
\hat{Z}_Y	แทน	การเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาลที่ได้จากการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน
p	แทน	ระดับความมีนัยสำคัญ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์การแจกแจงความถี่และร้อยละของข้อมูลปัจจัยด้านนักศึกษาได้แก่ จำนวนปีที่ศึกษา

ตารางที่ 2 จำนวน ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง และร้อยละของประชากร จำแนกตามจำนวนปีที่ศึกษา

จำนวนปีที่ศึกษา	จำนวน(คน)	ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง	ร้อยละของประชากร
2 ปี	67	17.40	16.24
3 ปี	149	38.70	38.70
4 ปี	169	43.90	45.06
รวม	385	100	100

จากตารางที่ 2 แสดงว่า ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษารั้งนี้ เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 มากที่สุด จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 43.89 ของกลุ่มตัวอย่างและร้อยละ 45.06 ของประชากร รองลงมาคือชั้นปีที่ 3 จำนวน 149 คน คิดเป็นร้อยละ 38.70 ของกลุ่มตัวอย่างและร้อยละ 38.70 ของประชากร และชั้นปีที่ 2 จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 17.40 ของกลุ่มตัวอย่างและร้อยละ 16.24 ของประชากร

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์หาค่าสูงสุด ต่ำสุด ค่าเฉลี่ย คะแนนเต็ม ร้อยละของค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ และความโด่ง ของข้อมูลปัจจัยด้านนักศึกษา คุณลักษณะครูที่เลี้ยงสภาพแวดล้อมทางคลินิก และการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล

ตารางที่ 3 คะแนนสูงสุด คะแนนต่ำสุด ค่าเฉลี่ย คะแนนเต็ม ร้อยละของค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ และความโด่งของตัวแปรต้น

ตัวแปรอิสระ	คะแนนสูงสุด	คะแนนต่ำสุด	ค่าเฉลี่ย	คะแนนเต็ม	ร้อยละของค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความเบ้	ความโด่ง
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	3.96	1.95	2.97			.35	-.018	-.130
ทัศนคติต่อวิชาชีพ การพยาบาล	209.00	131.00	167.42	215	77.87	13.01	.028	.115
สภาพแวดล้อมทางคลินิก	136.00	65.00	101.45	140	73.74	12.37	-.081	.293
คุณลักษณะครูที่เลี้ยง	124.00	46.00	91.44	124	72.46	11.19	-.010	1.08

จากตารางที่ 3 แสดงว่านักศึกษาพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุด 3.96 ต่ำสุด 1.95 และค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.97 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .35 เบ้ซ้าย และมีความโด่งต่ำ (ความเบ้ = -.018, ความโด่ง = -.130) แสดงให้เห็นว่านักศึกษาพยาบาลส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างมากกว่าค่าเฉลี่ย ของกลุ่มและคะแนนมีลักษณะกระจายคะแนนทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลสูงสุด 209 คะแนน ต่ำสุด 131 คะแนน และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 167.42 คะแนนจากคะแนนเต็ม 215 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 77.87 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 13.01 ลักษณะของข้อมูลมีการแจกแจงแบบเบ้ขวา และมีความโด่งสูง (ความเบ้ = .028, ความโด่ง = .115) แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีคะแนนทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลค่อนข้างน้อยกว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มและคะแนนมีลักษณะเกาะกลุ่มกัน

คะแนนสภาพแวดล้อมทางคลินิกสูงสุด 136 คะแนน ต่ำสุด 65 คะแนน และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 101.45 คะแนน จากคะแนนเต็ม 140 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 73.74 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 12.37 ลักษณะของข้อมูลมีการแจกแจงแบบเบ้ซ้ายและมีความโด่งสูง (ความเบ้ = -.081, ความโด่ง = .293) แสดงให้เห็นว่านักศึกษาส่วนใหญ่ให้คะแนนสภาพแวดล้อมทางคลินิกก่อนไปทางข้างมากกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม และคะแนนมีลักษณะเกาะกลุ่มกัน

คะแนนคุณลักษณะครูที่เลี้ยงสูงสุด 124 คะแนน ต่ำสุด 46 คะแนน และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 91.44 คะแนนจากคะแนนเต็ม 124 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 72.46 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 11.19 ลักษณะ ข้อมูลมีการแจกแจงแบบเบ้ซ้าย และมีความโด่งสูง (ความเบ้ = -.010, ความโด่ง = 1.08) แสดงให้เห็นว่านักศึกษาส่วนใหญ่ให้คะแนนคุณลักษณะครูที่เลี้ยงก่อนไปทางข้างมากกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม และคะแนนมีลักษณะเกาะกลุ่มกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 คะแนนสูงสุด คะแนนต่ำสุด ค่าเฉลี่ย คะแนนเต็ม ร้อยละของค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ และความโค้ง ของการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล จำแนกโดยรวม และรายด้าน

การเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล	คะแนนสูงสุด	คะแนนต่ำสุด	ค่าเฉลี่ย	คะแนนเต็ม	ร้อยละของค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ความเบ้	ความโค้ง
ดำรงรักษั้ไม่ตรีจิต	36	21	29.46	36	81.83	3.33	.131	-.872
มุ่งมั่นและมั่นคง	24	13	19.47	24	81.13	2.15	.146	-.200
เห็นคุณค่าการเรียน	28	13	21.59	28	77.11	2.42	.115	.449
ชีวิตที่สมดุล	44	17	32.71	44	74.34	4.18	.076	.799
เปิดประตูสู่ธรรมชาติ	24	8	17.58	24	73.25	2.62	.193	.137
การสร้างความรักและศรัทธา	36	13	24.44	36	67.89	3.93	.075	.252
โดยรวม	187	102	145.25	192	75.65	13.73	.360	.098

จากตารางที่ 4 แสดงว่า คะแนนการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาลโดยรวม สูงสุด 187 คะแนน ต่ำสุด 102 คะแนน และมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 145.25 คะแนน จากคะแนนเต็ม 192 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 75.65 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 13.73 ลักษณะข้อมูลมีการแจกแจงแบบเบ้ขวา และมีความโค้งสูง (ความเบ้ = .360 ความโค้ง = .098) แสดงให้เห็นว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีคะแนนการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขโดยรวมก่อนไปทางข้างน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม และคะแนนมีลักษณะเกาะกลุ่มกัน

คะแนนการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล ด้านดำรงรักษั้ไม่ตรีจิต มีร้อยละของค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 81.83 รองลงมาคือมุ่งมั่นและมั่นคง เห็นคุณค่าของการเรียนชีวิตที่สมดุล เปิดประตูสู่ธรรมชาติ และการสร้างความรักและศรัทธา (ร้อยละของค่าเฉลี่ย = 81.13, 77.1, 74.34, 73.25 และ 67.89) ตามลำดับ ลักษณะข้อมูลทุกด้านมีการแจกแจงแบบเบ้ขวา (ความเบ้ = .131, .146, .115, .076, .193, และ .075) ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีคะแนนการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขในทุกด้านก่อนไปทางข้างน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม และคะแนนมีลักษณะเกาะกลุ่มกัน ยกเว้นด้านดำรงรักษั้ไม่ตรีจิต และมุ่งมั่นและมั่นคง คะแนนมีลักษณะกระจาย (ความโค้ง = -.872 และ -.200)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านนักศึกษา คุณลักษณะครูพี่เลี้ยง
สถานแวดล้อมทางคลินิก กับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล

ตารางที่ 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านนักศึกษา คุณลักษณะครูพี่เลี้ยง สถานแวดล้อม
ทางคลินิก กับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล

	Class	GPA	ATT	PRE	ENV	HAP
Class	1.000					
GPA	-.032	1.000				
ATT	.158**	-.013	1.000			
PRE	.096**	-.067	.412**	1.000		
ENV	.154**	-.066	.412**	.500**	1.000	
HAP	.123**	-.017	.474**	.486**	.598**	1.000

** $p < .01$

จากตารางที่ 5 แสดงว่า ทักษะคติต่อวิชาชีพการพยาบาล คุณลักษณะครูพี่เลี้ยง และสถาน
แวดล้อมทางคลินิก มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับการเรียน
ภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาลในระดับปานกลาง ($r = .474, r = .486, r = .598$)
จำนวนปีที่ศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับการเรียน
ภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาลในระดับต่ำ ($r = .123$) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ไม่มีความสัมพันธ์กับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาลที่ระดับนัยสำคัญ .05
($r = -.017$)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ระหว่างปัจจัยด้านนักศึกษา คุณลักษณะครูพี่เลี้ยง สภาพแวดล้อมทางคลินิก กับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล

ตารางที่ 6 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (B) และคะแนนมาตรฐาน (Beta) ทดสอบนัยสำคัญของคะแนนมาตรฐาน ของตัวพยากรณ์ทั้งหมดกับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษา

ตัวพยากรณ์	B	S.E _B	Beta	t	Sig
Constant	35.57	8.573		4.148*	.000
ENV (สภาพแวดล้อมทางคลินิก)	.453	.052	.408	8.796*	.000
ATT (ทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาล)	.231	.047	.219	4.962*	.000
PRE (คุณลักษณะครูพี่เลี้ยง)	.236	.056	.192	4.189*	.000
GPA (ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน)	1.019	1.498	.026	.681	.497
Class (จำนวนปีที่ศึกษา)	.144	.727	.008	.199	.843
R = .665		R ² = .442			
Adjusted R ² = .433		F = 59.97*			

*p < .05

จากตารางที่ 6 แสดงว่า สภาพแวดล้อมทางคลินิก ทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาล คุณลักษณะครูพี่เลี้ยง ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวนปีที่ศึกษา สามารถร่วมกันพยากรณ์การเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล ได้ร้อยละ 44.2 (R² = .442) เมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ของตัวพยากรณ์ทั้งหมดในรูปคะแนนมาตรฐานปรากฏว่า ตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์การเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ ทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาล คุณลักษณะครูพี่เลี้ยง และสภาพแวดล้อมทางคลินิก

ตารางที่ 7 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์การพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (B) และคะแนน มาตรฐาน (Beta) ทดสอบนัยสำคัญของคะแนนมาตรฐาน ของตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสู่ สมการถดถอยกับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล

ตัวพยากรณ์	B	SE _B	Beta	t	Sig
Constant	38.98	7.112		5.526*	.000
ENV (สภาพแวดล้อมทางคลินิก)	.452	.051	.408	8.846*	.000
ATT (ทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาล)	.233	.046	.221	5.039*	.000
PRE (คุณลักษณะครูพี่เลี้ยง)	.234	.056	.191	4.170*	.000
R = .664		R ² = .441			
Adjusted R ² = .437		F = 100.17*			

* p < .05

จากตารางที่ 7 แสดงว่า ตัวพยากรณ์ที่สามารถร่วมกันพยากรณ์ การเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุข ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางคลินิก ทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาล คุณลักษณะครูพี่เลี้ยง โดยสามารถร่วมกันพยากรณ์ได้ร้อยละ 44.1 (R² = .441)

ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนดิบ (B) ของตัวพยากรณ์การเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาลที่มีค่าสูงสุดคือ สภาพแวดล้อมทางคลินิก (B = .452) รองลงไปคือ คุณลักษณะครูพี่เลี้ยง (B = .234) และทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาล (B = .233) และค่าคงที่ คือ 38.98 (Constant = 38.98) สามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบได้ดังนี้

$$\hat{y} = 38.98 + .452 * ENV + .233 * ATT + .234 * PRE$$

เมื่อพิจารณา ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน (Beta) พบว่าตัวพยากรณ์การเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาลที่มีค่าสูงสุดคือ สภาพแวดล้อมทางคลินิก (Beta = .408) รองลงไปคือ ทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาล (Beta = .221) และคุณลักษณะครูพี่เลี้ยง (Beta = .191) โดยสามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$\hat{Z}_y = .408 * Z_{ENV} + .221 * Z_{ATT} + .191 * Z_{PRE}$$

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Discriptive Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข
2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านนักศึกษา คุณลักษณะครูพี่เลี้ยง สภาพแวดล้อมทางคลินิก กับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข
3. ศึกษาปัจจัยที่ร่วมกันพยากรณ์การเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

ประชากรในการวิจัย คือนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 2,3 และ 4 วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2,3 และ 4 ปีการศึกษา 2543 จำนวน 385 คน ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 4 ชุด ประกอบด้วย ชุดที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยด้านนักศึกษา มี 2 ตอน คือตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป และตอนที่ 2 แบบวัดทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาล ชุดที่ 2 แบบสอบถามคุณลักษณะครูพี่เลี้ยง ชุดที่ 3 แบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางคลินิก ชุดที่ 4 แบบวัดการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 10 ท่าน และนำไปหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเที่ยงของแบบวัด ทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาล แบบสอบถามคุณลักษณะครูพี่เลี้ยง แบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางคลินิก แบบวัดการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล เท่ากับ .86, .93, .89 และ .89 ตามลำดับ เมื่อผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดแล้วนำเครื่องมือมาหาค่าความเที่ยงอีกครั้งได้เท่ากับ .86, .93, .89 และ .91 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จากนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ลำปาง วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ อุบลราชธานี วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ และวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี ส่วนวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานีส่งทางไปรษณีย์ ได้รับกลับแบบสอบถามที่สมบูรณ์ 385 ชุด คิดเป็นร้อยละ 96.25

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านนักศึกษา คุณลักษณะครูพี่เลี้ยง สภาพแวดล้อมทางคลินิก กับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ข้อมูลปัจจัยด้านนักศึกษาพบว่า นักศึกษาพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ร้อยละ 43.89 รองลงมาคือชั้นปีที่ 3 ร้อยละ 38.70 และชั้นปีที่ 2 ร้อยละ 17.40

2. นักศึกษาพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ มีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากับ 2.97 นักศึกษาส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนไปทางข้างมากกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม และคะแนนมีลักษณะกระจาย (ความเบ้ = -.018, ความโด่ง = -.130)

คะแนนทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 167.42 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 77.87 ของคะแนนเต็ม นักศึกษาส่วนใหญ่มีคะแนนทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลก่อนไปทางข้างน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม และคะแนนมีลักษณะเกาะกลุ่มกัน (ความเบ้ = .028, ความโด่ง = .115)

คะแนนคุณลักษณะครูพี่เลี้ยงมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 91.44 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 72.46 ของคะแนนเต็ม นักศึกษาส่วนใหญ่ให้คะแนนคุณลักษณะครูพี่เลี้ยงก่อนไปทางข้างมากกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม และคะแนนมีลักษณะเกาะกลุ่มกัน (ความเบ้ = -.010, ความโด่ง = 1.085)

คะแนนสภาพแวดล้อมทางคลินิกมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 101.45 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 73.74 ของคะแนนเต็ม นักศึกษาส่วนใหญ่ให้คะแนนสภาพแวดล้อมทางคลินิกก่อนไปทางข้างมากกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม และคะแนนมีลักษณะเกาะกลุ่มกัน (ความเบ้ = -.081, ความโด่ง = .293)

3. คะแนนการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาลโดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 145.25 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 75.65 ของคะแนนเต็ม นักศึกษาส่วนใหญ่มีคะแนนการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาลก่อนไปทางข้างน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มและคะแนนมีลักษณะเกาะกลุ่มกัน (ความเบ้ = .360, ความโด่ง = .098)

คะแนนการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล ด้านดำรงรักษั้ไม่ตรีจิต มีร้อยละของค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ 81.83 รองลงมาคือมุ่งมั่นและมั่นคง เห็นคุณค่าของการเรียนชีวิตที่สมดุล เปิดประตูสู่ธรรมชาติ และการสร้างความรักและศรัทธา (ร้อยละของค่าเฉลี่ย = 77.1, 47.34, 73.25 และ 67.89) ตามลำดับ ลักษณะข้อมูลทุกด้านมีการแจกแจงแบบเบ้ขวา (ความเบ้ = .131, .146, .115, .076, .193, และ .075) ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีคะแนนการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาลในทุกด้านก่อนไปทางข้างน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่ม และคะแนนมีลักษณะเกาะกลุ่มกัน ยกเว้นด้านดำรงรักษั้ไม่ตรีจิต และมุ่งมั่นและมั่นคง คะแนนมีลักษณะกระจาย (ความโด่ง = -.872 และ -.200)

4. ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านนักศึกษา ที่สนใจต่อวิชาชีพการพยาบาล คุณลักษณะครูที่เลี้ยง และสภาพแวดล้อมทางคลินิก กับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า

สภาพแวดล้อมทางคลินิก คุณลักษณะครูที่เลี้ยง และที่สนใจต่อวิชาชีพการพยาบาล มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาลในระดับปานกลาง ($r = .598, r = .486, r = .474$)

ปัจจัยด้านนักศึกษา ได้แก่ จำนวนปีที่ศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาลในระดับต่ำ ($r = .123$)

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่มีความสัมพันธ์ กับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาลที่ระดับนัยสำคัญ .05 ($r = -.017$)

5. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ระหว่างปัจจัยด้านนักศึกษา ได้แก่ จำนวนปีที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และที่สนใจต่อวิชาชีพการพยาบาล ปัจจัยด้านคุณลักษณะครูที่เลี้ยง และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมทางคลินิก กับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า สภาพแวดล้อมทางคลินิก ที่สนใจต่อวิชาชีพการพยาบาล และคุณลักษณะครูที่เลี้ยงสามารถร่วมกันพยากรณ์การเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาลได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพยากรณ์ได้ร้อยละ 44.1 ($R^2 = .441$) และได้สมการพยากรณ์ได้ดังนี้

สมการในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{y} = 38.98 + .452 * ENV + .233 * ATT + .234 * PRE$$

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_y = .408 * Z_{ENV} + .221 * Z_{ATT} + .191 * Z_{PRE}$$

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลการวิจัยเรียงลำดับวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. การศึกษาการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่าคะแนนการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล โดยรวม สูงสุด 187 คะแนน ต่ำสุด 102 คะแนน และมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 145.25 คะแนน จากคะแนนเต็ม 192 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 75.65 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 13.73 ลักษณะข้อมูลมีการแจกแจงแบบเบ้ขวา และมีความโด่งสูง (ความเบ้ = .36, ความโด่ง = .10) แสดงให้เห็นว่านักศึกษาส่วนใหญ่มี

คะแนนการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมี ความสุขก่อนไปทางข้างน้อยกว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มและคะแนนมี ลักษณะเกาะกลุ่มกัน อธิบายได้ว่า การจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ ของวิทยาลัยพยาบาลสังกัด กระทรวงสาธารณสุขส่วนใหญ่ เป็นการเรียนการสอนให้นักศึกษาพยาบาลเรียนรู้จากสภาพการณ์ที่เป็นจริง ได้เห็น ได้สังเกต และได้ทดลองปฏิบัติกับผู้ป่วย ซึ่งการปฏิบัตินั้นไม่สามารถผิดพลาดได้ เนื่องจากเป็นการกระทำกับชีวิตมนุษย์ จึงก่อให้เกิดความเครียด วิตกกังวลแก่นักศึกษา ซึ่งภาวะเครียดเป็นสิ่งที่บั่นทอน ความสุขในการเรียน ผลการศึกษาที่ได้นี้สอดคล้องกับการศึกษาของ เบญจพร แก้วมีศรี (2539) ที่พบว่านักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข ส่วนใหญ่มีสุขภาพจิตไม่ดี ร้อยละ 52.5 มีปัญหาสุขภาพจิตเล็กน้อย ร้อย ละ 34.3 และมีสุขภาพจิตดีเพียงร้อยละ 13.1 และจากการศึกษาของ วงจันทร์ เพชรพิเชฐเชียร และ คณะ (2536) ที่พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีความวิตกกังวล เบื่อหน่าย ไม่เตรียมพร้อมในการฝึก ปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วย นอกจากความเครียดที่เกิดจากการฝึกปฏิบัติงานแล้ว นักศึกษา พยาบาลต้องมีปฏิสัมพันธ์กับ ผู้ป่วย ญาติ อาจารย์พยาบาลและทีมสุขภาพด้วย เหล่านี้ล้วนเป็นการ เพิ่มความวิตกกังวลให้กับนักศึกษา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ Klechhammer, Hart and Keck (1990) ที่ศึกษาพบว่า นักศึกษาเกิดความวิตกกังวลสูงสุดคือ กลัวความผิดพลาดใน การให้การพยาบาลผู้ป่วย รองลงมาคือวิตกกังวลต่อการสังเกต และประเมินผลการฝึกปฏิบัติงาน ของอาจารย์ ผู้วิจัยคาดว่าการศึกษาที่นักศึกษามีความสุขในการเรียนภาคปฏิบัติน้อย อาจส่งผลเสียต่อ วิชาชีพพยาบาลได้ เพราะจะทำให้นักศึกษามีความอ่อนโยน เอื้ออาทร มีความรักในตนเอง ผู้อื่น และสิ่งแวดล้อมน้อยลง ขาดความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน และยังบั่นทอนความกระตือรือร้น ในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นอุปสรรคในการพัฒนาให้วิชาชีพพยาบาลมั่นคงและ ก้าวหน้าต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540) ที่ว่านักศึกษาที่ขาดความสุขในการเรียน ความรู้สึก อ่อน โยน เอื้ออาทรจะหายไป ความเห็นใจ ต่อกันและกันเสื่อมไป ความรักในความเป็นมนุษย์ของตนและต่อเพื่อนมนุษย์และสิ่งแวดล้อม หดไป

เมื่อพิจารณาในรายด้านพบว่า นักศึกษาพยาบาลมีคะแนนการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมี ความสุข ด้านดำรงรักษั้ไม่ตรีจิต มีร้อยละของค่าเฉลี่ยมากที่สุด (ตารางที่ 4) อภิปรายได้ว่า นักศึกษา พยาบาลรู้สึกพึงพอใจ ตั้งใจ มีความกระตือรือร้นในการเรียนภาคปฏิบัติ ในด้านดำรงรักษั้ ไม่ตรีจิตมากที่สุด ทั้งนี้เพราะ นักศึกษาพยาบาลมีการฝึกปฏิบัติงานบนหอผู้ป่วยเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 2-4 สัปดาห์ การฝึกปฏิบัติงานต้องมีการแลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันทุกวัน และมีการมอบหมายให้ ศึกษากรณีศึกษาเป็นกลุ่ม นักศึกษาต้องทำงานร่วมกันตลอด 2-4 สัปดาห์ ทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้ที่ จะอยู่ร่วมกัน ปฏิบัติต่อกันด้วยความสุภาพอ่อนโยน รู้ขีดความสามารถของกันและกัน

จากการศึกษาพบว่านักศึกษาพยาบาลมีคะแนนการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุข ด้านการสร้างความรักและศรัทธา มีร้อยละของคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด (ตารางที่ 4) อภิปรายได้ว่า นักศึกษาพยาบาลรู้สึกพึงพอใจ ตั้งใจ มีความกระตือรือร้นในการเรียนภาคปฏิบัติ ด้านการสร้างความรักและศรัทธาน้อย เพราะการสร้างความรักและศรัทธา ต้องเกิดจากการที่นักศึกษารับรู้ว่าอาจารย์พยาบาลรับบทบาทหน้าที่การสอนในคลินิก พยายามถ่ายทอดความรู้ มีความเป็นกัลยาณมิตร ได้รับความทุกข์และพร้อมให้การช่วยเหลือ แต่จากการฝึกปฏิบัติบนหอผู้ป่วยนักศึกษาได้รับการนิเทศจากครูพี่เลี้ยงเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากอาจารย์พยาบาลไม่สามารถนิเทศนักศึกษาได้ตลอดทั้งวัน เพราะมีภาระกิจการสอนภาคทฤษฎีในชั้นปีอื่นควบคู่ไปด้วย และอาจารย์ไม่ได้นิเทศในเวรบ่าย เวิร์ค นักศึกษาจึงไม่ได้ใกล้ชิดกับอาจารย์พยาบาล โดยเฉพาะนักศึกษาที่เรียนชั้นปีที่สูงขึ้น จะได้รับการนิเทศจากอาจารย์พยาบาลน้อยลง จากการศึกษาครั้งนี้ประชากรส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และ 4 (ตารางที่ 2) จึงทำให้การรับรู้ของนักศึกษาในด้านนี้น้อย สอดคล้องกับการศึกษาของ สุวดี ชูสุวรรณ (2538) ที่ศึกษาพบว่า นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ได้รับการนิเทศจากอาจารย์พยาบาลประมาณร้อยละ 51-75 นักศึกษาชั้นปีที่ 3 และ 4 ได้รับร้อยละ 25 นอกนั้นจะได้รับการนิเทศจากครูพี่เลี้ยง

2. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านนักศึกษา คุณลักษณะครูพี่เลี้ยง สภาพแวดล้อมทางคลินิก กับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จากการศึกษาพบว่า

2.1 สภาพแวดล้อมทางคลินิกมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาลในระดับปานกลาง (ตารางที่ 5) อธิบายได้ว่าสภาพแวดล้อมทางคลินิกที่ดีย่อมส่งผลให้นักศึกษาเรียนภาคปฏิบัติได้อย่างมีความสุข และในทางตรงกันข้ามสภาพแวดล้อมทางคลินิกไม่ดี ก็จะส่งผลให้นักศึกษาเรียนภาคปฏิบัติอย่างไม่มีความสุข สภาพแวดล้อมทางคลินิกประกอบด้วย สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสภาพแวดล้อมทางจิตใจและสังคม ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าสภาพแวดล้อมทางกายภาพของหอผู้ป่วยมีลักษณะที่คับแคบ อากาศร้อน มีเสียงดัง เนื่องจากมีผู้ป่วยและญาติจำนวนมาก มีอุปกรณ์เครื่องใช้ไม่เพียงพอ หอผู้ป่วยไม่มีหนังสือเพียงพอ ทำให้นักศึกษาไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนจึงเกิดความเครียด ไม่มีความสุขในการเรียน สอดคล้องกับการศึกษาของ บุญบา สมร่วง (2529) ที่พบว่าปัญหาในการฝึกภาคปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข คือไม่มีห้องเรียนในหอผู้ป่วย หนังสือตำราไม่เพียงพอ และสภาพหอผู้ป่วยแออัด และจากการศึกษาของ ศิริรัตน์ จันทรแสงรัตน์ (2538) พบว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพของแหล่งฝึกปฏิบัติ มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาลโดยรวม

สภาพแวดล้อมทางด้านจิตใจและสังคม ซึ่งได้แก่ พฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์ บรรยายากลุ่มเพื่อนและทีมการพยาบาลที่ดี จะทำให้นักศึกษาพยาบาลเรียนภาคปฏิบัติได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษามีเวลาอยู่กับเพื่อนมากทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน ทำให้นักศึกษามีคนที่สามารถพูดคุย ปรึกษาได้อย่างเปิดเผย ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้นักศึกษาลดความเครียด กลุ่มเพื่อนจึงมีอิทธิพลอย่างยิ่งกับนักศึกษาพยาบาล สอดคล้องกับการศึกษาของ พรณิภา ธรรมรัชย์ (2538) พบว่านักศึกษาพยาบาลเป็นกลุ่มที่อยู่ในวัยเดียวกัน ซึ่งเป็นวัยที่มีความสุข ความพอใจ ความตื่นตัวจากการได้เรียนรู้ ได้เข้าใจ ได้พบสิ่งใหม่ๆ ดังนั้นเมื่อบรรยายในกลุ่มเพื่อนดี มีการเรียนร่วมกัน แลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ก็จะทำให้ นักศึกษาเรียนภาคปฏิบัติได้มีความสุขมากขึ้น พฤติกรรมการนิเทศของอาจารย์ที่เหมาะสมเช่นการ มอบหมายงานให้นักศึกษาได้เรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ นำทรัพยากรที่มีอยู่มาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดและเปิดโอกาสให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินผล จะทำให้นักศึกษาเรียนภาคปฏิบัติได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับความคิดเห็นของ สิระยา สัมมาวาจ (2542) และสุภาพ อารีย์เอื้อ (2542) ที่ว่าอาจารย์พยาบาลที่รับผิดชอบในการเรียนภาคปฏิบัติมีบทบาทสำคัญต่อการเรียนรู้ของ นักศึกษา บรรยายากลุ่มเพื่อนที่ดี จะทำให้นักศึกษามีการเรียนรู้ภาคปฏิบัติอย่างมีความสุข นักศึกษาขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยต้องมีปฏิสัมพันธ์กับทีมสุขภาพ ถ้าทีมสุขภาพให้การยอมรับและพร้อมที่จะให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติการพยาบาลนักศึกษาพยาบาลก็จะเรียนได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับการศึกษาของ Dunn and Hansford (1987) เกี่ยวกับการรับรู้ของ นักศึกษาพยาบาลต่อสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ในหอผู้ป่วย ผลการศึกษา พบว่า ปฏิสัมพันธ์ระหว่างพยาบาลประจำการกับนักศึกษาพยาบาล มีอิทธิพลสูงสุดต่อการรับรู้ ในสิ่งแวดล้อมในหอผู้ป่วยของ นักศึกษาพยาบาล

2.2 คุณลักษณะครูพี่เลี้ยงมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับ การเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาลในระดับปานกลาง (ตารางที่ 5) อธิบายได้ว่า นักศึกษารับรู้ว่าคุณลักษณะที่ดีจะทำให้เรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุข เพราะ ครูพี่เลี้ยงคือ พยาบาลประจำการที่มีความชำนาญ มีประสบการณ์สูงในการปฏิบัติการพยาบาลซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากวิทยาลัยพยาบาลให้ทำหน้าที่ในการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นทางการใน หอผู้ป่วย นักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาล สังเกตกระทรวงสาธารณสุขจะฝึกภาคปฏิบัติภายใต้ การนิเทศของครูพี่เลี้ยง สอดคล้องกับการศึกษาของอารีวรรณ กลั่นกลิ่น (2529) และสุวดี ชูสุวรรณ (2538) พบว่า นักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2 ได้รับการนิเทศจากอาจารย์พยาบาลร้อยละ 51-75 ส่วน นักศึกษาชั้นปีที่ 3 และ 4 ได้รับร้อยละ 25 นอกนั้นได้รับการนิเทศจากครูพี่เลี้ยง ดังนั้นคุณลักษณะครูพี่เลี้ยงจึงเป็นแบบอย่างให้กับนักศึกษาให้เกิดการเรียนรู้แบบ สอดคล้องกับความคิดเห็นของ วารุณี เกตุอินทร์ (2542) ที่ว่าคุณลักษณะครูพี่เลี้ยงเป็นแบบอย่างให้นักศึกษาเรียนรู้แบบ การที่ครูพี่เลี้ยงให้ความสนใจใส่ใจนักศึกษา ปฏิบัติกับนักศึกษาด้วยความอบอุ่นเอื้ออาทร มีความ

เห็นอกเห็นใจ ช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นและสามารถปฏิบัติการพยาบาลได้จะทำให้ให้นักศึกษาเกิดความพึงพอใจ คลายความเครียดวิตกกังวล ส่งผลให้นักศึกษามีความสุขในการปฏิบัติการพยาบาล คุณลักษณะครูพี่เลี้ยงจึงเป็นสิ่งสำคัญที่วิทยาลัยพยาบาลควรมีการคัดเลือกและพัฒนาครูพี่เลี้ยงให้มีบุคลิกภาพ ที่ดี เต็มใจที่จะช่วยเหลือแนะนำนักศึกษา สื่อสารกับนักศึกษาได้ เข้าใจ มีความชำนาญทางด้านคลินิกและมีความสามารถในการสอน ซึ่งจะทำให้นักศึกษาพยาบาลเรียนภาคปฏิบัติได้อย่างมีความสุข

2.3 ทักษะจิตต่อวิชาชีพการพยาบาลมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาลในระดับปานกลาง (ตารางที่ 5) อธิบายได้ว่านักศึกษาพยาบาลที่มีทักษะจิตต่อวิชาชีพการพยาบาลดีจะเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุข เพราะ ทักษะจิตต่อวิชาชีพพยาบาล คือความรู้สึกรู้สึก ความเชื่อ หรือความตั้งใจ พอใจในการปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล ที่เกิดจากประสบการณ์การเรียนรู้ในขณะที่ปฏิบัติการพยาบาล ถ้านักศึกษารู้สึกและเชื่อว่าวิชาชีพพยาบาลดี มีประโยชน์ มีศักดิ์ศรี นักศึกษาจะตั้งใจปฏิบัติการพยาบาลจนประสบความสำเร็จเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น นักศึกษารู้สึกพึงพอใจและมีความสุขในการเรียน สอดคล้องกับความคิดเห็นของพัฒนาวิ ศรีรินทร์วัฒน์ และจรรยา คมพักษณ์ (2531) ศิริรัตน์ จันแสงรัตน์ (2538) และวันทนา ถิ่นกาญจน์ (2539) ที่เห็นว่าทักษะจิตที่ดีต่อวิชาชีพพยาบาลเป็นสิ่งจำเป็นที่สุดเพราะจะทำให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่ มีความกระตือรือร้นที่จะช่วยผู้อื่น มีความพอใจในชีวิตการศึกษา มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความสุขในการเรียน และเช่นเดียวกับความคิดเห็นของ ทศนา บุญทอง (2533) ที่ว่านักศึกษาที่เข้ามาในวิชาชีพการพยาบาล โดยที่ตนเองมีความรู้สึกรู้สึกไม่ชอบวิชาชีพพยาบาล นักศึกษากลุ่มนี้จะมีรู้สึกฝืนใจ ขาดแรงจูงใจและขาดความสุขในการเรียน ส่วนกลุ่มที่เข้ามาในวิชาชีพด้วยความสมัครใจ เห็นความสำคัญและคุณค่าของวิชาชีพพยาบาล จะอยู่ในวิชาชีพอย่างมีความสุข มีความเต็มใจที่จะปฏิบัติการพยาบาลอย่างไม่ทอดทิ้ง และนักศึกษาที่เข้ามาโดยไม่มีทักษะจิตทั้งในด้านบวกหรือด้านลบ จะต้องขึ้นอยู่กับการจัดการเรียนการสอนว่าจะทำให้นักศึกษาพยาบาลเรียนอย่างมีความสุขหรือไม่มีความสุข

2.4 ปัจจัยด้านนักศึกษาได้แก่ จำนวนปีที่ศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาลในระดับต่ำ (ตารางที่ 5) อธิบายได้ว่าจำนวนปีที่ศึกษา ของนักศึกษาพยาบาลมากขึ้นนักศึกษาจะเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขมากขึ้น เพราะนักศึกษาที่มีจำนวนปีที่ศึกษามากย่อมมีประสบการณ์ในการเรียนภาคปฏิบัติมากขึ้นทำให้มีการเรียนรู้รวดเร็วขึ้น มีโอกาสพบกับอาจารย์ ได้ร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนหลายครั้ง ประจักษ์ในผลงานของอาจารย์ทำให้เกิดความเชื่อมั่น เกิดความรักและศรัทธาในตัวอาจารย์ จำนวนปีที่ศึกษามากขึ้นสามารถให้การพยาบาลผู้ป่วยได้อย่างมั่นใจ เพราะเมื่อมีวุฒิภาวะมากขึ้นย่อมมีการปรับตัวเรียนรู้ แสวงหาวิธีปฏิบัติให้ตนเองเกิดความมั่นคงและพึงพอใจ เป็นที่ยอมรับของทีมสุขภาพ จึงเห็นคุณค่าของวิชาที่ได้เรียนมา อยู่ร่วมปฏิบัติงานกับทีมสุขภาพได้อย่างมี

ความสุข ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าเมื่อนักศึกษาพยาบาลมีจำนวนปีที่ศึกษามากขึ้นย่อมเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขมากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ ผ่องศรี ศรีมรกต และคณะ (2532) ที่ศึกษาระดับความวิตกกังวลของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 และ 4 ปีการศึกษา 2531-2532 มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 4 มีภาวะสุขภาพจิตดีกว่าชั้นปีที่ 3

2.5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตารางที่ 5) ซึ่งไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ จันทรัตน์ วงศ์อารีย์สวัสดิ์ (2542) ที่พบว่า การเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ผู้เรียนและผู้สอนมีความเป็นกัลยาณมิตรกัน มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และทัศนคติระหว่างผู้เรียนและผู้สอน จะทำให้นักศึกษาพยาบาลมีการเรียนรู้อย่างมีความสุข และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น อธิบายได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาคะแนนเฉลี่ยสะสมซึ่งเป็นการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาโดยรวม ตั้งแต่เริ่มเข้ามาศึกษาจนถึงภาคการศึกษาปัจจุบัน ซึ่งไม่ใช่เป็นการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาคปฏิบัติ ทำให้ผลสำเร็จทางการเรียนไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล ดังนั้นการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่นำมาหาความสัมพันธ์กับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาลจึงควรเป็นผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาคปฏิบัติ

3. ศึกษาปัจจัยที่ร่วมกันพยากรณ์การเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข พบว่า เมื่อวิเคราะห์ตัวพยากรณ์ทั้งหมด คือจำนวนปีที่ศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาล คุณลักษณะครูพี่เลี้ยง สภาพแวดล้อมทางคลินิก พบว่า ตัวพยากรณ์ทั้งหมดสามารถร่วมกันพยากรณ์การเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุข โดยมีความสามารถในการพยากรณ์ร้อยละ 44.2 ($R^2 = .442$) (ตารางที่ 6) เมื่อพิจารณาคุณค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน ปรากฏว่าตัวพยากรณ์ที่สามารถพยากรณ์การเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาลได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางคลินิก ทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาล และคุณลักษณะครูพี่เลี้ยง และเมื่อวิเคราะห์โดยเทคนิคการเพิ่มตัวแปรแบบเป็นขั้นตอนมีข้อค้นพบที่คล้ายกัน คือตัวพยากรณ์ที่สามารถทำนายการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล คือสภาพแวดล้อมทางคลินิก ทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาล และคุณลักษณะครูพี่เลี้ยงสามารถร่วมกันพยากรณ์การเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาลร้อยละ 44.1 ($R^2 = .441$) (ตารางที่ 7) อธิบายได้ว่าการฝึกภาคปฏิบัติที่มีสภาพแวดล้อมดี รับรู้ว่าครูพี่เลี้ยงมีคุณลักษณะที่ดี ร่วมกับนักศึกษาพยาบาลมีทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลที่ดี มีแนวโน้มที่จะทำให้นักศึกษาพยาบาลมีเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุข เพราะการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ เป็นการจัดการเรียนการสอนในหอผู้ป่วย นักศึกษาต้องอยู่ในสภาพแวดล้อมทางคลินิคนั้นๆ สภาพแวดล้อมทางคลินิก ซึ่งประกอบด้วย

สภาพแวดล้อมทางกายภาพ และสภาพแวดล้อมทางจิตใจและสังคมมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักศึกษา ที่จะรู้สึกมีความสุขหรือมีความทุกข์ สอดคล้องกับ การให้ความหมายสภาพแวดล้อม ของ Jones (1947 อ้างในวิวัน แข่งคุ้ม, 2542: 33) ที่ว่าสภาพแวดล้อม หมายถึง ทุกสิ่งที่อยู่ล้อมรอบบุคคล ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สังคม หรือ วัฒนธรรม ซึ่งต่างก็มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมและความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ทั้งสิ้น และจากการที่นักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ต้องเรียนภาคปฏิบัติในหอผู้ป่วยทั้งเวรเช้า เวรบ่าย และเวรดึก นักศึกษาจึงอยู่ภายใต้การดูแล สอนงาน ของครูพี่เลี้ยงเป็นส่วนใหญ่ ต้องมีการเรียนรู้ร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์กัน ครูพี่เลี้ยงเป็นตัวแทนในการปฏิบัติการพยาบาล ดังนั้นคุณลักษณะครูพี่เลี้ยงจึงมีอิทธิพล ที่จะทำให้นักศึกษาเรียนได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับการศึกษาของ Byrd, Hood and Youtsey (1997) พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ร่วมกันของนักศึกษาพยาบาลและครูพี่เลี้ยง คือ ความรู้ต่อกระบวนการเป็นครูพี่เลี้ยง และความสามารถทางคลินิก ล้วนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ นอกจากนี้ปัจจัยภายในตัวนักศึกษาเอง โดยเฉพาะทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาล มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อความรู้สึก ชอบหรือไม่ชอบ พอใจหรือไม่พอใจ มีความสุขหรือไม่มีความสุขในการเรียนภาคปฏิบัติ สอดคล้องกับความคิดเห็นของ ทศนา บุญทอง (2533) ที่เห็นว่า นักศึกษาที่มีทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลดี จะเห็นความสำคัญและคุณค่าของ วิชาชีพ และอยู่ในวิชาชีพอย่างมีความสุข ดังนั้นสภาพแวดล้อมทางคลินิก คุณลักษณะครูพี่เลี้ยง และทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาล จึงร่วมกันพยากรณ์การเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาลได้

จำนวนปีที่ศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล แต่ไม่สามารถร่วมพยากรณ์ การเรียนอย่างมีความสุขได้นั้น เป็นเพราะจำนวนปีที่ศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำ จึงมีอิทธิพลไม่มากพอในการร่วมพยากรณ์ อธิบายได้ว่า การจัดการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์ที่ทำให้นักศึกษามีการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุข โดยคำนึงถึงการจัดสภาพแวดล้อมทางคลินิกที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ มีครูพี่เลี้ยงที่มีคุณลักษณะเหมาะสม และการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักศึกษามีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพพยาบาล จะทำให้นักศึกษาทุกชั้นปีสามารถเรียนภาคปฏิบัติได้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการเรียนอย่างมีความสุขด้านอื่นๆอีกเช่น สัมพันธภาพเชิงช่วยเหลือของอาจารย์ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาภาคปฏิบัติ เป็นต้น
2. ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล
3. ศึกษาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการเรียนอย่างมีความสุขในชั้นเรียนของนักศึกษาพยาบาล

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. วิทยาลัยพยาบาลควรมีนโยบายว่าอย่างไรให้นักศึกษาพยาบาลจึงจะเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุข โดยใช้แนวคิดการเรียนอย่างมีความสุขของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนในภาคปฏิบัติให้กับนักศึกษาพยาบาล คือต้องสร้างให้นักศึกษามีความรักและศรัทธาต่ออาจารย์พยาบาล ครูพี่เลี้ยง และวิชาชีพพยาบาล โดยจัดการเรียนการสอนที่กระชับง่ายต่อการทำความเข้าใจ นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้ ทำให้เห็นคุณค่าในวิชาที่เรียน มุ่งมั่นที่จะเรียนพยาบาลให้สำเร็จ อาจารย์พยาบาล และครูพี่เลี้ยงต้องเข้าใจในธรรมชาติของนักศึกษาพยาบาล ที่ต้องการได้เรียนรู้กับผู้ป่วยจริง และได้พบผู้เชี่ยวชาญในทีมสุขภาพ นอกจากนี้ควรสอนให้นักศึกษาอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุขทั้งในกลุ่มเพื่อน และทีมการพยาบาล รวมทั้งจัดสิ่งอำนวยความสะดวกในการเรียนให้กับนักศึกษาด้วย ถ้าสถาบันการศึกษาสามารถจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของนักศึกษาได้เช่นนี้นักศึกษาพยาบาลน่าจะเรียนภาคปฏิบัติได้อย่างมีความสุขมากขึ้น

2. สภาพแวดล้อมทางคลินิกเป็นตัวพยากรณ์แรกที่สามารถทำนายการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาลได้ ดังนั้นวิทยาลัยพยาบาลควรร่วมมือกับฝ่ายการพยาบาลของโรงพยาบาลในการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาล โดยจัดให้หอผู้ป่วยมีแสงสว่างที่เพียงพอ อากาศถ่ายเทสะดวก จัดเครื่องมืออุปกรณ์ให้เป็นระเบียบ มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการฝึกปฏิบัติการพยาบาล เช่น หนังสือ ตำรา ห้องประชุม และห้องน้ำให้นักศึกษาใช้ได้อย่างสะดวก มีกิจกรรมส่งเสริมความสัมพันธ์ของกลุ่มเพื่อน อาจารย์ผู้สอน และเจ้าหน้าที่ในทีมสุขภาพ เช่น การจัดงานร่วมกันในเทศกาลที่สำคัญ การจัดแข่งขันกีฬาร่วมกัน ระหว่างโรงพยาบาลกับวิทยาลัยพยาบาล เป็นต้น

3. ทักษะคิดต่อวิชาชีพพยาบาลเป็นตัวพยากรณ์ตัวที่สองที่สามารถทำนายการเรียน ภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาลได้ และ ชั้นปีมีความสัมพันธ์กับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล จึงควรมีการประเมินทักษะคิดต่อวิชาชีพการพยาบาลทุกปีเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักศึกษาพยาบาลเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุข โดยประเมินหลังจากการจัดการเรียนการสอนในภาคสุดท้ายของปีการศึกษานั้นๆ แล้วนำมาวิเคราะห์ ว่านักศึกษามีทักษะคิดต่อวิชาชีพพยาบาลเป็นอย่างไร และมีจุดที่ต้องส่งเสริมในจุดใดบ้าง

4. ครูพี่เลี้ยงเป็นต้นแบบของนักศึกษาพยาบาลดังนั้นควรร่วมกับโรงพยาบาลจัดอบรมและพัฒนาครูพี่เลี้ยงให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักศึกษา

5. ชั้นปีมีความสัมพันธ์กับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาลดังนั้นการจัดการเรียนการสอนของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จึงควรคำนึงถึงสิ่งที่จะทำให้นักศึกษาพยาบาลเครียด วิตกกังวล ได้ในปีแรกๆของการเรียนภาคปฏิบัติให้มากขึ้น โดยมีการจัดการเรียนการสอนที่มีการวางวัตถุประสงค์การเรียนภาคปฏิบัติร่วมกัน ระหว่างอาจารย์พยาบาล

ครูพี่เลี้ยง และนักศึกษาพยาบาล ทั้งอาจารย์พยาบาลและครูพี่เลี้ยง มีความอ่อนโยน จริงใจ ให้กำลังใจ และเป็นมิตรกับนักศึกษา เพื่อให้นักศึกษา เกิดความรักและศรัทธา มีความเข้าใจตรงกัน ซึ่งผู้วิจัย เห็นว่าเป็นสิ่งแรกที่จะทำให้นักศึกษาพยาบาลเรียนภาคปฏิบัติได้อย่างมีความสุข

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กรรณิการ์ น้าพั้ง. 2538. ความพร้อมของฝ่ายบริการพยาบาลต่อการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษาพยาบาล โรงพยาบาลทั่วไปเขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กรองแก้ว อยู่สุข. 2533. พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิตติวดี บุญชื้อ และคนอื่นๆ. 2540. การปฏิรูปการเรียนรู้ตามแนวคิด 5 ทฤษฎี. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไอเดียสแควร์.
- จันทร์รัตน์ วงศ์อารีย์สวัสดิ์. 2542. ผลการประยุกต์หลักการเรียนรู้ของซิกเคอร์ริงและแกมสันในการเรียนการสอนการพยาบาลจิตเวชต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการเรียนรู้ที่มีความสุขของนักศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จินตนา ยูนิพันธุ์. 2527. การเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จินตนา ลีละไกรวรรณ และคนอื่นๆ. 2542. การพัฒนาภาพพจน์วิชาชีพพยาบาล. วารสารการส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน 8 (2): 1-5.
- ครุณี ชุณหวัต และคนอื่นๆ. 2523. รายงานการวิจัยเรื่องทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล. กรุงเทพฯ: ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ทัศนยา บุญทอง. 2533. แนวคิดในการจัดหลักสูตรบัณฑิตศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์. วารสารพยาบาล 35 (1): 72-83.
- ธานี กล่อมใจ. 2542. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการแสดงบทบาทครูที่เลี้ยงของพยาบาลประจำการในโรงพยาบาลแหล่งฝึกหลักของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุขเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ธิดา จิวถนอม. 2528. **ความคิดเห็นของผู้บริหารการพยาบาล อาจารย์พยาบาล และพยาบาล
กุมารเวชเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของพยาบาลกุมารเวช.** วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นันทนา น้ำฝน และคนอื่นๆ. 2524. **การเปรียบเทียบทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษา
พยาบาล ชั้นปีที่ 1 และ ปีที่ 4 วิทยาลัยพยาบาลกระทรวงสาธารณสุข.** รายงานประกอบ
การศึกษาวิชา Fundamental of Behavioral Research. ภาควิชาวิจัยและประเมินผล บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุรณชัย สิริมหาสาคร. 2540. **การศึกษาที่เน้นมนุษย์เป็นศูนย์กลางของการพัฒนา. สารพัฒนา
หลักสูตร 16 (129):36-38**
- เบญจพร แก้วมีศรี. 2539. **ศึกษาสุขภาพจิตของนักศึกษาพยาบาล หลักสูตรพยาบาลศาสตร์
วิทยาลัยพยาบาลสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข. วิทยาลัยพยาบาล
บรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี สถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข.**
- ประคอง กรรณสูต. 2542. **สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประอรนุช คุลยาทร. 2526. **สภาพแวดล้อมทางการศึกษาภาคปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลในทัศน
ของอาจารย์และนักศึกษาพยาบาลคณะพยาบาลศาสตร์ สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.**
- ปราณี रामสูต. 2528. **จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: บุรพาสาสน์.**
- ปรีดา ภิญโญ และคนอื่นๆ. 2542. **ความสัมพันธ์ระหว่างความสอดคล้องของคุณลักษณะของ
พยาบาลที่เลี้ยงตามความคาดหวังและการตอบสนองที่ได้รับ กับความสามารถในการ
ปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพจบใหม่. วารสารสภาการพยาบาล 14 (4): 37-53.**
- ผ่องศรี ศรีมรกต. 2532. **การศึกษาติดตามระดับความวิตกกังวล และภาวะสุขภาพจิตของนักศึกษา
พยาบาลชั้นปีที่ 3,4. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.**
- พวงเพ็ญ ชูญุฬาราม. 2533. **การพัฒนารูปแบบการสอนในคลินิกเพื่อพัฒนาความสามารถในการ
แก้ปัญหาของนักศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุณวุฒิปริญญาตรี สาขาวิชาหลักสูตร
และการสอน คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- พัฒน์วดี เสรินทวัฒน์ และ จริยาวัตร คมพัยค์. 2531. **รายงานการวิจัยเรื่องทัศนคติของนักศึกษา
พยาบาลต่อวิชาชีพพยาบาล. ทุนอุดหนุนจาก China Midical Board of New York In.**

- พัฒน์วดี เสรินทวัฒน์. 2527. **ทัศนคติของนักศึกษาพยาบาลต่อวิชาชีพการพยาบาล**. ปรินญา นิพนธ์มหำบัณฑิต (สาธารณสุขศาสตร์) สาขาพยาบาลสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- พันทิพา อุทัยสุข. 2523. **พื้นฐานการศึกษา**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์การพิมพ์.
- พินิจ ปริชานนท์. 2531. **เปรียบเทียบประสิทธิผลการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ วิชา การพยาบาลทางห้องผ่าตัดระหว่างระบบพี่เลี้ยงกับระบบปกติ ของนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 3 โรงเรียนพยาบาลรามาธิบดี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาพยาบาลสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ไพลิน นุกุลกิจ. 2541. **ระบบพยาบาลพี่เลี้ยงกับการฝึกปฏิบัติทางการพยาบาล. ในส่องกล้องมอง วิทยาลัย**. อ่ำพล จินดาวัฒน์, บรรณาธิการ. กรุงเทพฯ: ยุทธรินทร์การพิมพ์.
- ยุพาพิน ศรีโพธิ์งาม. 2538. **ระบบครูพี่เลี้ยง: สะพานเชื่อมนักศึกษาสู่พยาบาลวิชาชีพ**. รามาธิบดี สาร 1 (2): 85-91.
- รัตนา ทองสวัสดิ์. 2537. **วิชาชีพการพยาบาล: ประเด็นและแนวโน้ม**. พิมพ์ครั้งที่ 4. เชียงใหม่: ธนบรรณการพิมพ์.
- ลักษณา อินทร์กลับ และคนอื่นๆ. 2542. **พฤติกรรมกาใฝ่รู้ทางการเรียนกับความรู้สึกเป็นสุขของ นักศึกษาพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์มหาวิทยาลัยมหิดล**. วารสารสภาการพยาบาล 14 (3): 59-71.
- ลัดดา กิติวิภาต. 2532. **ทัศนคติทางสังคมเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.
- วงจินต์ เพชรพิเชฐเชียร และคนอื่นๆ. 2536. **การศึกษาความคิดเห็นของพยาบาลประจำการและ นักศึกษาพยาบาลต่อการขึ้นฝึกปฏิบัติงานเวรบาย - ดึกของนักศึกษาพยาบาลภายใต้ การนิเทศของพยาบาลประจำการ**. วารสารพยาบาลสงขลานครินทร์ (13): 43-56.
- วันทนา ถิ่นกาญจน์. 2539. **ศึกษาสมรรถนะผู้นำที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาพยาบาลศาสตร์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วารุณี เกตุอินทร์. 2542. **สัมพันธภาพเชิงช่วยเหลือและไว้วางใจ กับความเครียดในการฝึกปฏิบัติ การพยาบาลทางคลินิกของนักศึกษาพยาบาลในวิทยาลัยสังกัดกระทรวงสาธารณสุข**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลเด็ก คณะพยาบาลศาสตร์ บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.

- วิวัน เข่งคุ้ม. 2542. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านมารดาและปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม กับความผูกพันต่อทารกในครรภ์ของมารดานอกสมรส. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาบริหารการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีระ ไชยศรีสุข. 2533. สุขภาพจิต. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อ.
- ศิริรัตน์ จันทร์แสงรัตน์. 2538. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กิจกรรมนักศึกษา และสภาพแวดล้อม กับคุณภาพชีวิตของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์พัฒนาการศึกษาแห่งชาติของประเทศไทย ทบวงมหาวิทยาลัย. 2529. รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพแวดล้อมในห้องเรียนพฤติกรรมของครูและพฤติกรรมของนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สถาบันพระบรมราชชนก. 2539. บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ทางการพยาบาล: ที่ปฏิบัติการพยาบาลในโรงพยาบาล. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สถาบันพระบรมราชชนก. 2537. หลักสูตรพยาบาลศาสตร์. เอกสารอัดสำเนา.
- สมคิด รักษาสัตย์และประนอม โอทกานนท์. 2525. การจัดการเรียนการสอนในตึกผู้ป่วย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เอเชีย.
- สมคิด รักษาสัตย์และประนอม โอทกานนท์. 2533. การจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ. วารสารพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2 (2) : 1-16.
- สมบัติ ไชยวัฒน์. 2531. ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ของนักศึกษาพยาบาลต่อสิ่งแวดล้อมทางการศึกษาภาคปฏิบัติ ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาภาคปฏิบัติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชาการพยาบาลอายุรศาสตร์ คณะพยาบาลศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมศรี เชื้อหิรัญ และคนอื่นๆ. 2521. รายงานการวิจัยเรื่อง การสำรวจสภาพปัญหาสุขภาพจิต นักศึกษาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมศรี ตั้จจะสกุลรัตน์. 2537. ความสัมพันธ์ระหว่างผลการเรียน อัตมโนทัศน์ สภาพแวดล้อมทางคลินิก กับความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหาทางการพยาบาลของนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2540. โครงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน: ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความสุข ต้นแบบการเรียนรู้ทางด้านหลักทฤษฎีและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไอเดียสแควร์.

- ลำเนาวิ ขจรศิลป์. 2538. **มิติใหม่ของกิจการนักศึกษา 2: การพัฒนานักศึกษา**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- สิระยา สัมมาวาจ. 2542. การนำระบบพี่เลี้ยงมาใช้ในอาจารย์พยาบาล. **รามธิบดีสาร** 6 (1): 52-67.
- สิวลี ศิริไธ. 2534. **จริยศาสตร์สำหรับพยาบาล**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชาดา รัชชกุล. 2537. สภาพแวดล้อมของสถาบันการศึกษา. **วารสารการศึกษาพยาบาล** 5 (1): 31-36.
- สุพรรณพิมพ์ นิมสอาด. 2539. การศึกษากิจกรรมการจัดการเรียนการสอนวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชนของอาจารย์พยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย .
- สุวดี ชูสุวรรณ. 2539. การศึกษาการจัดประสบการณ์การฝึกปฏิบัติงานเวรป่วยเด็ก สำหรับนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวรรณ สุธรรมนิรันดร์. 2530. การเปรียบเทียบความคาดหวังและการปฏิบัติจริงเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศนักศึกษาพยาบาลของพยาบาลประจำการ ตามการรับรู้ของตนเองและนักศึกษาพยาบาล. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการพยาบาลศึกษา คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรทิพา ส่องศิริ. 2537. **ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ในการฝึกภาคปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาล สังกัดสถาบันพัฒนากำลังคนด้านสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อัมพร กุลเวชกิจ. 2537. **สัมพันธภาพและความเครียดของนักศึกษาที่ขึ้นฝึกปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลศรีนครินทร์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อารี พันธุ์มณี. 2534. **จิตวิทยาการเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ: เลิฟแอนด์ลิฟเพรส.
- อารีวรรณ กลั่นกลิ่น. 2529. การศึกษาสภาพการนิเทศการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาพยาบาลในคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุดมรัตน์ สงวนศิริธรรม. 2535. การเตรียมพยาบาลพี่เลี้ยง. **พยาบาลสาร** 19 (4): 50-55.

เอนกกุล ศรีแสง. 2522. **จิตวิทยาการศึกษา**. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒพิษณุโลก.

ภาษาอังกฤษ

- Anastasi, Anne. 1976. **Psychological Testing**. 4th Edition. New York: macmillan.
- Bloom, B. S. 1976. **Human characteristics and school learning**. NewYork: Mc Graw Hill.
- Byrd, C. Y. , Hood, L. , and Youtsey, N. 1997. Student and preceptor perception of factors in a successful learning partnership. **Journal of Profession Nursing** 13 (November – December): 344 – 351.
- Dunn, S. V. , and Hansford, B. 1997. Undergraduate nursing student’s perceptions of their clinical learning environment. **Journal of Advanced Nursing**. 25 (6): 1299 –1306.
- Ferguson, L. M. 1996. Preceptors enhance student’s self – confidence. **Nursing Connection** 9 (Spring): 49-61.
- Goldenberg, D. , Iwasin, C. , and Mc Master. E. 1997. Self – efficacy of senior baccalaureate nursing students and preceptor. **Nurse Education Today** 17 (August): 303 –310.
- Hitchings , K. S. 1989. Preceptor promote competence and retention: Strategies to achieve success. **Journal of Continuing Education in Nursing** 20 (6) : 55-260.
- Klausmeier, H. J., and Ripple R. E. 1971. **Learning and human abilities : Education psychology**. 3rd Edition. New York: Harper and Row.
- Klechammer, K. , Hart, A. L. , and Keck, J. F. 1990. Nursing students’ perception of anxiety producing situation in the clinical setting. **Journal of Nursing Education** 29 (4): 183-187.
- Moos, R. H. 1976. **The human context: Environment determinants of behavior**. New York: John Willeg A Sons.
- Morrow, K. L. 1984. **Preceptorship in Nursing Straff Development**. Rockville: Aspen System.
- Myrick, F. , and Barrett, C. 1992 . Preceptor selection criteria in canadian casic baccalaureate school of nursing – a survey. **The Canadain Journal of Nursing Research** 24 (3):53-68 .
- Parson, M. 1995. **Preceptor**: The Mc Master University School of Nursing Experience n.p.

- Stuart-Siddall, S. , and Haberlin, J. M. 1983. **Preceptorships in nursing education**. Rockville:
Aspen Systems.
- Triandis, Harry C. 1971. **Attitude and attitude change**. New York: John Wiley and Son.
- Yamane, T. 1973. **Statistic an introductory analysis**. New York: Holt Richart and Winston.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

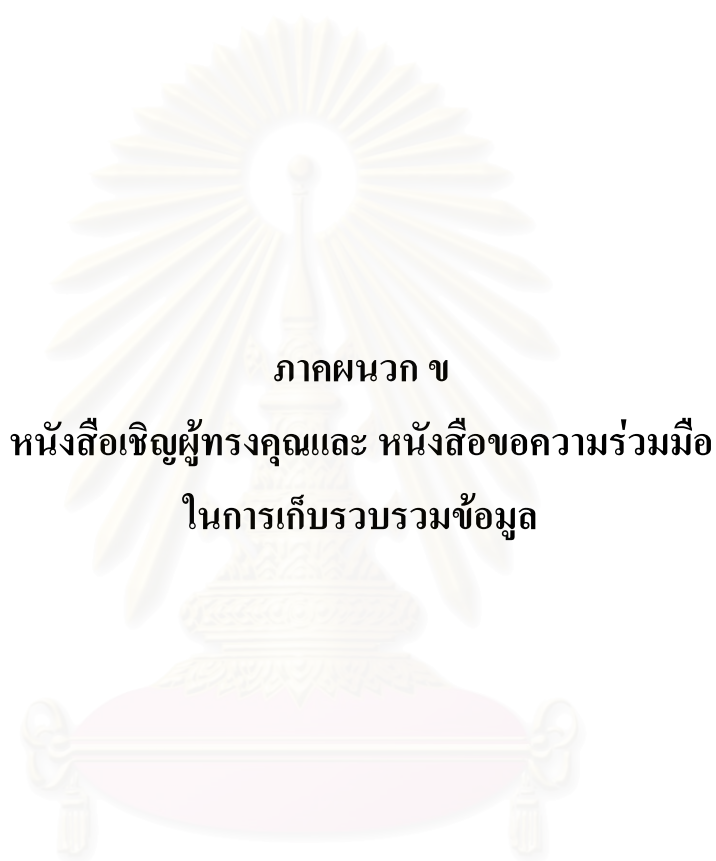
ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง - สถานที่ทำงาน
1. รองศาสตราจารย์สุนทร ช่างสุวนิช	รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กิติยวดี บุญซื่อ	อดีตผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. อาจารย์วิภา ตันทุลพงษ์	นักวิชาการสำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
4. อาจารย์จันทร์รัตน์ วงศ์อารีย์สวัสดิ์	อาจารย์ประจำภาควิชาการพยาบาลจิตเวช วิทยาลัยพยาบาล เกื้อการุณย์
5. ดร. ละเอียด แจ่มจันทร์	ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนพรัตน์วัชร
6. อาจารย์ธานี กล่อมใจ	รองผู้อำนวยการฝ่ายกิจการนักศึกษาวิทยาลัยพยาบาล พระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี
7. อาจารย์กนิพรรณ ปานณรงค์	รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ราชบุรี
8. นางสาวนวลศิริ ศรีศิริ	ครูพี่เลี้ยงประจำห้องคลอด โรงพยาบาลประจวบคีรีขันธ์
9. นางกรรณิการ์ ธรรมสิทธิ์	ครูพี่เลี้ยงประจำโรงพยาบาลเขาย้อย
10. นางเกษรา เข็นยวดี	ครูพี่เลี้ยงประจำโรงพยาบาลบ้านโป่ง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

หนังสือเชิญผู้ทรงคุณและ หนังสือขอความร่วมมือ
ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ ฝ่ายวิชาการ คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาฯ โทร. 2189816 โทรสาร 2189806

ที่ ทม 0342/

วันที่ ธันวาคม 2543

เรื่อง ขออนุมัติข้าราชการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน คณบดีคณะครุศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวนิตยา ยงภูมิพุกชา นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านนักศึกษา คุณลักษณะครูพี่เลี้ยง สภาพแวดล้อมทางคลินิก กับการเรียนภาคปฏิบัติ อย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชาดา รัชชกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้จึงขอเรียนเชิญ รองศาสตราจารย์ สุนทร ช่วงสุนิข รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชามัธยมศึกษา เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือที่นิสิตสร้างขึ้น เพื่อประโยชน์ทาง วิชาการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติให้ รองศาสตราจารย์ สุนทร ช่วงสุนิข เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยดังกล่าว คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประนอม รอดคำดี)

รองคณบดี

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์

สำเนาเรียน

รองศาสตราจารย์ สุนทร ช่วงสุนิข

ฝ่ายวิชาการ

โทร. 2189816

โทรสาร 2189806

ที่ ทม 0342/

คณะพยาบาลศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาคารวิทยกิตติ ชั้น 12 ถนนพญาไท
กรุงเทพฯ 10330

ธันวาคม 2543

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์กิติยวดี บุญเชื้อ

เนื่องด้วยนางสาวนิตยา ขงภูมิพุกธา นิสิตชั้นปริญญาโทบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านนักศึกษา คุณลักษณะครูพี่เลี้ยง สภาพแวดล้อมทางคลินิก กับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชาดา รัชชกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในกรณีนี้จึงขอเรียนเชิญท่าน เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือที่นิสิตสร้างขึ้น เพื่อประโยชน์ทางการต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยดังกล่าว คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประนอม รอดคำดี)
รองคณบดี

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ

โทร. 2189816 โทรสาร 2189806

ที่ ทม 0342/

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาคารวิทยกิตติ ชั้น 12 ถนนพญาไท
กรุงเทพฯ 10330

มกราคม 2544

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ให้นิสิตทดลองใช้เครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี

เนื่องด้วย นางสาวนิตยา ยงภูมิพุกธา นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านนักศึกษา คุณลักษณะครูพี่เลี้ยง สภาพแวดล้อมทางคลินิก กับการเรียนภาคปฏิบัติ อย่างมี ความสุขของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชาดา รัชชกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้จึงขอความอนุเคราะห์ให้นิสิตทดลองใช้เครื่องมือการวิจัยกับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2, 3, 4 จำนวนรวม 60 คน ในวันที่ 19 มกราคม 2544 เวลา 15.00 น.

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ให้นิสิตทดลองใช้เครื่องมือการวิจัยในวันและเวลาดังกล่าว คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประนอม รอดคำดี)

รองคณบดี

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์

ฝ่ายวิชาการและกิจการนิสิต

โทร. 2189816 โทรสาร 2189806

ที่ ทม 0342/

คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาคารวิทยกิตติ ชั้น 12 ถนนพญาไท
กรุงเทพฯ 10330

มกราคม 2543

เรื่อง ขอเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพฯ

เนื่องด้วย นางสาวนิตยา ขงภูมิพุกชา นิสิตชั้นปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังดำเนินการวิจัยเพื่อเสนอเป็นวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยด้านนักศึกษา คุณลักษณะครูพี่เลี้ยง สภาพแวดล้อมทางคลินิก กับการเรียนภาคปฏิบัติ อย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชาดา รัชชกุล เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้จึงใคร่ขอเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยกับนักศึกษาพยาบาลชั้นปีที่ 2,3 และ 4 ซึ่งผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามวันและเวลาที่ได้นัดหมายกับฝ่ายวิจัยของวิทยาลัยพยาบาลต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุมัติให้ นางสาวนิตยา ขงภูมิพุกชา ได้เก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยกับนักศึกษาพยาบาลดังกล่าว คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน และขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประนอม รอดคำดี)

รองคณบดี

ปฏิบัติราชการแทนคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์

ฝ่ายวิชาการ โทร. 2189816 โทรสาร 2189806

ภาคผนวก ค
สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. การหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้กับนักศึกษาพยาบาลที่มีคุณสมบัติเดียวกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 60 คน แล้วนำมาหาค่าความเที่ยงของเครื่องมือในแต่ละชุด ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์ของความสอดคล้องภายใน (Coefficient of Internal Consistency) โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) มีสูตรดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_T^2} \right)$$

เมื่อ	α	คือ	สัมประสิทธิ์ครอนบาค
	n	คือ	จำนวนข้อคำถามทั้งหมดในแบบสอบถาม
	$\sum S_i^2$	คือ	ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
	S_T^2	คือ	ความแปรปรวนของคะแนนทั้งหมด

2. คำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) ของปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ จำนวนปีที่ศึกษาวิชาชีพพยาบาล

$$P = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ	P	คือ	ค่าร้อยละ
	f	คือ	แทนความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
	n	คือ	จำนวนรวมทั้งหมด

3. คำนวณหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ และความโด่งของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทัศนคติต่อวิชาชีพพยาบาล คุณลักษณะครูพี่เลี้ยง สภาพแวดล้อมทางคลินิก และการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล

ค่าเฉลี่ยใช้สูตร

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ	x	คือ	ค่าเฉลี่ยหรือมัธยฐานเลขคณิต
	$\sum X$	คือ	ผลรวมของคะแนนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
	N	คือ	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	คือ	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum X$	คือ	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนแต่ละตัว
	$\sum X^2$	คือ	ผลรวมทั้งหมดของคะแนนทั้งหมดแต่ละตัวยกกำลังสอง
	N	คือ	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ความเบ้ (Skewness) ใช้สูตรดังนี้

$$S_k = \left(\frac{\sum (x_i - \mu)^3}{N\sigma^3} \right)$$

S_k	คือ	ค่าความเบ้
X	คือ	ค่าของข้อมูล
μ	คือ	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต
σ	คือ	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ความโด่ง (Kurtosis) ใช้สูตรดังนี้

$$K_u = \left(\frac{\sum (x_i - \mu)^4}{N\sigma^4} \right)$$

K_u	คือ	ค่าความโค้ง
X	คือ	ค่าของข้อมูล
μ	คือ	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต
σ	คือ	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4. หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนักศึกษา คุณลักษณะครูที่เลี้ยง สภาพแวดล้อมทางคลินิก กับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล โดยการหาความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวอย่างที่ละคู่ โดยใช้วิธีเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) สูตรที่ใช้คือ

$$r_{xy} = \frac{n\sum xy - (\sum x)(\sum y)}{\sqrt{[n\sum x^2 - (\sum x)^2][n\sum y^2 - (\sum y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{xy}	คือ	สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร x กับตัวแปร y
	$\sum x$	คือ	ผลรวมของข้อมูลที่วัดได้จากตัวแปร x
	$\sum y$	คือ	ผลรวมของข้อมูลที่วัดได้จากตัวแปร y
	$\sum xy$	คือ	ผลรวมของผลคูณระหว่างค่าของตัวแปร x และ y
	$\sum x^2$	คือ	ผลรวมของกำลังสองของข้อมูลจากตัวแปร x
	$\sum y^2$	คือ	ผลรวมของกำลังสองของข้อมูลจากตัวแปร y
	n	คือ	จำนวนข้อมูลหรือจำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

5. หาดัวยุทธการการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล โดยมีปัจจัยด้านนักศึกษา คุณลักษณะครูที่เลี้ยง สภาพแวดล้อมทางคลินิก เป็นตัวพยากรณ์

5.1 สร้างสมการพยากรณ์ตัวแปรเกณฑ์ ด้วยการพยากรณ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติ ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน โดยมีเกณฑ์ในการเลือกตัวพยากรณ์ คือ เลือกเอาตัวพยากรณ์ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ กับตัวแปรเกณฑ์ที่มีค่าสูงสุด เป็นตัวพยากรณ์ตัวแรกเข้าสมการก่อน และเอาตัวพยากรณ์ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่มีค่ารองลงมาเข้าสมการ กระทำเช่นนี้จนถึงตัวพยากรณ์ตัวสุดท้าย

สมการในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{y} = a + b_1x_1 + b_2x_2 + \dots + b_kx_k$$

เมื่อ \hat{y} คือ คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการพยากรณ์

a คือ ค่าคงที่

b_1, b_2, \dots, b_k คือ ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

x_1, x_2, \dots, x_k คือ คะแนนดิบของตัวพยากรณ์แต่ละตัว

สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{z}_y = \beta_1z_1 + \beta_2z_2 + \dots + \beta_kz_k$$

เมื่อ \hat{z}_y คือ คะแนนมาตรฐานของตัวแปร

$\beta_1, \beta_2, \dots, \beta_k$ คือ ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

z_1, z_2, \dots, z_k คือ คะแนนมาตรฐานของตัวพยากรณ์แต่ละตัว

5.2 หาสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) สูตรที่ใช้ ดังนี้

$$R^2 = \frac{SS_{reg}}{SS_1}$$

เมื่อ R^2 คือ ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์

SS_{reg} คือ ความแปรปรวนของตัวแปรเกณฑ์ที่สามารถอธิบายได้ด้วยตัวแปรพยากรณ์

SS_1 คือ ความแปรปรวนทั้งหมดของตัวแปรเกณฑ์

ภาคผนวก ง
ตัวอย่างเครื่องมือการวิจัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรื่อง ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

เรียน นักศึกษาพยาบาลทุกท่าน

ด้วยดิฉัน นางสาวนิตยา ขงภูมิพุทธา นิสิตสาขาวิชาพยาบาลศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านนักศึกษา คุณลักษณะครูพี่เลี้ยง สภาพแวดล้อมทางคลินิก กับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของ นักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเรียน ภาคปฏิบัติอย่างมีความสุข ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขและ ความสามารถร่วมกันพยากรณ์การเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

คำตอบของนักศึกษาจะไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด และจะไม่มีผลกระทบใดๆต่อนักศึกษา คำตอบของนักศึกษาจะได้รับการเก็บรักษาเป็นความลับ ฉะนั้นจึงขอให้ตอบให้ตรงกับ ความ เป็นจริงมากที่สุดและให้ครบทุกข้อเพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อประโยชน์ อย่างยิ่งใน การพัฒนาการศึกษาพยาบาลต่อไป

จึงขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและขอให้ทุกท่าน มีความสุขในการเรียนตลอดไป

ผู้วิจัย

นิตยา ขงภูมิพุทธา

หมายเหตุ

ครูพี่เลี้ยง หมายถึง พยาบาลประจำการที่มีความชำนาญ มีประสบการณ์สูงในการปฏิบัติใน วิชาชีพการพยาบาล ซึ่งได้รับการแต่งตั้งจากหน่วยงานและสถาบันการศึกษาให้ทำหน้าที่ในการจัด การสอนงานอย่างเป็นทางการในหอผู้ป่วยให้แก่ศึกษาพยาบาล ช่วยให้นักศึกษามีความรู้ ทักษะ และทักษะในการพยาบาลเพิ่มขึ้น รวมทั้งแนะนำดูแลให้ปรับตัวไปตามบทบาทหน้าที่ ที่ได้รับอย่างเหมาะสม

อาจารย์ หมายถึง อาจารย์พยาบาลจากวิทยาลัยพยาบาลทำหน้าที่ในการสอนในคลินิก

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้มี 4 ชุดประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้

ชุดที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยด้านนักศึกษาประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

ส่วนที่ 2 แบบวัดทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาล

ชุดที่ 2 แบบสอบถามคุณลักษณะครูพี่เลี้ยง

ชุดที่ 3 แบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางคลินิก

ชุดที่ 4 แบบวัดการเรียนรู้ภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล

ชุดที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยด้านนักศึกษาประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย / ลงใน ให้ตรงกับความเป็นจริงของนักศึกษา

1. นักศึกษากำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยพยาบาล

- วิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี
- วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพ
- วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี ลำปาง
- วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สรรพสิทธิประสงค์ อุบลราชธานี
- วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สุราษฎร์ธานี

2. จำนวนปีที่นักศึกษาเรียนวิชาชีพพยาบาล นับตั้งแต่เข้าศึกษาจนถึงปีการศึกษา 2543

ปี

(กรุณาระบุเป็นจำนวนเต็ม)

3. คะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2543

.

(กรุณาเติมคะแนนเฉลี่ยสะสมใน)

ส่วนที่2 ตัวอย่างแบบวัดทัศนคติต่อวิชาชีพการพยาบาล

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อต่อไปนี้ โดยพิจารณาตามความหมายที่กำหนดให้แล้วเลือกคำตอบที่ตรงกับความคิดและความรู้สึกมากที่สุด จากประสบการณ์ในการเรียนภาคปฏิบัติของนักศึกษา และทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่กำหนดให้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายความว่า นักศึกษาเห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความนั้นๆ
เห็นด้วย	หมายความว่า นักศึกษาเห็นด้วยกับข้อความนั้นๆเป็นส่วนใหญ่
เห็นด้วยปานกลาง	หมายความว่า นักศึกษาเห็นด้วยกับข้อความนั้นๆปานกลาง
ไม่เห็นด้วย	หมายความว่า นักศึกษาไม่เห็นด้วยกับข้อความนั้นๆเป็นส่วนใหญ่
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายความว่า นักศึกษาไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความนั้นๆ

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เห็นด้วย ปานกลาง	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง
ด้านค่านิยมของสังคม					
1. วิชาชีพการพยาบาลมีประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม					
.					
.					
.					
ด้านลักษณะวิชาชีพ					
14. วิชาชีพการพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ใช้แรงงาน					
.					
.					
.					
ด้านการปฏิบัติงาน					
23. วิชาชีพการพยาบาลต้องปฏิบัติงานในเวรบ่อย ดึกทำให้พักผ่อนไม่เพียงพอ					
.					
.					
.					

ข้อความ	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	เห็นด้วย ปานกลาง	ไม่เห็น ด้วย	ไม่เห็น ด้วยอย่าง ยิ่ง
ด้านสัมพันธภาพกับผู้ร่วมงาน ผู้ป่วยและญาติ					
34. พยาบาลส่วนใหญ่ให้ความเป็นกันเองกับผู้ป่วย และญาติ					
.					
.					
43. พยาบาลส่วนใหญ่มีมนุษยสัมพันธ์ดีกับคน ทั่วไป					

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชุดที่ 2 ตัวอย่างแบบสอบถามคุณลักษณะครูพี่เลี้ยง

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อต่อไปนี้แล้วเลือกคำตอบที่ตรงกับความคิดและความรู้สึกของนักศึกษามากที่สุด จากประสบการณ์ตรงเกี่ยวกับครูพี่เลี้ยงในขณะที่กำลังเรียนภาคปฏิบัติหรือได้เรียนภาคปฏิบัติครั้งสุดท้าย โดยพิจารณาตามความหมายที่กำหนดไว้ และทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่กำหนดให้

มากที่สุด	หมายถึง	เมื่อนักศึกษาเห็นว่าข้อความนั้นครูพี่เลี้ยงแสดงพฤติกรรมตามที่ระบุบ่อยครั้งมากที่สุด
มาก	หมายถึง	เมื่อนักศึกษาเห็นว่าข้อความนั้นครูพี่เลี้ยงแสดงพฤติกรรมตามที่ระบุบ่อยมาก
น้อย	หมายถึง	เมื่อนักศึกษาเห็นว่าข้อความนั้นครูพี่เลี้ยงแสดงพฤติกรรมตามที่ระบุบ่อยครั้ง
น้อยที่สุด	หมายถึง	เมื่อนักศึกษาเห็นว่าข้อความนั้นครูพี่เลี้ยงแสดงพฤติกรรมตามที่ระบุบ่อยครั้งที่สุด

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านบุคลิกภาพของครูพี่เลี้ยง				
1. มีความยืดหยุ่นในการปฏิบัติการพยาบาลในสถานการณ์ต่างๆ				
.				
.				
.				
ด้านความเต็มใจในการเป็นครูพี่เลี้ยง				
7. ดูแลเอาใจใส่นักศึกษาขณะปฏิบัติการพยาบาลอย่างต่อเนื่อง				
.				
.				
.				
ด้านทักษะการสื่อสารของครูพี่เลี้ยง				
14. ใช้ภาษาชัดเจนและเข้าใจง่าย ตรงกัน				
.				
.				
.				

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านความชำนาญทางคลินิก				
19. ดัดแปลงวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานได้อย่างคุ้มค่าและปลอดภัยแก่ผู้ป่วย				
.				
.				
.				
ด้านความสามารถในการสอนของครูที่เลี้ยง				
25. มอบหมายงานตามความสามารถของนักศึกษาได้อย่างเหมาะสม				
.				
.				
31. มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของนักศึกษาอย่างยุติธรรม				

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชุดที่ 3 ตัวอย่างแบบสอบถามสภาพแวดล้อมทางคลินิก

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อต่อไปนี้แล้วเลือกคำตอบที่ตรงกับความคิดและความรู้สึกของนักศึกษามากที่สุด จากประสบการณ์ในการเรียนภาคปฏิบัติ โดยพิจารณาตามความหมายที่กำหนดไว้ และทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่กำหนดให้

เห็นด้วยมากที่สุด	หมายถึง	เมื่อนักศึกษาเห็นด้วยมากที่สุดกับข้อความนั้นๆ
เห็นด้วยมาก	หมายถึง	เมื่อนักศึกษาเห็นด้วยมากกับข้อความนั้นๆ
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	เมื่อนักศึกษาไม่แน่ใจกับข้อความนั้นๆ
เห็นด้วยน้อย	หมายถึง	เมื่อนักศึกษาเห็นด้วยกับข้อความนั้นๆ
เห็นด้วยน้อยที่สุด	หมายถึง	เมื่อนักศึกษาเห็นด้วยน้อยที่สุดกับข้อความนั้นๆ

ข้อความ	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	ไม่แน่ใจ	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
สภาพแวดล้อมทางกายภาพ					
1. สภาพหอผู้ป่วยมีแสงสว่างเพียงพอ					
.					
.					
.					
สภาพแวดล้อมทางจิตใจและสังคม					
13. หลังปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยทุกครั้งอาจารย์จัดให้มีการประชุมปรึกษาแก่นักศึกษาเป็นประจำ					
.					
.					
.					
28. นักศึกษาได้มีโอกาสร่วมในกิจกรรมสันทนาการในหอผู้ป่วยที่ทีมสุขภาพจัดขึ้น					

ชุดที่ 4 ตัวอย่างแบบวัดการเรียนรู้ภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล

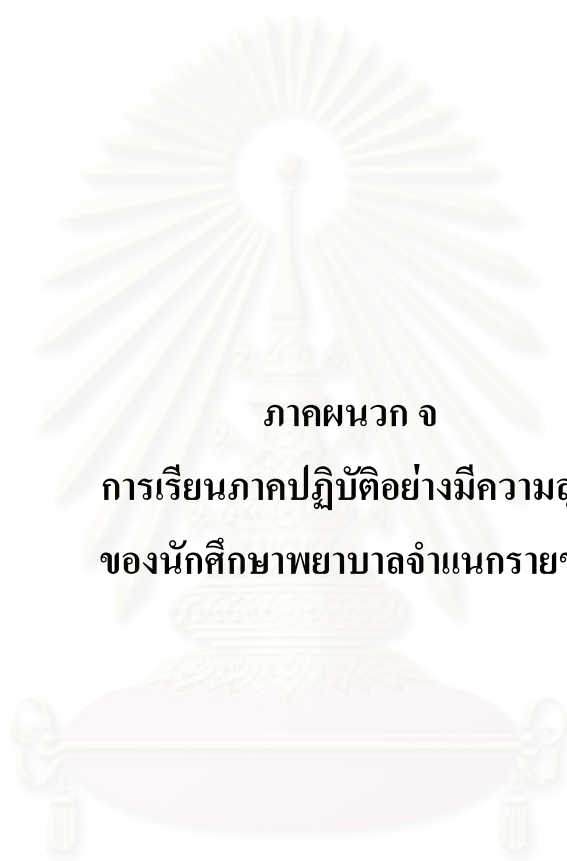
คำชี้แจง

โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อต่อไปนี้แล้วเลือกคำตอบที่ตรงกับความคิดและประสบการณ์ในการเรียนภาคปฏิบัติของนักศึกษามากที่สุด โดยพิจารณาตามความหมายที่กำหนดไว้ และทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่กำหนดให้

เห็นด้วยมากที่สุด	หมายความว่า	เมื่อนักศึกษาเห็นด้วยมากที่สุดกับข้อความนั้นๆ
เห็นด้วยมาก	หมายความว่า	เมื่อนักศึกษาเห็นด้วยมากกับข้อความนั้นๆ
เห็นด้วยน้อย	หมายความว่า	เมื่อนักศึกษาเห็นด้วยน้อยกับข้อความนั้นๆ
เห็นด้วยน้อยที่สุด	หมายความว่า	เมื่อนักศึกษาเห็นด้วยน้อยที่สุดกับข้อความนั้นๆ

ข้อความ	เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
การสร้างความรักและศรัทธา				
1. อาจารย์จัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาคปฏิบัติให้นักศึกษาได้เรียนรู้ตามลำดับขั้นตอนจากง่ายไปหายาก				
.				
.				
.				
เห็นคุณค่าการเรียน				
10. อาจารย์สอนภาคปฏิบัติสัมพันธ์กับภาคทฤษฎีที่นักศึกษาได้เรียนมา				
.				
.				
.				
เปิดประตูสู่ธรรมชาติ				
17. อาจารย์จัดให้นักศึกษามีโอกาสเรียนรู้และฝึกปฏิบัติกับผู้ป่วยในสถานการณ์จริง				
.				
.				
.				

ข้อความ	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย น้อย	เห็นด้วย น้อยที่ ที่สุด
มุ่งมาดและมั่นคง				
23. นักศึกษายินดีแก้ไขข้อบกพร่องที่พบในการปฏิบัติการพยาบาล				
.				
.				
.				
ดำรงรักษ์ไมตรีจิต				
29. นักศึกษารู้สึกเข้าใจและเห็นใจเพื่อนที่ถูกอาจารย์ตักเตือนเมื่อทำผิด				
.				
.				
.				
ชีวิตที่สมดุล				
38. นักศึกษารู้สึกว่าทุกคนรักและหวังดีกับนักศึกษา				
.				
.				
48. นักศึกษาสามารถเป็นพยาบาลที่ดีได้				

ภาคผนวก จ

การเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุข
ของนักศึกษาพยาบาลจําแนกรายชื่อ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ และความโด่ง ของการเรียนรู้ภาคปฏิบัติอย่างมีความสุขของนักศึกษาพยาบาล จำแนกรายข้อ

การเรียนรู้ภาคปฏิบัติอย่างมีความสุข ของนักศึกษา พยาบาล	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยง เบน มาตรา ฐาน	ความเบ้	ความ โด่ง
การสร้างความรักและศรัทธา				
การฝึกปฏิบัติการพยาบาลบนหอผู้ป่วยทำให้นักศึกษารู้สึกถึงความมี คุณค่าของวิชาชีพพยาบาล	3.21	.71	-.722	.606
อาจารย์จัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาคปฏิบัติให้นักศึกษาได้เรียนรู้ ตามลำดับขั้นตอนจากง่ายไปหายาก	2.98	.58	-.166	.608
อาจารย์ได้นิเทศการขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาตามตารางเวลา	2.89	.66	-.213	.109
อาจารย์มีวิธีสอนการปฏิบัติการพยาบาลที่ซับซ้อนแก่นักศึกษาจนสามารถ ปฏิบัติได้ด้วยความมั่นใจ	2.71	.68	-.016	-.262
ขณะฝึกภาคปฏิบัติการพยาบาลนักศึกษารู้สึกพึงพอใจต่อการมีอิสระ ทางความคิดและการปฏิบัติการพยาบาล	2.69	.74	-.027	-.378
นักศึกษาคือได้รับกำลังใจจากอาจารย์ เมื่อนักศึกษาปฏิบัติการพยาบาลได้ ถูกต้องหรือผิดพลาด	2.62	.80	-.199	-.390
อาจารย์จะไม่เคยเปิดเผยความลับของนักศึกษาเลย	2.55	.75	.166	-.356
นักศึกษารู้สึกว่าการฝึกปฏิบัติการพยาบาลทุกอย่างเป็นเรื่องง่ายที่สามารถ ทำได้	2.47	.69	.228	-.177
เมื่อมีเรื่องไม่สบายใจนักศึกษาคือปรึกษากับอาจารย์	2.34	.85	.152	-.577
เห็นคุณค่าการเรียนรู้				
สิ่งที่เรียนรู้ในการฝึกปฏิบัติการพยาบาลเป็นสิ่งที่มีความค่านักศึกษา	3.46	.54	-.298	-1.046
นักศึกษานำความรู้จากการฝึกภาคปฏิบัติไปให้การพยาบาลกับผู้ป่วยได้	3.27	.49	.490	-.529
นักศึกษานำความรู้และประสบการณ์ที่จากการได้ฝึกปฏิบัติการพยาบาล มาใช้ดูแลตนเองเมื่อเจ็บป่วย	3.26	.57	-.063	-.471
อาจารย์สอนภาคปฏิบัติสัมพันธ์กับภาคทฤษฎีที่นักศึกษาได้เรียนมา	3.05	.59	-.317	1.043
นักศึกษาตั้งใจและสนใจอ่านหนังสือหรือนิตยสารเกี่ยวกับสุขภาพ	2.86	.62	.035	-.310
นักศึกษาสามารถปฏิบัติตามกิจกรรมการพยาบาลได้ตามความถนัด โดยไม่เกิด อันตรายต่อผู้ป่วย	2.85	.65	-.322	.400
นักศึกษาสามารถเลือกศึกษาผู้ป่วยตามที่สนใจได้	2.83	.77	-.318	-.187

ตารางที่ 8 (ต่อ)

การเรียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุข ของนักศึกษา พยาบาล	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยง เบน มาตรฐาน	ความเบ้	ความ โด่ง
เปิดประตูสู่ธรรมชาติ				
อาจารย์จัดให้นักศึกษามีโอกาสเรียนรู้และฝึกปฏิบัติกับผู้ป่วยใน สถานการณ์จริง	3.37	.55	-.102	-.865
การฝึกปฏิบัติกับผู้ป่วยทำให้นักศึกษาเข้าใจเนื้อหาทฤษฎีได้ง่ายขึ้น	3.36	.60	-.372	-.666
อาจารย์นำความรู้และประสบการณ์ใหม่ๆในการดูแลผู้ป่วยมาเป็นตัวอย่าง ในการสอนนักศึกษา	3.09	.59	-.252	.716
การขึ้นฝึกปฏิบัติงานทำให้นักศึกษารู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในทีมสุขภาพ	3.08	.66	-.416	.482
นักศึกษามีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้และปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขา เกี่ยวกับผู้ป่วยที่ได้รับมอบหมายให้ดูแล	2.60	.79	-.190	-.374
นักศึกษามีโอกาสเข้าร่วมปฏิบัติงานกับทีมสุขภาพในการติดตามเยี่ยมบ้าน ผู้ป่วยหลังจำหน่าย	2.07	.97	.435	-.898
มุ่งมาดและมั่นคง				
นักศึกษาเต็มใจที่จะให้การพยาบาลผู้ป่วย	3.49	.53	-.268	-1.249
นักศึกษาคิดแก้ไขข้อบกพร่องที่พบในการปฏิบัติการพยาบาลของตนเอง อยู่เสมอ	3.47	.53	-.151	-1.372
นักศึกษารับฟังเมื่อมีผู้โต้แย้งหรือให้ความคิดเห็นที่ขัดแย้งกับความคิด ของตนเอง	3.31	.52	.194	-.733
นักศึกษาเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถเรียนภาคปฏิบัติให้ได้ดี	3.17	.59	-.221	.349
นักศึกษาคัดสินใจแก้ไขปัญหาการพยาบาลผู้ป่วยได้อย่างมีหลักวิชาและ เหตุผลที่เหมาะสมกับสถานการณ์	3.06	.52	.072	.605
นักศึกษปฏิบัติกรพยาบาลทุกครั้งด้วยความเชื่อมั่นว่าถูกต้อง	2.97	.61	-.198	.407
ดำรงรักษามิตรจิต				
การฝึกปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษาอยู่ภายใต้การนิเทศของอาจารย์ และพยาบาลวิชาชีพ	3.57	.51	-.466	-1.365
นักศึกษารู้สึกเข้าใจและเห็นใจเพื่อนที่ถูกอาจารย์ตักเตือนเมื่อทำผิด	3.43	.55	-.257	-.922
การทำงานเป็นทีมทำให้นักศึกษาได้รับฟังความคิดเห็นที่หลากหลายและมี ประโยชน์	3.41	.54	-.082	-1.073
นักศึกษายอมรับการเปลี่ยนแปลงในวิธีการพยาบาลแบบใหม่ที่เป็น ประโยชน์และเกิดผลดีกับผู้ป่วย	3.39	.54	-.080	-.956

ตารางที่ 8 (ต่อ)

การเขียนภาคปฏิบัติอย่างมีความสุข ของนักศึกษา พยาบาล	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยง เบน มาตรฐาน	ความเบ้	ความ โด่ง
นักศึกษาปฏิบัติกับทุกคนด้วยความสุภาพและอ่อน โขนเสมอ	3.32	.52	.196	-.810
นักศึกษามีสัมพันธภาพที่ดีกับทีมสุขภาพ	3.22	.62	-.387	3.15
เมื่อได้รับความรู้ใหม่ๆ นักศึกษาจะนำมาแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนๆ	3.09	.63	-.079	-.532
เมื่อมีความคิดเห็นไม่ตรงกับบุคลากรในทีมสุขภาพ นักศึกษาจะพยายาม ศึกษาหาข้อมูลที่ถูกต้องเพื่อนำมาปฏิบัติกับผู้ป่วย	3.04	.58	-.242	.844
ชีวิตที่สมดุล				
นักศึกษาสามารถเป็นพยาบาลที่ดีได้	3.39	.56	-.315	-.255
ผู้ป่วยและญาติยินยอมให้นักศึกษาให้การพยาบาลด้วยความเต็มใจ	3.18	.58	-.287	.813
นักศึกษาเอาใจใส่ต่อสุขภาพเพื่อไม่ให้เกิดการเจ็บป่วยทั้งด้านร่างกายและ จิตใจ	3.12	.65	-.461	.620
นักศึกษาได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้ที่สามารถปฏิบัติการพยาบาลร่วมกับ ผู้อื่นได้ดี	3.08	.58	-.247	.855
นักศึกษาเป็นบุคคลที่มีคุณค่า มีความสามารถและเป็นที่ยอมรับใน ทีมสุขภาพ	3.05	.57	-.330	1.358
ในการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาล นักศึกษามั่นใจว่าได้ใช้วิธีการป้องกัน การติดเชื้อที่ถูกต้อง	3.04	.60	-.087	-.024
นักศึกษารู้สึกว่าทุกคนรักและหวังดีกับนักศึกษา	3.01	.70	-.380	.167
เมื่อเพื่อนมีปัญหา นักศึกษาจะเสนอตัวให้คำแนะนำอย่างจริงใจก่อนเสมอ	3.00	.65	-.115	-.259
นักศึกษาปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลได้อย่างคล่องแคล่ว และถูกต้อง	2.91	.59	-.289	.721
ห้องพักนักศึกษาที่อยู่เวรป่วยและ เวรคึกมีความปลอดภัยต่อชีวิตและ ทรัพย์สิน	2.72	.76	-.436	.036
ห้องพักนักศึกษาที่อยู่เวรป่วย เวรคึกมีความสะอาดและสงบ	2.63	.75	-.251	-.205
ในการขึ้นฝึกภาคปฏิบัติ นักศึกษาได้รับประทานอาหารที่สะอาดและ มีคุณค่าเพียงพอกับความต้องการของร่างกาย	2.58	.77	-.285	-.275

ประวัติผู้เขียน

นางสาวนิตยา ขงภูมิพุกธา เกิดวันที่ 24 กรกฎาคม พ.ศ. 2516 ที่จังหวัดเพชรบุรี สำเร็จการศึกษาประกาศนียบัตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตจากวิทยาลัยพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี ในปีการศึกษา 2538 เข้าศึกษาหลักสูตรพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการพยาบาลศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อภาคต้น ปีการศึกษา 2542 ปัจจุบันรับราชการตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ 4 วิทยาลัยพยาบาลพระจอมเกล้า จังหวัดเพชรบุรี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย